

ЗВІТ

ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕННЯ СФЕРИ ПРИМУСОВОГО ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ СУДІВ ТА ІНШИХ ОРГАНІВ В УКРАЇНІ

Липень 2023

Проведено компанією: **Human Research**
На замовлення: **EU Project Pravo-Justice**

Цю публікацію підготовлено за фінансової підтримки
Європейського Союзу. Одноосібну відповідальність
за її зміст, який необов'язково відображає погляди
Європейського Союзу, несе Проєкт «ПРАВО-Justice»,
що фінансується за рахунок ЄС.

Зміст

Загальний дизайн та методологія..... 5

Загальні висновки..... 8

РОЗДІЛ 1. ЯКІСНИЙ КОМПОНЕНТ – глибинні інтерв'ю з представниками Державної виконавчої служби та приватними виконавцями.....14

1.1. Ставлення до реформування системи юстиції в цілому..... 14

1.2. Загальні характеристики професійної діяльності представників ДВС та приватних виконавців 18

1.3. Вплив повномасштабної війни на можливості реалізації професійної діяльності представниками ДВС та приватними виконавцями 29

1.4. Ставлення до розширення повноважень щодо виконання усіх видів судових рішень для приватних виконавців 32

1.5. Оцінка рівня незалежності представників ДВС та приватних виконавців. Сприйняття кваліфікаційних вимог до представників ДВС та приватних виконавців, а також до кандидатів на ці посади 35

1.6. Оцінка рівня цифровізації професійної діяльності у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів..... 39

1.7. Можливості щодо захисту професійних прав. Оцінка готовності професійної спільноти до самоврядування та саморегулювання..... 41

1.8. Визначення основних джерел інформації..... 45

1.9. Загальні рекомендації ключових інформантів..... 46

РОЗДІЛ 2. КІЛЬКІСНИЙ КОМПОНЕНТ – опитування фізичних та юридичних осіб, які взаємодіяли з ДВС або приватними виконавцями після 24.02.2022 року (стягувачі / представники стягувачів)..... 50

2.1. Портрет учасників опитування..... 50

2.2. Характеристика аспектів взаємодії з державними та приватними виконавцями..... 51

2.3. Оцінка процесу взаємодії з державними та приватними виконавцями щодо виконання виконавчого впровадження 60

2.4. Реформування системи юстиції та сфери організації примусового виконання 78

РОЗДІЛ 3. КІЛЬКІСНИЙ КОМПОНЕНТ – опитування фізичних та юридичних осіб, які співпрацювали з ДВС або приватними виконавцями після 24.02.2022 року (боржники / представники боржників) 83

3.1. Портрет учасників опитування 83

3.2. Оцінка взаємодії з державними / приватними виконавцями 87

РОЗДІЛ 4. КІЛЬКІСНИЙ КОМПОНЕНТ – опитування фізичних та юридичних осіб щодо іміджу державних та приватних виконавців (додаткове опитування, проведене серед респондентів, хто мав досвід взаємодії з нотаріусами після 24.02.2022 року) 91

4.1. Портрет учасників опитування 91

4.2. Сприйняття державних та приватних виконавців 94

ЗАГАЛЬНИЙ ДИЗАЙН ТА МЕТОДОЛОГІЯ

Загальна мета: дослідити аспекти впровадження реформування у сфері примусового виконання рішень судів та інших органів, ефективність реалізованих реформ. Оцінити вплив повномасштабної війни в Україні на функціонування Державної виконавчої служби (надалі ДВС) та діяльність приватних виконавців. Оцінити процес взаємодії з державними та приватними виконавцями серед користувачів, а також імідж виконавців серед населення в цілому.

Об'єкти дослідження: якісний компонент – безпосередньо представники сфери примусового виконання рішень судів та інших органів (представники ДВС та приватні виконавці); кількісний компонент – фізичні та юридичні особи, які взаємодіяли з ДВС або приватними виконавцями після 24.02.2022 року (стягувачі / боржники та представники стягувачів / боржників; населення (користувачі послуг нотаріусів після 24.02.2022 року. Частина питань щодо оцінки іміджу виконавців було інтегровано до анкети щодо оцінки послуг нотаріусів).

Географія дослідження: Україна (крім населених пунктів на тимчасово окупованих територіях частини Донецької, Запорізької, Луганської та Херсонської областей, окупованої АР Крим) (національний проект).

Задачі дослідження:

Якісний компонент (ГІ з представниками ДВС та приватними виконавцями)

- Вивчення ставлення до реформ у сфері юстиції в цілому.
- Визначення загальних характеристик професійної діяльності представників ДВС та приватних виконавців.
- Оцінка впливу повномасштабної війни на можливості реалізації професійної діяльності представниками ДВС та приватними виконавцями.
- Вивчення ставлення до розширення повноважень відносно виконання усіх видів судових рішень для приватних виконавців.
- Оцінка рівня незалежності представників ДВС та приватних виконавців.
- Оцінка кваліфікаційних вимог до представників ДВС та приватних виконавців, а також до кандидатів на ці посади.
- Оцінка рівня цифровізації професійної діяльності у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів.
- Оцінка готовності професійної спільноти до самоврядування та саморегулювання. Вивчення наявних механізмів захисту професійних прав.
- Визначення основних джерел інформації.

Кількісний компонент (опитування користувачів ДВС та приватних виконавців)

- Оцінка якості взаємодії з представниками ДВС та приватними виконавцями.
- Оцінка впливу повномасштабної війни на процес взаємодії щодо виконання виконавчого впровадження.
- Оцінка професійних характеристик представників сфери організації примусового виконання рішень судів та інших органів.
- Вивчення рівня обізнаності щодо реформування системи юстиції України.

Кількісний компонент (опитування користувачів нотаріусів)

- Оцінка іміджу виконавців в цілому.
- Вивчення асоціацій щодо державних та приватних виконавців.

Методологія дослідження:

Якісний компонент – глибокі інтерв'ю (надалі ГІ) на платформі Zoom або за допомогою месенджерів / по телефону.

Кількісний компонент:

- Стягувачі / представники стягувачів – комбіновані методи опитування (телефон, месенджери, онлайн, враховуючи побажання респондента), переважали телефонні опитування за інтерактивною структурованою анкетю.
- Боржники / представники боржників – онлайн-опитування по інтерактивній структурованій анкеті, посилання на яку відправлялося потенційним респондентам з бази даних (онлайн-панелі) (частину питань щодо оцінки взаємодії з виконавцями було інтегровано до анкети щодо оцінки якості співпраці з нотаріусами).
- Клієнти нотаріусів - онлайн-опитування по інтерактивній структурованій анкеті, посилання на яку відправлялося потенційним респондентам з бази даних (онлайн-панелі) (частину питань щодо оцінки іміджу виконавців було інтегровано до анкети щодо оцінки якості співпраці з нотаріусами).

Обсяг вибірових сукупностей:

Якісний компонент – 15 глибоких інтерв'ю.

Кількісний компонент:

- стягувачі / представники стягувачів – 51 респондент;
- боржники / представники боржників – 163 респонденти;
- населення (користувачі нотаріусів після 24.02.2022 року) – 1200 респондентів.

Терміни реалізації: якісний компонент – 19.05.2023-13.06.2023 р.; кількісний компонент – 20.06.2023-30.06.2023 р..

Дизайн якісного компоненту: 15 респондентів, представники сфери примусового виконання рішень судів та інших органів з різних регіонів України (державні виконавці та приватні виконавці, останні переважали за кількістю). Досвід роботи – від 1 до 25 років, частина приватних виконавців має значний досвід роботи у ДВС.

Дизайн кількісного компоненту:

Респонденти, які мали досвід співпраці з виконавцями – фізичні та юридичні особи, мають досвід взаємодії з представниками ДВС або приватними виконавцями після початку повномасштабного вторгнення (відбіркове питання), представляють різні регіони України. В процесі виконання ви-

конавчого впровадження виступали у ролі стягувачів / представників стягувачів або боржників / представників боржників.

Населення (користувачі нотаріусів після 24.02.2022 року): вибірка комбінована — пропорційно стратифікована за регіонами, із квотним скринінгом на шаблі відбору респондента (відбіркоче питання – наявність досвіду взаємодії з нотаріусами після початку повномасштабного вторгнення). Вибірка репрезентує доросле населення України інтернет-користувачів віком 18-70 років. Статистична похибка з ймовірністю 0.95 не перевищує 2.9% (без урахування дизайн-ефекту).

Склад регіонів:

- Захід України (Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Львівська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька області)
- Центр України (Вінницька, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Полтавська, Сумська, Черкаська, Чернігівська області)
- м. Київ
- Південь України (Запорізька, Миколаївська, Одеська, Херсонська області)
- Схід України (Дніпропетровська, Донецька, Луганська, Харківська області)

У звіті наведені цитати респондентів різних категорій, *цитати виділено курсивом*.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Загальна проблематика: проблематика соціологічного дослідження значною мірою виявилася пов'язаною із конфліктними точками «змішаної системи» виконання судових рішень. Реформи в цій галузі відкрили можливість для появи нового інституту та нової юридичної професії, а саме приватних виконавців. Отже, виконанням судових рішень в Україні із 2016 року займаються і приватні виконавці, і Державна виконавча служба. За ці роки ефективність виконання рішень зросла. Приватні виконавці, попри свою нечисленність, показали себе досить активною професійною спільнотою, а фінансова зацікавленість у результаті стала найкращим мотиватором для того, щоби не затягувати вирішення справ. Варто зауважити, що ці зміни всі респонденти оцінюють позитивно. В той же час паралельне функціонування двох систем накопичує все більше і більше протиріч, на які варто звернути увагу для успішного реформування цього сектору.

Переважна частина опитаних приватних виконавців критично налаштовані щодо Міністерства юстиції. Вони переконані, що регулятор і влада в цілому:

- не опікуються ефективністю виконання судових рішень;
- упереджено негативно ставляться до приватних виконавців, намагаючись «підловити» їх на порушеннях, які для ДВС не стали би підставою навіть для звичайної догани.

Варто відзначити, що в жодному випадку ані Мінюст, ані будь-який інший державний орган навіть не розглядається як агент змін, що започаткував реформу і відкрив дорогу для тих самих приватних виконавців. Це свідчить про серйозну проблему у комунікаціях між професійною спільнотою та державною владою.

Атмосферу протистояння потрібно враховувати, коли ми аналізуємо ті чи інші настрої та переконання інформантів. Так, приватні виконавці цілком певні, що мають негативний імідж «безсовісних колекторів», які націлені забрати останнє у громадян. Насправді, ця самозвинувачувальна характеристика абсолютно не підтверджується сторонньою оцінкою. Ані їхні колеги по цеху з боку ДВС, ані клієнти не вважають роботу приватного виконавця чимось ганебним та поганим. Навпаки, престиж цієї юридичної професії поступово зростає, про що свідчать відповіді користувачів стягувачів / представників стягувачів: престижною професією державного виконавця вважають 48% стягувачів / представників стягувачів, непрестижною — 50%. Професія приватного виконавця вважається престижною переважно більшістю респондентів (91%). Хоча певна частина населення продовжує сприймати приватних виконавців менш позитивно, частіше надаючи їм визначення «колекторів та рекетирів», однак подібні асоціації зафіксовано і у бік державних виконавців.

Що стосується оцінки з боку співробітників ДВС, загалом, вони дають дуже схожу до приватних виконавців характеристику ситуації щодо функціонування «змішаної» системи. Зокрема, співробітниками ДВС висловлюється доцільність повного переходу на модель приватного виконання. Так, за словами одного з респондентів з ДВС: *«якщо би була така модель переходу з державного у приватний, то десь 2/3 колег підняли би руки і сказали: «Ми переходимо».*

Цікаво, що дуже схожа позиція професійної спільноти (як із приватного сектору, так і з державного) і щодо роботи ДВС. Респонденти вважають Державну виконавчу службу непоганим кар'єрним стартом для молодого юриста одразу після ВНЗ. Це місце, де можна отримати перший досвід, навчитися працювати із реєстрами, готуватися до судових засідань. Подібні між собою характеристики були зроблені щодо переваг і недоліків ДВС.

Видається, що спільні позиції та ціннісні орієнтири стануть важливим підґрунтям, коли реформи дійдуть до появи єдиного інституту, що об'єднає приватних виконавців та Державну виконавчу службу. Такого об'єднання чекають і сторони, зацікавлені у виконанні судових рішень. Так, серед проблем «змішаної» системи респонденти відмічали непоодинокі випадки, коли справа перебуває у виконанні одночасно і у приватного виконавця, і в ДВС, що створює складнощі всім учасникам процесу, включаючи і боржників.

Реформування: Усі ключові інформанти з категорії державних та приватних виконавців мають позитивне ставлення до реформування системи юстиції в цілому, та сфери примусового виконання зокрема, при цьому респонденти відмічають недостатню швидкість та якість реалізації реформ.

Основними перепонами на шляху реформування системи юстиції зазначають відсутність політичної волі, повноцінної та ефективної судової реформи, недосконале та суперечливе законодавство, відсутність верховенства права, недостатню цифровізацію / автоматизацію, відсутність правової культури населення та низький рівень обізнаності населення щодо аспектів реформування системи юстиції.

Зафіксовано низький рівень поінформованості щодо реформування системи юстиції серед стягувачів та представників стягувачів, так лише 29% опитаних цієї категорії в цілому чули про ці реформи, отримано ще менше змістовних відповідей щодо уточнення – про які саме реформи Ви чули. 54% з тих, хто знає про реформи у системі юстиції України, оцінюють їх як ефективні, решта респондентів вважає ці реформи скоріше або цілком неефективними.

Головними бар'єрами на шляху реформування сфери примусового виконання зафіксовано: непопулярність сфери примусового виконання серед населення, незацікавленість можновладців у підвищенні ефективності примусового виконання, наявна «змішана система» виконання судових рішень (поділ на державних та приватних виконавців), складна комунікація приватних виконавців з Міністерством юстиції, суперечливе законодавство, специфіка роботи судів, недостатня захищеність прав стягувачів на законодавчому рівні та негативний імідж виконавців у суспільстві.

Загальний імідж державних та приватних виконавців: 60% респондентів серед користувачів нотаріусів після 24.02.2022 р., серед яких також було проведено опитування щодо виконавців, вважають себе цілком / скоріше обізнаними щодо діяльності виконавців в цілому, 30% - скоріше необізнані, 10% - зовсім необізнані. Оцінки щодо іміджу виконавців визначались як позитивні, нейтральні та негативні. Загалом кількість позитивних, нейтральних та негативних оцінок приблизно однакова, отже сприйняття іміджу виконавців є досить різним. Позитивний імідж державних виконавців пояснюється респондентами таким чином: кращий загальний імідж; високий професійний рівень; добре виконують свою роботу; ввічливі; діють по закону. Негативний імідж державних виконавців наявний через такі аспекти: низький професійний рівень / некваліфіковані; корупція; відсутність бажання виконувати свою роботу / працюють не на результат; працюють повільно; черги у ДВС.

Позитивний імідж приватних виконавців респонденти обумовлюють такими характеристиками: високий професійний рівень; зацікавленість у результаті; швидкість прийняття рішень; висока якість роботи; комфорт; дбають про клієнтів; кращий загальний імідж. Негативний імідж приватних виконавців обумовлений високою вартістю; поведінкою (зухвалі / настирливі / грубіяни); несприйняттям їх законними представниками державних органів (беззаконня, треба їх заборонити).

Асоціації з державними виконавцями: позитивні асоціації зазначили 12% респондентів, 13% — нейтральні, 44% — негативні, 32% — не змогли надати відповідь на це запитання. Серед позитивних асоціацій частіше зазначали професіоналізм та дешевий / безкоштовний процес виконання виконавчого впровадження; серед негативних – корупцію, некомпетентність, затягування, роль колекторів / рекетирів, черги, бюрократію, байдужість і навіть хамство.

Асоціації з приватними виконавцями: позитивні асоціації зазначили 16% респондентів, 7% — нейтральні, 46% — негативні, 32% — не змогли надати відповідь на це запитання. Серед позитивних асоціацій частіше зазначали швидкість та якість, професіоналізм та націленість на результат; серед негативних – роль колекторів / рекетирів (найбільш популярна відповідь), високу вартість, корупцію та націленість лише на винагороду.

Завантаженість державних та приватних виконавців: зафіксовано вищий рівень завантаженості у державних виконавців через відсутність можливості самостійно коригувати кількість справ та обов'язок виконання усіх видів судових рішень (наприклад, стягнення щодо заборгованості по аліментам / штрафам можуть виконувати тільки державні виконавці, відповідно всі ці виконавчі провадження суттєво збільшують рівень навантаження державних виконавців). Приватні виконавці мають різний рівень завантаженості залежно від власного бажання та моделі побудови своєї діяльності: наявність / відсутність помічників, типи справ за сумами стягнень – невелика кількість справ на більш великі суми стягнень, або значна кількість справ на малі суми стягнень.

Основні проблеми / складнощі щодо реалізації професійної діяльності: респонденти з категорії «приватні виконавці» найбільш гострими проблемами відмічають взаємовідносини з регулятором (Міністерством юстиції), певну дискримінацію приватних виконавців у порівнянні з державними з боку регулятора та представників інших державних органів / установ (суди, поліція, податкова тощо), недосконале та суперечливе законодавство в цілому, невідповідну роботу судів, недостатню цифровізацію та автоматизацію процесів, а також фінансові аспекти – складність отримання законної винагороди у низці випадків та високі податки. Інформанти з обох категорій серед найбільш гострих проблем щодо реалізації професійної діяльності державними виконавцями зазначають низький рівень заробітної плати / законної винагороди при високому рівні навантаження, нестачу та плінність кадрів у ДВС.

Вплив повномасштабної війни на реалізацію професійної діяльності виконавців: приватні виконавці відчули більш негативний вплив повномасштабного вторгнення на можливість реалізації своєї професійної діяльності, в першу чергу, через довготривалий, забюрократизований та упереджений процес поновлення доступу до всіх необхідних інструментів (реєстрів, баз даних тощо). На цей момент для обох категорій зафіксовано наступні виклики, які постали після початку повномасштабної війни: падіння економіки країни та доходів населення, що негативно впливає на рівень виконання, законодавчі обмеження щодо організації примусового виконання, тимчасова окупація окремих територій, а також мінування значної частини деокупованих територій та велика кількість пошкодженого майна внаслідок агресії рф.

Більшість стягувачів та представників стягувачів не помітили змін у рівні своєї задоволеності від співпраці з виконавцями після 24.02.2022. Серед нових викликів / перепон, які виникли у взаємодії з державними виконавцями після 24.02.2022, зафіксовано: складнощі через скорочення або зміни в штаті, ускладнення комунікації через дистанційну роботу, переноси зустрічей через ракетні обстріли та тривоги, не працювали реєстри, законодавчі обмеження щодо виконання, збільшення черг, випадки корупції. Щодо взаємодії з приватними виконавцями більшість респондентів не зазначили нові виклики / перепони, зафіксовано незначну кількість таких зауважень: зростання вартості виконання виконавчого впровадження, зменшення кількості приватних виконавців на місцях, законодавчі обмеження щодо виконання, не функціонування реєстрів.

Оцінка стягувачів / представників стягувачів процесу взаємодії з державними та приватними виконавцями: ефективність роботи — найчастіша характеристика приватних виконавців, з якою погоджуються і ті стягувачі, хто надає перевагу державним виконавцям. У цілому більшість опитаних респондентів з категорії «користувачі стягувачів / представники стягувачів» (69%) вважає більш ефективними саме приватних виконавців.

Задоволеність стягувачів / представників стягувачів співпрацею / взаємодією з державними виконавцями оцінюється на середньому рівні та складає в середньому 5.5 балів за 10-ти бальною шкалою, щодо приватних виконавців середня оцінка значно вища та складає 8.4 бали. Стосовно державних виконавців усі позитивні оцінки супроводжувались коментарями щодо наявності позитивного досвіду: *«всі справи було вирішено»*, *«гарно виконує свою роботу»*, *«мені дали відповіді на майже всі мої запитання»* тощо. Негативні оцінки супроводжувались критичними коментарями щодо ускладненої комунікації, низької швидкості та ефективності, відсутності мотивації та проявів корупції. Для приватних виконавців з боку стягувачів / представників стягувачів домінували позитивні оцінки та коментарі: висока ефективність та швидкість, легкість комунікації, високий рівень вмотивованості та націленості на досягнення результату.

Оцінки боржників / представників боржників щодо задоволеності взаємодією / співпрацею з виконавцями відрізняються від оцінок стягувачів, середня оцінка задоволеності співпрацею з державними

ми виконавцями за десятибальною шкалою становить 5.6, із приватними виконавцями — 5.4, тобто рівень задоволеності взаємодією з приватними виконавцями у ролі боржника нижчий, ніж у ролі стягувача.

94% опитаних стягувачів / представників стягувачів, які мали досвід взаємодії з приватними виконавцями, «повністю задоволені» та «скоріше задоволені» якістю, щодо якості виконання виконавчого впровадження державними виконавцями цей показник набагато нижчий та складає 50%, нижча якість роботи державних виконавців пояснюється респондентами таким чином: довга тривалість процесу, некомпетентність та невмотивованість державних виконавців, неефективність або відсутність вирішення проблеми. Опитані, які задоволені співпрацею з приватними виконавцями, зазначають високу ефективність, швидкість, компетентність та результативність. Задоволені якістю виконання виконавчого впровадження близько половини респондентів з категорії «боржники / представники боржників» серед тих, хто звертався до державних виконавців (52% відповіли «повністю задоволені» або «скоріше задоволені»), і 57% тих, хто звертався до приватних виконавців.

Оцінка довіри до державних виконавців є досить неоднорідною, середнє значення складає 3.3 бали за 5-ти бальною шкалою, щодо довіри до приватних виконавців оцінка вища та становить 4.5 бали. Для підвищення рівня довіри до державних виконавців необхідно насамперед підвищити рівень їхньої вмотивованості – тобто збільшити заробітну плату та зменшити навантаження, зазначають стягувачі та представники стягувачів, а також посилити контроль та відповідальність за їхньою діяльністю. Оцінка довіри і до державних, і до приватних виконавців досить схожі серед категорії «боржники / представники боржників». Загалом оцінки є неоднорідними, середнє значення складає в обох випадках рівно 3 бали.

Рішення було виконано в повному обсязі у 47% випадків звернень до державних виконавців і в 70% випадків звернень до приватних виконавців, до того ж державні виконавці частіше затягували процес, а приватні частіше виконували завдання своєчасно, зазначають стягувачі / представники стягувачів. Отже приватні виконавці в цілому характеризуються порівняно вищою результативністю, ефективністю та своєчасністю виконання завдань. Рішення було виконано в повному обсязі у 64% випадків звернень до державних виконавців і в 52% випадків звернень до приватних виконавців, відмічають боржники / представники боржників, але державні виконавці частіше затягували процес, а приватні дещо частіше виконували завдання своєчасно. Подібні відмінності щодо оцінок стягувачів та боржників скоріше прогнозовані, боржники в цілому менш задоволені процесом взаємодії з виконавцями.

Щодо кількості державних виконавців частіше лунали оцінки, що їхня кількість недостатня, при цьому кількість приватних виконавців більшістю опитаних стягувачів / представників стягувачів (76%) вважається достатньою.

Розширення повноважень приватних виконавців: переважна більшість ключових інформантів з категорії «приватні виконавці» повністю підтримують надання доступу інституту приватних виконавців щодо виконання усіх видів судових рішень. Водночас обидві категорії респондентів (державні та приватні виконавці) здебільшого виступають за єдину систему сфери організації примусового виконання без поділу на державних та приватних виконавців. Зазначають, що цей напрямок доцільний, так як приватні виконавці довели свою ефективність (що збігається з оцінками користувачів, наведеними вище), однак процес переходу до єдиної системи має бути поступовим та обов'язково має включати наявність прозорого / об'єктивного контролю з боку зовнішнього регулятора.

Стосовно того, чи потрібно дозволити виконання всіх видів судових рішень приватним виконавцям на рівні з державними виконавцями, думки стягувачів / представників стягувачів розділились, але більшість (51%) опитаних підтримує розширення повноважень приватних виконавців, 33% – відмічають, що нічого змінювати не потрібно, 16% – вагається з відповіддю на це питання.

Рівень незалежності: респонденти з категорії «виконавці» зазначають, що вищий рівень залежності мають державні виконавці, це власне обумовлено загальною моделлю побудови управління у ДВС – керівництво державного виконавця має безпосередній вплив і на рівень завантаження, і на побудову робочого розкладу, а також на суму законної винагороди. Існуюча вертикаль управління в ДВС підвищує наявні корупційні ризики, так, респонденти обережно відмічають наявність «відкатів» та «стоп-листів», які мають вкрай негативний вплив на рівень виконання в цілому.

Чули про випадки корупції у взаємодії з державними виконавцями 48% респондентів стягувачів / представників стягувачів, з приватними – 32%. На власному досвіді стикались з корупцією державних виконавців 20%, приватних виконавців – лише 3% стягувачів / представників стягувачів, що підтверджує тези, які зазначили респонденти з категорії «виконавці».

Приватні виконавці повністю незалежні щодо побудови своєї професійної діяльності, але мають певну залежність від регулятора, яка проявляється у підвищеному рівні контролю діяльності приватних виконавців у порівнянні з державними. При цьому до приватних виконавців застосовуються більш жорсткі санкції, навіть коли причини перевірки не мають відповідного підґрунтя.

55% тих стягувачів / представників стягувачів, хто має досвід співпраці з державними виконавцями, вважає їх залежними. 79% тих, хто взаємодівав із приватними виконавцями, називають їх незалежними. Тобто користувачі підтверджують відповіді ключових інформантів категорії «виконавці» щодо рівня залежності державних та приватних виконавців.

Кваліфікаційні вимоги: наразі кваліфікаційні вимоги до приватних виконавців достатні, змін потребує лише третій етап кваліфікаційного іспиту з метою вилучення людського фактору та мінімізації корупційних ризиків. Кваліфікаційні вимоги до державних виконавців нижчі, але посилювати їх не варто через загальну проблематику професії (велике навантаження та низьку заробітну плату / винагороду), посилення кваліфікаційних вимог до державних виконавців може значно підвищити рівень нестачі кадрів у ДВС.

Цифровізація / автоматизація: цифровізація та автоматизація процесів значно сприяє здійсненню професійних обов'язків виконавців, одночасно зазначають усі респонденти з категорії «виконавці». Наразі рівень цифровізації недостатній, змін потребують не лише цифрові інструменти для виконавців, але і створення цифрових інструментів для користувачів (особливо боржників) щодо ознайомлення з виконавчим провадженням, а також оплати боргу, вилучення з реєстру боржників – всі ці аспекти мають бути максимально цифровізовані та автоматизовані. Безпосередньо для виконавців першочерговими інструментами, які потребують удосконалення, зафіксовано АСВП та реєстри (точніше інтеграція усіх наявних реєстрів або створення єдиного реєстру).

Стягувачі та представники стягувачів також наголошують на високому рівні значимості цифровізації / автоматизації у роботі виконавців, при цьому 61% респондентів вважає рівень цифровізації / автоматизації цілком або скоріше достатнім, 39% - скоріше / зовсім недостатнім. Щодо рекомендацій найчастіше респонденти наполягають на відкритті доступу до всіх реєстрів та баз даних, цифровізації документообігу, фінансових операцій.

Захист прав: питання щодо захисту професійних прав більш актуальні для приватних виконавців, наразі наявний механізм захисту прав у вигляді звернення до суду неефективний.

Дисциплінарна комісія: Більшість ключових інформантів з категорії «приватні виконавці» оцінюють діяльність Дисциплінарної комісії скоріше негативно – комісія здебільшого виконує каральну функцію. Склад комісії потребує змін (залучення ширшого кола експертів, зрівняння впливу представників Міністерства юстиції та інституту приватних виконавців), також виборним має бути Голова комісії. Державні виконавці через брак досвіду не змогли оцінити діяльність Дисциплінарної комісії.

Передача повноважень Дисциплінарної комісії до самоврядної організації: переважна більшість учасників підтримують передачу самоврядним організаціям приватних виконавців функції Дисциплінарної комісії, однак зазначають, що цей процес має бути продуманим та поступовим, можливо відбуватися у декілька етапів.

Готовність спільноти приватних виконавців до самоврядування та саморегуляції: частина респондентів з категорії «приватні виконавці» зазначає, що рівень готовності до самоврядування та саморегуляції недостатній та потребує посилення, але для цього вкрай необхідне розширення повноважень та функцій самоврядної організації.

Асоціація приватних виконавців України: приватні виконавці діяльність Асоціації оцінюють позитивно, в першу чергу, наголошують на важливості участі Асоціації у законотворчому процесі, також значущою є роль Асоціації щодо захисту прав приватних виконавців. Вкрай позитивно було

оцінено інформаційну, навчальну та освітню функцію Асоціації. На заваді більш ефективної діяльності Асоціації приватних виконавців України постають законодавчі обмеження щодо повноважень та високий рівень впливу та регуляції з боку Мінюсту. Державні виконавці мають нижчий рівень поінформованості щодо діяльності Асоціації приватних виконавців, так як не є її членами.

Наявні громадські об'єднання: приватні виконавці мають вищий рівень як обізнаності, так і залучення до наявних ГО, ніж державні. Головна роль громадських об'єднань приватних виконавців на цей момент – інформування щодо нововведень та змін у сфері організації примусового виконання, обмін досвідом між членами спільноти, освітня функція, роз'яснення певних аспектів професійної діяльності.

Джерела комунікації та отримання професійної інформації: приватні виконавці достатньо активно обмінюються інформацією у наявних закритих чатах / групах у месенджерах та соціальних мережах. Державні виконавці мають подібні групи на рівні відділу, установи та області. Перелік джерел для отримання професійної інформації для обох категорій складається з офіційних державних ресурсів, різноманітних реєстрів, тематичних груп та сторінок у соціальних мережах. Найбільш зручні джерела для отримання професійної інформації у напрямку нових ініціатив, змін – сайт Міністерства юстиції, сайт Асоціації приватних виконавців України (актуально для приватних виконавців), закриті та публічні групи / чати у соціальних мережах та месенджерах, а також листи на електронну пошту.

Основні пропозиції щодо реформування функціонування інституту приватних виконавців: створення єдиної системи виконання без розподілу на державних та приватних виконавців. Система повинна мати високий рівень саморегуляції та самоврядності, при цьому має лишатися зовнішній регулятор з відповідними контролюючими функціями. Узгодження законодавчих колізій; забезпечення реальних належних умов для реального виконання усіх судових рішень, контроль за обов'язковим виконанням; глобальна цифровізація та автоматизація процесів; інформаційна кампанія для населення з метою покращення іміджу виконавців.

Основні пропозиції щодо реформування функціонування ДВС (не враховуючи рекомендації щодо створення єдиної системи та можливої ліквідації ДВС, які відмічала переважна більшість інформантів): чіткий та прозорий розподіл виконавчих проваджень між співробітниками ДВС, чітко визначена та автоматизована схема нарахування та виплати офіційної винагороди; збільшення заробітної плати та законної винагороди; глобальна цифровізація та автоматизація процесів.

Варто зазначати, що респонденти, які мали досвід взаємодії з виконавцями (стягувачі / представники стягувачів), надавали подібні до виконавців рекомендації щодо необхідних і першочергових змін у системі юстиції в цілому та у сфері організації примусового виконання зокрема.

РОЗДІЛ 1.

ЯКІСНИЙ КОМПОНЕНТ – ГЛИБИННІ ІНТЕРВ'Ю З ПРЕДСТАВНИКАМИ ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ ТА ПРИВАТНИМИ ВИКОНАВЦЯМИ

1.1. Ставлення до реформування системи юстиції в цілому

Правова система України в цілому, як і система юстиції зокрема, є недосконалою та потребує низки реформ – зазначають українські та міжнародні експерти. Варто зазначити, що певна частина реформ системи юстиції, з метою наближення української системи юстиції до європейської, була впроваджена до початку повномасштабної війни. В процесі дослідження було важливим вивчити ставлення представників сфери примусового виконання рішень судів та інших органів до реформування системи юстиції в цілому, а також визначити перепони на шляху ефективного реформування як системи юстиції, так і сфери примусового виконання рішень.

Усі ключові інформанти впевнено зазначали, що мають **позитивне ставлення** до реформування системи юстиції в цілому, а також до реалізації реформ у сфері примусового виконання рішень. Але процеси реформування відбувалися / відбуваються вкрай повільно (навіть до повномасштабного вторгнення), а в деяких сферах системи юстиції не відбуваються взагалі, саме тому і досі актуальні проблеми десятирічної давнини. Велика частина запланованих реформ не досягла кінцевої точки – своєї повної реалізації та практичного виконання. (1)

- (1) *Воно позитивне, але багато реформ – вони, на жаль, забуксували, от, і не були доведені до логічного завершення. Не вистачає такого позитивного реформування, яке буде доведене від початку до кінця, але його, на жаль, нема, і деякі реформи ми бачимо, що то просто ходіння по полю.*
- (1) *Реформи, вони завжди є позитивні, і ми повинні рухатися до більш прогресуючих і якісь там вирішувати питання, які на зараз постали тому, що є і нові технології, і нові завдання, і нові можливості. То реформування нам дуже потрібно, і якби воно було трішечки швидшими темпами.*

Серед **основних перепон** на шляху ефективного реформування системи юстиції ключові інформанти зазначали таке:

- **Відсутність політичної волі.** (2)

“

(2) Я до цього (реформ) ставлюся дуже позитивно, але я не бачу ніяких результатів. Дуже помалу все відбувається. І немає політичної волі на проведення отих дій, що ви сказали. Політична воля відсутня. Немає у держави бажання виконувати рішення судів.

”

- **Відсутність повноцінної реформи судової системи,** яка б включала і сферу виконання рішень судів. При цьому найбільше потребує реформування діяльність судів загальної юрисдикції. (3)

“

(3) При зміні навіть судової влади, яка там відбулася реформа, в цілому судової влади – зробили очищення суддів там, перепризначення, все. Але на виконання судових рішень воно ніяк не вплинуло. Тобто бурхлива імітація. Тобто зверху щось зробили, а на виході як не було виконання, так і немає.

”

- Недосконале та подекуди суперечливе законодавство в цілому.
- Невиконання існуючих законів, відсутність належної відповідальності за невиконання.
- Корупція, кумівство.
- Недостатній рівень загальної цифровізації та автоматизації.

Серед **бар'єрів** щодо реформування сфери примусового виконання рішень респонденти зазначили такі:

- **Відсутність політичної волі та зацікавленої особи в Уряді,** яка буде опікуватися сферою організації примусового виконання та забезпечувати ефективне реформування. (4)

“

(4) Має бути політичний поводитир цієї реформи, тобто хтось має відповідати за показник, за ефективність роботи приватних, державних виконавців в Україні, за кількість виконаних рішень в Україні і, відповідно, сприяти, вживати всіх заходів, допомагати, запитувати виконавця, чому погане виконання рішень судів, чого вам не вистачає? Виконавці кажуть: те, те, технічно нам треба те, в закон треба вносити такі зміни, матеріальне забезпечення таке, все, отримали відгук, пішли впроваджувати на політичному рівні – підганяти нормативно-правову базу, закони, підзаконні нормативно-правові акти, йти на діалог офіційний, неофіційний з Верховним судом.

”

- **Вектор законодавчої влади на інші закони / реформи,** сфера організації примусового виконання рішень є непопулярною серед населення, сприймається громадянами країни негативно. (5)

“

(5) Інститут примусового виконання в цілому – це не популярний захід, а у нас політики люблять певного роду популізм – хто буде піаритися на заходах примусу відносно громадян?

”

- **Наявність певних груп /осіб** у вищих органах національної влади, які наразі безпосередньо виступають у ролі боржників по виконавчим провадженням, тому **незацікавлені в реформуванні** сфери організації примусового виконання з метою підвищення рівня її ефективності. (6)

(6) *Самі більші боржники країни засідають у Верховній Раді.*

- Сфера примусового виконання рішень суду та інших органів на цей момент існує як «змішана система», в ній **наявна певна конкуренція між представника ДВС та приватними виконавцями**. Напругу посилює той факт, що до інституту приватних виконавців перейшла значна частка клієнтів, які є представниками приватного бізнесу, що призводить до зниження кількості комерційних справ у ДВС та негативно впливає на законну винагороду державних виконавців. (7)

(7) *Керівництво Департаменту виконавчої служби прямо зацікавлено в ефективності органів ДВС шляхом отримання законної винагороди. Офіційні дані щодо розміру зарплат керівництва Департаменту державної виконавчої служби. Мова йде не про зарплату в чистому вигляді, а саме про оцю винагороду, про яку я наразі кажу. Директор Департаменту державної виконавчої служби за минулий рік війни три мільйони гривень отримав винагороди своєї законної, заступники по півтора мільйони чи по два. Тобто складається така ситуація, коли по суті конкуренти контролюють своїх конкурентів (приватних виконавців).*

- **Суперечливе законодавство** в цілому. Відсутність чіткої схеми примусового виконання, коли всі сторони, а особливо держава та судова система, зацікавлені у досягненні результату та виконанні судових рішень у 100% випадків. Відсутність відповідальності за невиконання зобов'язань відповідно до судових рішень.
- **Протиріччя винесених рішень, неузгодженість взаємодії** між різними державними інституціями, суперечливість прийнятих рішень представниками судової системи – суд виносить певне рішення, а іншим своїм рішенням може заборонити виконання першого рішення. (8)

(8) *Господарський суд певної області працює і виносить рішення, і система правосуддя звітує, умовно, суспільству, що ми виконуємо свою роль і своє завдання – ось ми винесли рішення. А далі на законодавчому рівні, на рівні держави виконання цього рішення є забороненим на території цієї області.*

- **Недостатня захищеність прав стягувача / кредитора** на законодавчому рівні, боржник в реальності має більше прав, а також більшу кількість способів уникнути виконання судового рішення і не мати через це негативні наслідки. При цьому боржники активно використовують наявні методи тиску на приватних виконавців – подають скарги з будь-якого приводу або навіть безпідставно. (9)

(9) *Чим далі, тим більше ситуація нагадує те, що виконує рішення суду тільки той, хто його хоче виконати. Примусово ти не виконаєш нічого. От за останні декілька років, напевно, ще з початку ковіду складається така ситуація, коли я бачу рішення суду на велику суму. Я бачу, що у боржника є ліквідний актив досить цікавий і він точно може бути реалізований і точно він погасить заборгованість, я уже наперед розумію, що тут уже нічого не відбудеться, що не погаситься жодної копійки.*

(9) Дуже багато прав у нас має боржник, як на мене, ось. Бо не хочуть виконувати рішення, а притягнути до кримінальної відповідальності за невиконання рішення неможливо. Дуже вони впевнено себе почувають, боржники ці – не хочуть нічого виконувати. В нас мало засобів впливу на них, чесно кажучи. Куди не дивися, там скарги і скарги. Щось зробив там, написав запит – і скарги. В мене було така субота, робочий день був по законодавству ще до війни, я написав запит до боржника. Він поскаржився, що я у вихідний день на нього запит направив, все ж таки прийшлося пояснювати, чому я це зробив.

- **Негативний імідж виконавців** (особливо приватних) у суспільстві, упереджене ставлення з боку громадян – населення сприймає представників сфери примусового виконання як «безсовісних колекторів», які націлені забрати останнє. В останні роки імідж приватних виконавців дещо покращився, але в цілому продовжує домінувати негативне сприйняття. (10)

(10) У нас це в суспільстві трохи негативно сприймається начебто, що виконавці забирають останнє, банки забирають останнє, наживаються на бідних людях, і ця проекція, вона, по-перше, негативно впливає взагалі на всю систему правосуддя в Україні і на нашу роботу в тому числі. Ми не забираємо, ми повертаємо.

- **Відсутність належної комунікації** з Міністерством юстиції щодо аспектів, які потребують реформування. (11)

(11) Відсутність комунікації з Міністерством юстиції, належної комунікації з Міністерством юстиції. В нашій спільноті дуже багато всередині, які, так би мовити, переживають за професію, дуже ініціативні і бачать з практичного досвіду, як зробити краще в цій професії, тобто покращити його. Тому ця відсутність комунікації, вона трохи так гальмує ці процеси.

Респондентам було запропоновано відмітити позитивні зміни, які відбулися внаслідок реформування системи юстиції. Отримано наступний перелік ініціатив, законопроектів, постанов, які були **ефективними та мали позитивний вплив** на систему:

- ✓ **Введений в дію інститут приватних виконавців**, який продовжує розвиватися та успішно доводить свою ефективність.
- ✓ **Процеси цифровізації та автоматизації**: АСВП в цілому, автоматизована система електронного арешту та списання коштів, удосконалення реєстрів (особливо реєстр боржників), розробка та впровадження застосунку Дія – всі ці нововведення мають вкрай позитивний вплив на рівень ефективності сфери примусового виконання, але необхідно намагатися реалізовувати сучасні ініціативи якомога скоріше та у повному обсязі. (12)

(12) Реєстр боржників, який зараз теж запрацював. Тобто жодна там фізична чи юридична особа не може зняти своє майно, бо він є у реєстрі боржників. Це автоматично підтягує під виконавче впровадження, яке виконує виконавець. Тобто теж дуже зручно і дуже ефективно. Такі ефективні важелі впливу на боржників, які зайшли правильно і працюють на 100%, ніхто з них нікуди не дівається.

(12) Ми десь прогресуємо, відповідно, у виконавчому провадженні трохи ми рухаємося до автоматизації, до цифровізації цих процесів. Ми навіть і близько не наближаємось до європейських стандартів в цьому, але трохи хоча б ми вектор руху обрали правильно.

(12) Ми, виконавці, усі користуємося системою автоматизованого виконавчого провадження. Всі поправки

і удосконалення цієї системи є дуже ефективними. І сама ефективна зміна, яка відбулась, я вважаю, за останні п'ятнадцять років, це можливість електронного списання коштів, тобто онлайн-обмін виконавців з банками для того, щоб списувати кошти. І так само накладення арешту. Це зміна порівняно з іншими – це зміна мега-позитивна, і вона мега сприяє виконанню рішень суду.

- ✓ **Законопроект №3048**, який набрав чинності 6 травня 2023 року: вирішено питання заміщення приватних виконавців з окупованих територій і питання змін округу, прийнята норма щодо визначення рахунку і мінімальної суми, на яку, не зважаючи на арешт, повертається сума стягнення в розмірі двох мінімальних заробітних плат – це 13400 гривень (цю норму лобіювали саме приватні виконавці). (13)

(13) І, ви знаєте, це парадокс, але цього у держави, у законодавців вимагали саме приватні виконавці. Самі виконавці розуміли той факт, що не потрібно заганяти боржника в глухий кут, коли в нього не залишається нічого для існування, для його сім'ї, а навпаки треба сформувані у законодавстві таку норму, яка буде визначати суму, яка мінімально необхідна для виживання людини.

- ✓ **Впровадження нових норм щодо стягнення аліментів** (арешт рахунків боржника, заборона виїзду закордон). (14)

(14) «Чужих дітей не буває», стягнення аліментів, да, це дуже великий крок щодо накладання арештів, заборона виїзду за кордон. Коли сам державний виконавець приймає таке рішення, дивлячись на заборгованість боржника і забороняє йому виїзд за кордон. Раніше було через подання, через суд. Дуже було проблематично і дуже було якось незручно. Зараз це все просунули, працює і я підтримую це.

(14) Якщо розглядати таку проблемну категорію документів виконавчих – це стягнення аліментів, так? За аліментами саме таке було все життя у нас проблематичне. У нас більше було, з'явилося важелів впливу на боржників за аліментами, то це був великий плюс.

- ✓ **Антикорупційне законодавство**, впровадження якого є вкрай актуальним та першочерговим для реалізації інших реформ.

1.2. Загальні характеристики професійної діяльності представників ДВС та приватних виконавців

В процесі опитування вивчалися питання щодо характеристик професійної діяльності виконавців – типи справ, завантаженість, а також наявні складнощі / проблеми, які знижують ефективність організації примусового виконання.

Основні категорії клієнтів приватних виконавців: портрети клієнтів доволі різноманітні, частіше респонденти зазначали такі категорії стягувачів серед своїх клієнтів – банки, мікро-фінансові установи, страхові компанії, інші фінансові установи, комунальні підприємства (надавачі комунальних послуг), а також фізичні особи у ролі стягувачів. Більшість приватних виконавців не орієнтується на суми справ та має у своїй практиці як зовсім незначні суми стягнень, так і дуже великі. В цілому

превалюють справи по сумам стягнень до 50 тисяч гривень. Після початку повномасштабного вторгнення суттєвих та глобальних змін щодо категорій справ не відбулося, зазначають респонденти. Але окремі ключові інформанти прогнозують, що після закінчення війни можуть з'явитися нові види справ: справи по стягненню з агресора РФ та справи по стягненню військовослужбовцями винагороди, яку держава не доплатила.

Середньостатистична кількість справ на місяць у кожного окремого приватного виконавця є різною та має залежність від побудованої моделі та формату реалізації професійної діяльності: наявність / відсутність помічників, кількість помічників, суми виконавчих проваджень – значна кількість справ на маленькі суми або незначна кількість справ на великі суми; а також від безпосередньо бажання приватного виконавця, який має можливість самостійно визначати рівень свого навантаження. (1)

(1) *Кожен різний стиль обирає. Хтось бере небагато проваджень від точки до точки, тому що в нього один помічник, і він з цим просто не справиться. Хтось бере 5 помічників і бере багато проваджень маленьких, от і працює за рахунок кількості.*

Приватні виконавці зазначають, що навіть після поновлення доступу до всіх реєстрів загальна завантаженість знизилася: зменшилася як і кількість виконавчих проваджень, так і «**впала можливість їх виконання через певні законодавчі акти, якими держава хотіла захистити боржників**». Оцінити частку успішно виконаних судових рішень респондентам було складно, в цілому приватні виконавці зазначали, що до повномасштабної війни відсоток виконання наближався до показника 70-80%, після початку він знизився.

Основні види стягнень у державних виконавців: стягнення аліментів (дуже значна категорія справ), стягнення штрафів патрульної поліції, стягнення з держави / державних органів (ПФУ, податкова) і стягнення на користь держави / державних органів, виселення, вселення, знесення, заборона тощо. Середньостатистичні суми стягнень дещо нижчі, у порівнянні з приватними виконавцями, що обумовлено видами виконавчих проваджень.

Щодо завантаженості представників ДВС, зазначалося, що і до повномасштабної війни, і після її початку вони мали більшу кількість справ в середньому на місяць, ніж приватні виконавці, це обумовлено двома основними причинами:

1. Обов'язок виконання усіх видів судових рішень.
2. Відсутність можливості коригувати кількість справ.

Окремі респонденти наголошували, що завантаженість виконавця залежить від регіону. Прогнозовано, що чим далі регіон / область від лінії фронту, тим жвавіше відбуваються усі правові, економічні та господарські процеси, що збільшує кількість виконавчих проваджень.

Наявні труднощі, проблеми у процесі реалізації професійної діяльності, які зазначали **приватні виконавці:**

- **Взаємовідносини з Міністерством юстиції,** яке виступає головним регулятором діяльності приватних виконавців. Існують випадки припинення діяльності приватних виконавців, які ґрунтуються на безпідставних скаргах. Подібні випадки супроводжуються позовами до суду, довготривалими судовими процесами. (2)

(2) *Перша трудність – це є Міністерство юстиції. Це сама перша трудність, тому що прогнозувати їхню поведінку, коли надійде на мене скарга, у мене можливості немає. Тобто, я не знаю, як воно буде розглядатись. Тому ми дуємо на холодне, на кожне виконавче провадження стараємось максимально так*

зробити, щоб боржник не мав підстав оскаржувати виконавчі дії чи подавати якісь скарги. Тобто, я вважаю, що регулятор може вчинити будь-які дії щодо будь-якого виконавця і відстоювати виконавцю свої права є майже неможливо.

- **Недосконале законодавство**, яке недостатньо захищає права стягувача та мають більшу орієнтацію на захист прав боржника. Різноманітні законодавчі колізії та впровадження недоцільних норм, з останніх подібних суперечливих нововведень зазначали такі: відсутність можливості примусової реалізації майна, врахування ПДВ при примусовій реалізації майна тощо. (3)

- (3) *Не дай бог, ти десь там порушив права нещасного боржника, виконавець буде нести відповідальність, не відбудуться стягнення, тобто повернення цих коштів фактично через якісь формальні підстави, тобто такий формалізм, правовий пуризм, як говорять, надмірний. На практиці виникають ситуації, коли законодавча недосконалість, боржник, маючи рішення суду про стягнення з нього боргу, наприклад, ухвалено, що в 2010 чи в 2013 році, це реальні факти і вони не поодинокі, в тому числі, в моїй практиці, є рішення 2013 року. В цьому році воно святкує ювілей і воно не виконане, це при тому, що у боржника є ліквідний актив, тобто якась майно, яке досить цікаве, яке можна продати і погасити борг за цим рішенням суду. Відповідно, зараз через недосконалість закону йому дозволяє уникати цієї відповідальності, десять років не виконувати рішення суду. Судова система йому в цьому допомагає: суддя, який його ухвалив, не тільки не заважає, а він перешкоджає ще його виконанню, задовольняючи якісь скарги боржників, тобто у нас, знаєте, в судах презумпція винуватості, недобросовісності всіх, окрім боржника.*
- (3) *Можливо, суд досить лояльно відноситься, щоб не порушувати права оцих боржників, але ж разом з тим вони повинні розуміти, що вони ж, допустім, заключали якісь договори, вони брали на себе цю відповідальність. Якщо це аліменти, то вони ж повинні розуміти, що вони повинні утримувати цю дитину, і стягувач теж має права, як і боржник. Необхідно захищати як боржника, так і стягувача.*
- (3) *Це як не дивно, але так, і чомусь боржнику надають якусь більшу лояльність, більшу перевагу по аліментах, ніж тій самій дитині.*

- **Недостатня цифровізація / автоматизація процесів.** Недосконалість автоматизованої системи виконавчого провадження (АСВП) – майже всі документи необхідно роздруковувати, сканувати, що в цілому суперечить навіть назві системи. Відсутність системи повноцінного автоматизованого електронного арешту та списання коштів – найбільш значима проблема на цей момент. В цілому ця ініціатива непопулярна серед населення та може викликати невдоволення, тому не має підтримки серед законотворців. Однак досвід інших країн (наприклад, Португалії, Литви, в яких ця система впроваджена у повному обсязі) свідчить про те, що функціонування автоматизованого електронного арешту та списання коштів з рахунків боржників у разі покращує показники щодо виконання. Ключові інформанти наголошували, що виступають за лояльний підхід впровадження цієї системи, коли боржник буде мати певні гарантії та будуть дотримуватися його права, такими гарантіями може бути «Мінімально захищена сума» (розмір суми – дві мінімальні заробітні плати, ця сума не підлягає стягненню), яка вже запроваджена по ініціативі саме представників інституту приватних виконавців. В цілому система повноцінного автоматизованого електронного арешту та списання коштів мінімізує людський фактор, прояви бюрократії та однозначно буде сприяти оперативності та якості виконання рішень. Наразі визначення рахунку боржника, з якого буде проводитися списання коштів – процес затягнутий, забюрократизований та не завжди прозорий, тому що співробітники банків, проявляючи лояльність до своїх клієнтів (які є боржниками), завчасно можуть їм повідомляти про можливий арешт рахунку, що надає змогу боржнику вивести кошти з цього рахунку. (4)

- (4) Цей автоматизований арешт, він функціонує з українськими особливостями. Непоодинокі ситуації, коли боржник у своєму застосунку «Приват24» отримує повідомлення про накладення арешту на його рахунки до того, поки він фактично накладений, тобто боржник отримав повідомлення, він ще може перерахувати кошти, вивести і це трапляється, трапляється масово. Неможливо там списати кошти. Литва просто просунулася в цій ситуації. Мені здається, там передовий досвід Європи. Там ця автоматизована система реально є автоматизованою і вона функціонує без людського втручання і так далі. Відкривається виконавче провадження, електронний запит направляється по всіх банках. В усіх банках блокуються активи, списуються кошти, розподіляються кошти автоматизовано без людського втручання і в разі якщо кошти списані в повному обсязі, потім ще розблоковується рахунок у боржника, тобто це відбувається без будь-яких корупційних ризиків швидко і для сторін, і для боржника, який може мати декілька рахунків і все може бути арештовано. Там все це відбувається швидко. Ніхто в це не втручається, ніхто не може попередити боржника про те, що є така історія.
- (4) Повний відхід від паперової оцієї кореспонденції, від цих численних довідок, запитів, якихось паперових інших носіїв, все перехід у переписку електронну, автоматизація всіх запитів, автоматизація, по-перше, арешту банківських рахунків, я хотів би, я не кажу про щось абстрактне, я хотів би звернути увагу, що, наприклад, в Литві судовим виконавцям допомагає система інформаційна, система грошових обмежень, вона називається Плейс, рішення про накладення виконавцем арешту на гроші боржника ця система направляє у всі банки країни, і не тільки в банки, вона відправляє також до різних систем електронних платежів, кредитних спілок та інших. Ця система самостійно списує кошти і переказує їх на рахунки судових виконавців у необхідному розмірі. Ця система, вона також зручна і для самого боржника, тому що, якщо, наприклад, грошей на одному з рахунків боржника достатньо повністю для того, щоб повністю закрити виконавче впровадження, задовільнити вимоги стягувача, то з решти рахунків арешт знімається автоматично, для цього не потрібно якихось додаткових дій.

- **Політика банків.** Наявність значної частини банків, які не підключені до системи автоматизованого електронного арешту та списання коштів. Наразі до системи підключено біля третини від усіх існуючих банків в Україні. Взаємодія з банками, які не підключені до системи, відбувається у паперовому вигляді, що призводить до виникнення низки проблем: затягування виконання; зайві часові та матеріальні витрати; а головне – можливість у співробітників банків, отримавши папери від виконавця, попередити своїх клієнтів, які встигають вивести гроші з рахунків, що унеможлиблює виконання судового рішення щодо стягування. Також є випадки прихованого супротиву і серед банків, які підключені до системи, – отримавши платіжку інструкцію співробітники намагаються знайти будь-які помилки, щоб не виконувати її. (5)

- (5) Всі інші банки, які не підключені, відбувається як? Я виношу постанову, роздруковую її і або направляю поштою, «Укрпоштою» рекомендованим, або сам везу в банк. Банк, отримавши цю постанову, реєструє і на виконання цієї постанови у нього є банківський день. Звісно, якщо це хороший клієнт, давній, старий клієнт для банківської установи, то перше, що робить менеджер, який відповідає за цього клієнта, він телефонує і боржник (клієнт банку) перераховує всі кошти, виводить з рахунку і потім тільки накладається арешт.
- (5) Коли ми знімаємо арешт, то банки шлють повідомлення: «ми вам співчуваємо, що ви пройшли цю бюрократичну процедуру». В чому банки співчують? В тому, що ми на їхню користь стягуємо кошти, і якби не виконавці, то банки би ліквідувалися через банкрутство? Я просто не розумію, на чийй стороні банки. Ми стягуємо на їхню користь кошти, а вони боржникам пишуть, як можна зробити так, щоб борги не платити. То нехай тоді не беруть судові рішення, віддають всім людям гроші і закриваються.
- (5) Банки відмовляють виконавцям у виконанні цих платіжних інструкцій, часто приводячи зовсім смішні якісь підстави: «У вас тут стоїть кома, а не точка з комою» або «У вас тут два пробіли замість одного», тобто такі смішні підстави, аби не виконувати платіжні документи виконавця.

- **Відсутність зацікавленості держави** у виконанні судових рішень, **відсутність правової культури у боржників**. Відсутність контролю за боржниками щодо виконання ними судових рішень та сплати боргів, при цьому є підвищений контроль за діяльністю приватних виконавців. Певна частина судових рішень або не виносяться взагалі, або виносяться зі значним відтермінуванням, відсутній контроль за виконанням усіх судових рішень. Також суди у випадках апеляції боржників часто виносять рішення на користь боржника, надаючи останньому законні підстави не виконувати попереднє судове рішення. В цілому необхідно посилення відповідальності боржників за невиконання судових рішень у справах організації примусового виконання – введення кримінальної відповідальності. Також необхідно виключити вплив представників правоохоронної системи на виконавців з метою захисту прав окремих боржників (таких випадків невелика кількість, але, на жаль, вони також є). (6)

- (6) По суті видається папірець, який залишається папірцем і, наприклад, судову гілку влади це не цікавить, тому що вони виконують свої функції достатньо і вони правосуддя здійснюють – це ваша парафія, розумієте? Тоді питання: чия це парафія, хто за це повинен відповідати, чому такі закони приймаються. Та відповідальність, яку можна застосувати до боржника, ну, вона є неефективною внаслідок, ну, тому що там штрафи мізерні. До кримінальної відповідальності практично у нас не притягуються боржники, тому і виконати рішення відповідального характеру також є проблемою.
- (6) Судове оскарження дій виконавця потрібно врегулювати так, щоб боржник за рішенням суду, яке набрало повної сили, не міг би ініціювати судовий процес, з якого вийде переможцем, настільки, що зможе не виконувати судове рішення або на невизначений час затягнути його виконання. Ну, в процесуальних кодексах потрібно заборонити суду забезпечувати паузу виконання судового рішення, яке набрало законної сили, чим судді дуже часто грішать.
- (6) Є складність відстояти потім законність проведення виконавчої дії. Тобто ви розумієте: боржник із району, адвокат з району і суддя з району. І відповідно рішення, я не кажу, що всі, але відсотків двадцять п'ять – я вважаю, що виконавці в деяких ситуаціях навіть не мають шансів відстояти свою позицію. Апеляція це все вирівнює, то вже відсотків дев'яносто п'ять, але якщо справа є з великою сумою або там є політичний підтекст, то у виконавця немає засобів і способів відстояти свою правову позицію. Є, це винятки справ, так не є завжди, відсотків п'ять буває так, що вони діють в інтересах боржника. А це – або визнають майно боржника як речовий доказ, або накладають арешти кримінальні для того, щоб не можна було реалізувати майно, або викликають виконавця на допит, можуть навіть залучити виконавче провадження для того, щоб виконавчі дії не проводились.
- (6) Труднощі – це нез'явлення на виклик, ненадання документів, ховаються більшість. Привід, до приводу щоб дійти – це зовсім нереально. Заборону виїзду за кордон зробити для керівника, юридичної особи, теж нереально. В мене декілька раз було і до Верховного суду доходило. Це зовсім печальна справа, ось.

- **Недостатній захист прав стягувачів**. Стягувач наразі обмежений у частині своїх дій, процес стягування занадто бюрократизований, наприклад, з останніх перепон вказано таку – є рішення суду Луганської області, яка наразі окупована, виконати рішення можливо на неокупованій території, але відсутній механізм передачі цього рішення суду.
- **Складність отримання винагороди приватними виконавцями**, зазначена проблема особливо актуальна, коли стягувач та боржник доходять до певної мирової угоди, досягають певних домовленостей. Стягувач розуміє небажання боржника сплачувати 10% приватному виконавцю і відкликає виконавчий документ без виконання. В таких випадках приватний виконавець не отримує жодної винагороди, хоча виконував свої обов'язки та всіляко намагався виконати впровадження, допоміг своїми діями налагодити взаємовідносини між стягувачем та боржником. Подібні випадки не є масовими, але досі присутні в системі, зважаючи на це приватні виконавці мають більш ретельно підбирати своїх клієнтів та заключати додаткові договори щодо додаткової винагороди, з метою страхування на випадок несплати винагороди боржником. (7)

(7) Правда, стягувач може відкликати виконавчий документ у якийсь момент, і мають місце домовленості стягувачів і боржників, коли стягувач відкликає виконавчий документ, рішення фактично виконано, але виконавець при цьому не отримує своєї винагороди. Стягувач з боржником домовились, боржник виконав рішення, не сплачуючи кошти на депозитний рахунок, виконавцю одразу сплатив на користь стягувача. І стягувач не пише, що рішення виконано, а пише, що я хочу повернути виконавчий документ. В такому випадку дуже часто приватний виконавець залишається без винагороди, хоча там і його дії призвели до того, що боржник рішення виконав. Це проблема, саме проблема зі стягувачами.

- **Корупція, кумівство, зокрема у судовій системі.** (8)

(8) Практика судова настільки негативна до виконання і до виконавців, що я реально зараз думаю, чи виконувати взагалі це рішення суду. От просто я вам говорю так, як є. Я собі думаю, чи не буде це для мене потім негативно. Ще потім з мене буде стягнення за те, що я посмів виконати рішення суду.

- **Питання оподаткування - високі податки** для приватних виконавців. (9)

(9) На відкриття офісу приватного виконавця держава не те, що не витрачає жодної гривні, а виходить, що я за свій кошт створюю робоче місце для себе, для своїх помічників офіційно створюю, відкриваю офіс, плачу державі за навчання, тобто я перед тим як скласти іспит на зайняття приватною виконавчою діяльністю я сплачую, платні курси є, хай я плачу вузу, вузи теж сплачують потім податки з цього. Для держави не коштуємо жодної копійки, виконуємо основну функцію свою, виконуємо рішення суду, делеговані нам державою, так ще й платимо за це податки до 40%. Це просто нонсенс. Нам би держава мала б за ефективність ще доплачувати, оскільки ми, не витрачаючи коштів, як вони витрачають на ДВС, виконуємо їхню функцію, а ми платимо такі драконівські податки

(9) В нас же держава не дуже, не дуже в питаннях оподаткування поблажливо до нас так відноситься. Бо ми на загальній системі оподаткування. Тобто ми сплачуємо і ЄСВ, і військовий збір, і податок на прибуток. Тобто в нас, ми маємо 18% + 1,5 і +22. Справедливо це? Ні, несправедливо. А той же власник якогось тут магазинчику або МАФу, так, сплачує, ну, сьогодні 2% сплачує. А раніше сплачував 5.

- **Відсутність доступу до всіх існуючих реєстрів / ресурсів моніторингу / баз даних,** існує певна дискримінація щодо приватних виконавців, тому що державні мають більший перелік доступних ресурсів, що спрощує реалізацію професійної діяльності. (10)

(10) Є історія, наприклад, про те, що у державних виконавців, яскрава теж історія про відношення, співвідношення державних і приватних виконавців, у державних виконавців є доступ до так званого безпечного міста, є така база – це камери, автомобільні камери, які фіксують пересування транспортних засобів по номерним знакам, і у державних виконавців вони є. У нас немає і якраз-таки ярим, запеклим противником надання доступу приватних виконавців до цієї системи є Міністерство юстиції, безпосередньо профільний заступник, діючий на сьогоднішній день, це його слова, що приватні виконавці будуть продавати цю інформацію несанкціоновано комусь, стороннім особам. Але я можу надати безліч прикладів, як державні виконавці продавали цю інформацію.

- **Складність взаємодії з боржниками:** ухилення боржників від виконання рішення через певні законодавчі норми та відсутність належної відповідальності, приховування рахунків та майна, погрози щодо фізичної розправи, пошкодження офісів приватних виконавців (є реальні випадки нападу на приватних виконавців, погроми їхніх офісів, знищення майна, тому питання надання дозволу на носіння зброї для самозахисту є актуальним для приватних виконавців). (11)

(11) До речі, є норма, котра забороняє виконавцю передавати на реалізацію нерухоме майно, в котрому є зареєстровані неповнолітні, малолітні особи, що мають право користування та проживають. До початку повномасштабного вторгнення, була і зараз є. Це є проблемою, тому що ми вже і до Верховного Суду доходили, але нічого воно нам не дало. Тобто, фактично боржник, маючий бажання не виконувати судового рішення, він реєструє малолітнього сусіда і живе собі спокійно, ну, якщо інші важелі на нього не впливають – арешти коштів, вилучення рухомого майна, обмеження виїздів. От живе і все добре. Є такі складові, котрі дозволяють боржникам, злісним боржникам, скажімо так, не виконувати судове рішення в рамках правового поля.

(11) Так, було, от в Полтавській області не так давно боржник напав на нашого колегу, наніс тілесні ушкодження, було взято на контроль Асоціацією і Мінюстом, вже справа в суді, і винуватець вже на лаві підсудних. У нас в регіоні також нещодавно був дуже прикрий випадок, у нас було здійснено напад на виконавця, йому було нанесено дуже тяжкі фізичні ушкодження, у нього переламана нога, обидві руки, він був весь в гематомах, тобто напад був здійснений просто у офісі приватного виконавця.

(11) Ми не захищені взагалі. І в Кримінальному кодексі, да, необхідні зміни, ну, додання саме приватних виконавців, да там, на рівні з державними, суддями, да, оці всі статті відповідальності за погрози, вчинки і так далі, тут однозначно, про це вже дуже багато казали, ну, ці норми щодо приватних виконавців потребують змін однозначно.

- **Недосконало відпрацьовані механізми взаємодії з іншими учасниками процесу:** банки, в яких перебувають рахунки боржників, правоохоронні органи, органи місцевого самоврядування. Відсутній повний та чіткий електронний документообіг, через що деколи виникають затримки реалізації певної процедури, які спричиняють незадоволення боржника щодо дій приватного виконавця. Необхідно створення єдиної системи електронного документообігу. Також є певні складнощі щодо взаємодії по питанням автотранспортних засобів з представниками правоохоронних органів в певних областях, ці складнощі полягають у такому: електронний документообіг дозволяє швидко передати постанову щодо арешту автомобіля, інформація доводиться до представників патрульної поліції, але далі виникають складнощі – зупинивши автомобіль, який перебуває у розшуку, поліцейські з певних областей згідно з внутрішнім неофіційним розпорядженням не вилучають автомобіль, не доставляють його до штраф-майданчику. Вони терміново телефонують виконавцю та просять приїхати на місце затримання, але здебільшого виконавець не може добратися туди оперативно, поліцейські беруть заяву, що боржник зобов'язується з'явитися до виконавця, і відпускають боржника. Здебільшого боржник не з'являється до виконавця та уникає виконання судового рішення. (12)

(12) Друга проблема, це є взаємодія з іншими органами і врегулювання, взаємодія СВІП з банками, поліцією і іншими органами. Тобто, я можу зняти арешт або підписати електронно-цифровим підписом зняття з розшуку, але така взаємодія відбувається з затримками, і я вислуховую повну кучу негативу від боржників, на яку я не заслуговую. І в мене, наприклад, пише в звіті, там, “арешт знято або документи доставлено”, я боржнику показую, вони кажуть: “Мені в банку казали, що це ви винні, ми нічого не надсилали”. І потім, як зіпсований телефон, я стараюся пояснити людині, що це відбувається так, в мене є такий звіт, належне скерування виглядає так, опрацювання відбувається стільки днів. Напевно, це має бути якась роз'яснювальна робота по банках і по тих МРЕО, які спеціалісти можуть надавати належну консультацію, щоб не дезінформувати людей і не створювати проблем.

(12) Я вважаю, що була би, мабуть, це моя суб'єктивна думка, якась одна платформа документообігу, в якій будь-який працівник банку чи приватний виконавець, завантаживши документ в цю систему і адресувавши його певній особі, був би впевнений, що тільки ця особа його звіт отримає і до неї прийде сповіщення. Тому що зараз відсилаємо звичайними листами «Укрпоштою», то воно деколи буває там за 3-4 місяці доходить, десь за 2 місяці. Потім: «Ой, отримали!», «Ой, загубили!». Якщо би була платформа, яка би синхронізувала, зберігала і надавала доступ конкретним особам до певних документів, то я рахую, що це би набагато полегшало всім роботи.

- **Наявність значної кількості мораторіїв**, які унеможливають виконання частини проваджень. Мораторіями активно користуються боржники, жоден з мораторіїв не сприяв примусовому виконанню виконавчого документу. (13)

(13) Тобто я не кажу, що мораторіїв не повинно бути в даному випадку, головна моя теза – якщо запроваджується мораторій, значить повинна бути чітка, зрозуміла процедура виконання документу без примусу. А у нас одне запроваджується, а інші – не запроваджується. Всі мораторії можна віднести сюди. Дуже багато мораторіїв, які забороняють виконувати судові рішення у процедурі виконавчого провадження. От, це там державні підприємства, підприємства видобувної галузі, «Укрзалізниця» і так далі. Тобто, деякі з цих мораторіїв – вони були запроваджені як тимчасові, а існують близько двадцяти років.

- **Відтік кадрів**, зазначали окремі респонденти з Заходу.
- **Зниження доходів населення**, що негативно впливає на примусове виконання.
- **Негативний імідж приватного виконавця у суспільстві, відсутність інформаційних кампаній** щодо роз'яснення статусу та функцій приватного виконавця. (14)

(14) Просто Міністерство юстиції не дуже говорить, що ми такий самий представник, як і державні виконавці. Тобто, ніде ж не говориться, навіть на публікації завжди Міністерство юстиції говорить, що державні виконавці здійснили оте, оте. Ніде взагалі немає, що приватні виконавці є ініціатором якогось закону, приватні виконавці перші зробили ось так, що приватні виконавці любіювали інтереси отам. Тобто, закони розробляються більш приватними, вони любіюються більш приватними. І населення, і правоохоронні органи, вони не зовсім розуміють, що ми – одна структура.

Наявні труднощі, проблеми у процесі реалізації професійної діяльності представників ДВС (зазначалися як державними, так і приватними виконавцями):

- **Нестача кадрів, плінність кадрів.** (15)

(15) Це відсутність, Ви же розумієте, відсутність працівників. Перша проблема, я навіть не знаю, як її вирішити – відсутність просто-на-просто. З урахуванням того, що з ким не спілкувався з чоловіками, які мають юридичну особу, то теж не дуже сильно хочуть йти працювати. Ну, б'ють на те, що маленька зарплата, вони не хочуть йти працювати державним виконавцем.

- **Низький рівень заробітної плати** та загального матеріально-технічного забезпечення ДВС. (16)

(16) *Скоріш за все, прогалини у тому, що не відповідне як матеріальне, мабуть, забезпечення, так і організаційні заходи, пов'язані з його функціонуванням. Це є основна прогалина. Матеріальне заохочення самих виконавців дуже на низькому рівні. І, відповідно, якість роботи втрачається.*

- **Нижчий рівень законної винагороди** (приблизно у чотири рази менший, ніж у приватного виконавця, при цьому отримання винагороди залежить від керівництва – можуть видати, можуть не видати). Менша винагорода негативно впливає на рівень зацікавленості в досягненні позитивного результату та швидкість виконання судових рішень. Неавтоматизовані, непрозорі механізми нарахування законної винагороди. (17)

(17) *У державних ось, наприклад, там незрозуміле преміювання. Треба підхід саме щоб був чіткий. Чіткий розподіл. Оскільки він має бути абсолютно справедливий. Перше. Друге – чітка винагорода. Чітка. Щоб вона чуть лі була не автоматизована. Я би так вважав, щоб людський фактор, фактор керівника, фактор там... Я не знаю там. Ти мені подобаєшся, ти мені – ні.*

(17) *У державного виконавця як би винагорода також є, але крім заробітної плати він отримує, він може отримувати 2% від виконавчого збору, якщо він забезпечив фактичне повне виконання. Але це також дуже бюрократична процедура, як виявилось, виконавці повинні по кожному виконавчому впровадженні писати подання на керівника, керівник своєю княжою рукою може підписати, може не підписати, доходило до того, що була певна з боку керівництва, певний тиск на виконавця, і вимагали і дивитися, і що тільки не було там, і шантажування було такого плану, що: «Я тобі не підпишу, якщо ти там щось не зробиш». Тобто, мені здається, якщо б це було автоматично, от він закінчив виконавче впровадження – автоматично на картку отримав це. Навіщо ці всі подання, підписи.*

- **Недостатній рівень цифровізації та автоматизації процесів** (аналогічні проблеми, що і у приватних виконавців).
- **Велике навантаження** безпосередньо щодо кількості виконавчих проваджень, а також наявні додаткові задачі щодо збору статистичних даних, відповідей на велику кількість різноманітних запитів тощо. Випадки передачі виконавчих проваджень від колег, які перебувають у відпустці, на навчання або на лікарняному, що також суттєво збільшує навантаження. (18)

(18) *А державні виконавці, вони засипані справами з ніг до голови. І як печатні машинки сидять. Тільки не відкриєш – то порушення строків, відповідно, скарги і пішло, пішло, пішло.*

(18) *Різноманітний збір статистичної інформації, яку збирає, скажімо так, міністерство, в тому числі. Багато часу державні виконавці витрачають саме на збір якоїсь інформації, яка потрібна міністерству. Хоча у нас сьогодні функціонують такі системи, яка Автоматизована система виконавчого провадження, де ця інформація мала б зберігатися, куди вона заноситься, ця інформація. Відповідно, її можна звідти отримати за допомогою будь-яких форм, статистичних звітів тощо. Тобто, це теж забирає певний час у виконавця, який міг би цей час витратити на виконання.*

(18) *Виконавець не встигає робити свою справу, а намагається робити справу на належному рівні, а тебе постійно смик-смик, люди, люди, люди. І ти не встигаєш робити свою роботу.*

- **Законодавчі обмеження** щодо виконання частини судових рішень (наприклад, мораторії на стягнення заборгованості по іпотечному кредитуванню після 24.02.2022 р.).

- **Недосконала робота судової системи**, особливо судів загальної юрисдикції – затягування процесів та винесення рішень, які не ґрунтуються на нормах законів. В випадках оскарження суди здебільшого стають на бік боржника та своїми рішеннями створюють перепони для виконання своїх же попередніх рішень.
- **Складність встановити сталий контакт з боржником**, після 24.02.2022 року цей аспект масштабувався, подекуди навіть складно знайти боржника, який виїхав в інший регіон України або навіть зовсім з країни. При цьому також спостерігається більша агресія з боку боржників на адресу державного виконавця.
- **Специфіка категорії боржників** за окремими видами виконавчих проваджень, зокрема боржники по аліментам: доволі складна категорія, взаємодія з якою вимагає певних додаткових зусиль. (19)

(19) Ви же, вибачте мені, будь ласка, у жодного приватного виконавця немає такої категорії стягнення як аліменти. Ну, може там з десяток, але це на всю Україну. А державні виконавці цю категорію виконують. Це сама така соціальна категорія, яку приватники бояться як вогню. Тобто ми їх виконуємо, стягуємо аліменти. А ви самі розумієте, який це прошарок населення. Ну, я не говорю там за всіх, але там більша частина з них, це люди, які не хочуть платити аліменти.

- **Законодавчо-нормативні колізії**: відсутність можливості обирати експерта без застосування механіки тендеру у справах щодо реалізації майна; наявність тендерів у аспекті матеріально-технічного забезпечення (закупівлі палива, паперу, картриджів, поштових марок тощо). (20)

(20) Наші функціональні обов'язки – це реалізація майна. Тобто ми знайшли майно і реалізуємо. І законодавець так нас підтягнув, що тільки через тендер ми можемо брати того чи іншого експерта. А приватний виконавець взяв собі експерта, оцінив ринкову вартість і пішов, тому що знає, що це його кошти. Ну, як у нас тендери проводяться, Ви знаєте, з 1-го січня якраз він на травень-місяць з горем пополам ми той тендер провели. Плюс ще оскаржиться. Дивимося, ми вже на вересень-місяць тільки починаємо кудись двигатися. І відповідно гальмує державного виконавця. Приватний виконавець все це робить за кошти, за 3 дні. Нас знову затягнули у бюрократію. На звичайних маленьких дрібницях. І воно так, якщо взяти теж саме – тендер на паливо, тендер на заправку картриджів, на папір, на все. І воно – хоп! Тендер на марки. А марок немає, а треба відправляти. Все! Служба стоїть.

- **Зниження доходів населення**, що негативно впливає на сферу організації примусового виконання.
- **Значне та специфічне психоемоційне навантаження** при взаємодії з боржниками / стягувачами різноманітних категорій. (21)

(21) Щоденний прийом людей дуже вимотує, дуже вибиває і емоційно, якби там не було. Тобто не кожен готовий йти і працювати суди.

- **Гірші умови** праці щодо комфортного перебування на робочому місці.
- **Недостатній рівень безпеки**, відсутність належного рівня захисту як установи в цілому, так і кожного окремого спеціаліста. (22)

(22) *І чому приход до суду, при винесенні рішення, є охорона, да? Охороняє суддів, а виконавець, воно ж більш небезпечніше, чим саме винесення, правда? Ну, винесли, да і винесли. А його же треба виконати. Чому залишили державних виконавців?*

- **Невідповідний соціальний пакет** в порівнянні з іншими державними службовцями правової системи (вихід на пенсію, розмір пенсії, інші соціальні пільги).

Варто зазначити, що респонденти обох категорій зазначали таке: ДВС є місцем першої роботи для випускників ВНЗ, вони приходять до ДВС, щоб отримати перший необхідний досвід роботи, розібратися з наявними інструментами роботи, пізнати специфіку, але не розглядають ДВС як місце для постійного працевлаштування саме через вищезазначені проблеми. (23)

(23) *Наразі державна виконавча служба – туди йдуть працювати дуже багато одразу після інституту, без досвіду, без якихось поглядів на перспективу саме в цій структурі, вони йдуть туди пересидіти, отримати деякий опит роботи, щоб потім, ідучи далі, писати в своєму резюме, пишу, що я маю юридичного стажу кілька років.*

(23) *А державна виконавча служба – це такий старт, де можна прийти, навчитися можна всьому, починаючи від роботи в реєстрі, да, в автоматизованій системі виконавчих проваджень, в роботі реєстру прав власності на нерухоме майно, роботі реєстру, державного реєстру речових прав, тобто рухоме майно. Дізнатися, я не знаю, принципи роботи банківської системи, так як ми, ну, тісно працюємо з банками. Брати участь постійно в судових засіданнях як позивач, як заявник, вірніше, як відповідач. І як позивач навіть, буває. Ось. Тобто це такий, дуже... Якби в мене хтось запитав, куди можна отак от піти після, після ВУЗу, я б, напевно, одним із варіантів рекомендував би державну виконавчу службу.*

Також серед позитивних аспектів роботи саме в ДВС зафіксовано такі:

- **Колективний формат відповідальності** державного виконавця за прийняте рішення, можливість порадитися з керівником і прийняти рішення спільно.
- **Відчуття захищеності** – ти не один, є колеги та керівники, які завжди придуть на допомогу, проконсультують, поділяться досвідом. (24)

(24) *ДВС – це теж одна велика команда, це сім'я, і там більш захищено. В ДВСі ти можеш в усіх усе запитати, ти можеш звернутися в управління, ти можеш звернутися в департамент.*

- **Відсутність необхідності витратити кошти** на організацію робочого місця.

1.3. Вплив повномасштабної війни на можливості реалізації професійної діяльності представниками ДВС та приватними виконавцями

У перші місяці після повномасштабного вторгнення було неможливе виконання прямих професійних обов'язків через відключення від Автоматизованої системи виконавчих проваджень та відсутність доступу до низки реєстрів. Лише окремі респонденти з категорії «приватні виконавці» зазначали, що виносили постанови у паперовому вигляді, але їх кількість була мінімальна. Процес поновлення доступу до вищезазначених ресурсів, який розпочався влітку-восени 2022 року, проходив більш складно саме для приватних виконавців (офіс приватного виконавця та відповідність умов щодо поновлення діяльності перевіряла спеціальна комісія). Склалося враження, що Міністерство юстиції штучно створювало бюрократичні перепони, це призвело до того, що протягом майже 9-12 місяців приватні виконавці не мали доступу до 100% необхідних для реалізації професійної діяльності ресурсів. Наразі це питання вирішено, але наявні негативні наслідки: не маючи можливості майже рік повноцінно реалізовувати свою професійну діяльність приватні виконавці втратили частину клієнтів, які не мали часу очікувати та звернулися до ДВС. Щодо цієї ситуації продовжують проводити аналіз, шукають відповідальних, однак надія, що результати будуть досягнуті, наразі відсутня, в першу чергу, через недосконалість судової системи. (1)

- (1) *Тому що в нас не зацікавлені, і любий привід скористатися можливістю для того, щоб зменшити, послабити інститут приватних виконавців в цілому, використовується регулятором постійно.*
- (1) *Десь з вересня місяця почали підключатися, там була у нас спеціальна процедура, повинна бути комісія з Міністерства юстиції, комісія складалась зі співробітників обласного управління юстиції, а вони уже надавали доручення, вони виїжджали на адресу офісу, перевіряли збереження виконавчих проваджень, документів, чи цілий офіс, чи спроможний виконавець, так кажучи, відновити діяльність. І тільки після того знов підключали виконавця до системи, і почали повертатися. Наразі не всі повернулися, но більшість уже виконує свої обов'язки знову.*
- (1) *От державні виконавці мали доступ до реєстру, починаючи з, ну там, квітень-травень 2022 року. І в них доступ був, от. І поки аж не зняли заборону з 26-го січня 2023, тобто у них був доступ. Вони приходили на своє робоче місце. Спочатку працювали дистанційно. Це дозволили робити через постійні обстріли. Потім все ж таки прибрати дистанційну роботу по суті. Люди приходили на своє робоче місце, сідали. Так, вони не відкривали там нових виконавчих проваджень знову ж таки, але вони не відкривали їх з, я вже не пам'ятаю, з серпня, починаючи з серпня. До серпня вони відкривали провадження. Тобто вони, вони по суті проводили свою діяльність як і раніше. Вони виконували свою функцію, функцію виконання рішень. А чому приватним не давали доступ? Ну, я вважаю, то була така собі дискредитація. Коли поновлювали діяльність, поновлювали доступ, однією з вимог, яка була знову ж такі незрозуміла. Хоча знову ж таки я до всіх верств населення рівнозначно ставлюся. Але от табличка повинна бути зі шрифтом Брайля. Ну, знову ж таки це, ну це не повинно бути прямо от, знаєте, от такою прямо підставою для того, щоб не поновити. Це таке: «ми от прописали, нехай буде, а ви там перероблюйте собі, під час війни перероблюйте собі ваші ці вивіски, бо ми так вирішили». Ну це ж неправильно. Якщо ми говоримо, знову ж таки, якщо ми говоримо про рівність між державними та приватними, чому такої вимоги нема в державній службі? Її ж нема.*

Державні виконавці мали більше можливостей щодо реалізації своїх професійних обов'язків, працювали дистанційно на територіях проведення бойових дій та у штатному режимі в регіонах, які розташовані далі від лінії фронту, також їм раніше поновили доступи до необхідних ресурсів. (2)

- (2) *Ми працювали дистанційно. Тобто всі зараз у інформаційно-цифровому полоні, у кожного є телефон, у кожного є електронно-цифровий підпис. Ну, більшість людей, у молодого покоління це 100% – кожен вміє користуватися. Тобто ми працювали дистанційно, все через електронну адресу, ну, через електронну пошту свою заходили, так само давали відповіді, стягували аліменти, приймали квитанції. Тобто був дистанційний режим. Зрозуміло, якщо взяти там Хмельницький, там Волинь, Львів, там люди були всі на посадах, тобто вони працювали в штатному режимі. Тобто не було навіть не дистанційного, нічого, люди працювали в штатному режимі.*

Також респонденти зазначили **такі виклики**, які є наслідками повномасштабної війни:

- ✓ **Падіння економіки в цілому**, зниження показників виконання у грошовому вимірі – кількість стягнень та суми стягнень наразі суттєво зменшилися.
- ✓ **Законодавчі обмеження щодо організації примусового виконання рішень**, зростання рівня толерування з боку держави невиконання судових рішень боржниками під час повномасштабної війни. З одного боку, подібні дії влади знизили ефективність примусового виконання, з іншого – вони скоріше доцільні, мали на меті, в першу чергу, захист тієї частини боржників, які перебувають у зоні бойових дій або навіть в тимчасовій окупації. Більш жорсткі та радикальні кроки щодо організації примусового виконання, запровадження яких було доцільним та можливим до повномасштабної війни, наразі можуть викликати невдоволення суспільства та призвести до виникнення гострих конфліктів. Також варто зазначити, подібні механізми захисту боржників створили можливості для зловживання, якими частіше користуються юридичні особи з метою невиконання судового рішення, хоча об'єктивно є всі умови для виконання. (3)

- (3) *Були введені певні норми законодавства, які, скажімо, є певні, як сказати, індульгенції, є певні механізми, які не дають повною мірою виконувати судові рішення з метою захистити юридичних та фізичних осіб від того негативного впливу, який вони зазнали після повномасштабного вторгнення російської федерації.*
- (3) *Це були правильні рішення, це були правильні міри, тому що воно призвело би ще до більшого хаосу, чим створив нам наш сусід.*
- (3) *На початку повномасштабного вторгнення було заборонено проводити, з 25 березня 2022-го року було прийнято знову ж таки Закон про внесення змін до Закону України «Про виконавче провадження», котрим було заборонено проводити стягнення із заробітних плат і зі стипендій. І в тому числі автоматично розблоковувалися рахунки по боргам до 100 тисяч гривень. Тобто, якщо особа мала заборгованість по кредиту або по рішенню суду 99 тисяч гривень, рахунок за її заявою, за її дзвінком до банку, автоматично розблоковувався. Буди такі випадки, що 99 тисяч гривень у людини за рік повномасштабного вторгнення. Там 2 мільйони прокрутилося, 3 мільйони через той рахунок прокрутилося. Йому телефонуюєш, кажеш: «Так оплати». «Та ні, війна! Ти що?». Отаке, були ці моменти.*

- ✓ Повномасштабне вторгнення мало негативний вплив на **удосконалення існуючого законодавства** у сфері організації примусового виконання рішень, загальмувало прийняття законотворчих ініціатив (які, в тому числі, були розроблені представниками спільноти приватних виконавців), направлених на підвищення ефективності сфери організації примусового виконання та на зменшення можливості боржників ухилитися від виконання судових рішень.
- ✓ **Тимчасова окупація територій**. На цей час окупація частини територій окремих східних та південних областей не дозволяє навіть закінчити вже розпочаті справи щодо примусово-

го виконання рішень – причини невиконання об'єктивні, є цілковите розуміння, що наразі подолати їх неможливо. Також окремі виконавці втратили свої офіси, подекуди документи, через агресію рф та окупацію певних територій.

- ✓ **Мінування територій** не дозволяє вчиняти виконавчі дії на деокупованих територіях, виконавці обґрунтовано не хочуть ризикувати своїм життям. (4)

“

- (4) *Дальше, райони, які побували під окупацією, дуже багато районів, де наразі неможливо проводити повноцінні виконавчі дії в зв'язку з тим, що існують проблеми з розмінуванням, тобто земля повна вибухонебезпечних предметів, виконавцю виїхати туди на опис якоїсь земельної ділянки або маєтку, небезпечно самому виконавцю. Виконавці відмовляються, бояться за своє життя.*

”

- ✓ **Пошкодження дуже великої кількості майна**, в тому числі заставного, внаслідок повномасштабної війни. (5)

“

- (5) *Наразі для того, щоб займатися передачею на реалізацію, виконавець повинен виїхати, пересвідчитись в тому, що майно ціле, або скласти акт про якісь пошкодження, тобто зменшення вартості цього майна або повне знищення майна, за яке неможливе стягнення. Тобто є боржники, дивилися в реєстрі – квартира, а потім дивилися – це Північна Салтівка, вулиця Наталії Ужвій, приїжджаєш – а там вигорили вікна і дуже великі руйнування, ніхто не купить це майно. Така проблема, нагальна.*

”

- ✓ **Конфлікти з боржниками**, які наразі захищають країну, військовослужбовці-боржники особливо гостро реагують на стягнення коштів за їхніми боргами. Хоча окремі приватні виконавці зазначали, що частина боржників, які стали військовими, почали сплачувати борги, так як у них з'явився достатній рівень доходу. (6)

“

- (6) *Досить агресивно військовослужбовці реагують, якщо виконавець там продовжує виконання або стягує з них якісь кошти на користь кредитора. Мотивують, що вони там ризикують життям, а тут з них стягують гроші.*
- (6) *Зараз дуже велика кількість от військових сплачує. Ну, негайно сплачують заборгованості, бо, ну, бо розуміють, що війна колись закінчиться, а якщо борги зараз не сплатити, то вони залишаються. То, ну, сплачують реально.*

”

- ✓ **Виїзд в інший регіон / країну виконавців** у зв'язку з повномасштабною війною. Передача виконавчих проваджень тих виконавців, які виїхали. Після передачі новий виконавець стикається зі значним переліком труднощів щодо відсутності доступу до певних документів та не має можливості результативно реалізувати примусове виконання, при цьому навантаження на спеціаліста збільшується (останнє актуально для ДВС). (7)

“

- (7) *Виходить, що люди роз'їхалися – хто служить, жінки з дітьми відповідно за кордоном. А навантаження теж саме залишилося. Воно нікуди не ділося. Виконавче провадження ніхто майже не виконав. Відповідно, вони зараз лягли на ці 9 спеціалістів, там 8. Ну, це проблема, не знаю, принаймні, нашого регіону, дуже велика.*

”

- ✓ **Робота судів.** Суди на початку повномасштабного вторгнення не працювали взагалі, на цей час ситуація покращилася, однак суди виносять меншу кількість рішень, ніж до 24.02.2022 р., тому кількість виконавчих проваджень суттєво знизилася.
- ✓ **Ракетні обстріли, тривоги.** Негативно впливають на ефективність реалізації професійної діяльності і безпосередньо ракетні атаки, тривоги, відключення електропостачання.

1.4. Ставлення до розширення повноважень щодо виконання усіх видів судових рішень для приватних виконавців

Необхідність доступу до виконання усіх видів судових рішень для приватних виконавців на рівні з державними зазначалася респондентами спонтанно, це питання є важливим та актуальним. Приватні виконавці відмічали, що зрівнянню повноважень державних та приватних виконавців **має передувати загальне визначення формату системи організації примусового виконання рішень**: єдина система чи змішана. Наразі таке визначення та загальний напрямок руху відсутні; законотворці, регулятор та представники спільноти в цілому не мають комплексного розуміння, до якого формату рухається система. Це питання найголовніше та потребує першочергового рішення. (1)

- (1) *Це саме стосується і реформування системи примусового виконання рішень, тобто немає розуміння, куди Україна рухається у системі примусового виконання – чи то до повноцінної змішаної системи, коли працюють і державні, і приватні виконавці, чи то виключно до приватної, де будуть лише приватні виконавці, а державні виконавці з часом мають зникнути.*

Варто зазначити, що в процесі опитування неодноразово лунали думки, що **приватні виконавці в рази ефективніші** за представників ДВС, в першу чергу, це обумовлено вищим рівнем зацікавленості в більш якісному та оперативному виконанні виконавчих проваджень, від чого напряду залежить винагорода приватного виконавця. Також не останню роль відіграє безпосередньо сума винагороди, яка у приватних виконавців значно вища, ніж у державних. (2)

- (2) *Шматок роботи великий зроблений, і там проаналізована ефективність системи в цілому за період війни, в тому числі органів державної виконавчої служби. Є порівняння ефективності державного і приватного виконавця. Якщо ми їх уважно розглянемо, наразі приватний виконавець майже по всіх показникам ефективніше. Наприклад, по реалізації один приватний в двадцять разів більше майна реалізовує, ніж один державний. Тобто один приватний виконавець виконує більше, ніж пару відділів органів Державної виконавчої служби.*
- (2) *Це думка всіх, навіть, стягувачів, з якими я співпрацюю. Всі так говорять, що в державних немає мотивації. В них зарплата п'ять-шість тисяч, вони сидять на роботі там три-чотири години і йдуть додому. Вони не знімають вчасно арешт, не роблять це, не роблять це, бо вони відпрацювали робочі години. А приватні виконавці треба виїхати, там виконавчі дії з шостої до десятої вечора. Ми встаємо о шостій і поїдемо.*

Ще одним важливим фактором, який обумовлює вищу ефективність приватних виконавців, є безпосередньо модель побудови їхньої роботи, коли всі складові націлені на досягнення якісного та оперативного результату. Діяльність приватних виконавців за моделлю схожа на приватний бізнес

– оперативність, більша орієнтованість на потреби клієнта, більша доступність приватного виконавця та більша фінансова мотивація, все це забезпечує вищу результативність. Також у приватних виконавців вищий рівень матеріально-технічного забезпечення в цілому. (3)

(3) *Матеріально-технічне забезпечення. Тобто приватний виконавець може забезпечити, він може найняти одного працівника, а якщо він побачить, що роботи більше, він може найняти двох працівників, найняти трьох працівників. Може винайняти там офіс собі більший. От, а відповідно, державний виконавець – у нього от є конкретний бюджет, який там йому виділила держава на витрати, у нього немає помічника, він не може там якось регулювати своє навантаження. Тобто, матеріально-технічне забезпечення. Мотивація плюс матеріально-технічне забезпечення.*

Окрім неналежного рівня заробітної плати та загального матеріально-технічного забезпечення, рівень ефективності державних виконавців суттєво знижує наявність додаткових обов'язків – відповідь на різноманітні запити, відписки на листи, збір статистики, тощо. (4)

(4) *У ДВС з 8-годинного робочого дня на виконання рішень залишалося у кращому випадку 4 години. Саме на заняття виконанням судового рішення. Все інше, це – відповідь на запит такий, або рахуйте такі справи, або рахуйте таку аналітику, а зробіть такі висновки, а зробіть то. Ну, багато-багато роботи у виконавця, у державного виконавця тої, про котру я зараз навіть згадувати не хочу. Я же кажу, що 50% часу – це як мінімум уходило на незрозумілі запити, незрозумілі відповіді, в тому числі від Мінюсту, від вище стоячих структур.*

Переважна більшість респондентів з категорії приватні виконавці **повністю підтримують розширення повноважень** приватних виконавців та надання їм можливості щодо виконання усіх видів судових рішень, основні аргументи:

- ✓ **Зрівняння повноважень є вимогою європейських партнерів**, в обмін на надання фінансової допомоги, тому ця вимога має бути виконана.
- ✓ **Вищий рівень ефективності** приватних виконавців.
- ✓ **Захист прав стягувачів**, надання їм можливості обирати, до кого звертатися. Зрівняння повноважень щодо виконання усіх видів судових рішень також доцільно, з точки зору захисту прав стягувача, який повинен мати можливість особисто обирати, до якої категорії виконавців звертатися – державної або приватної. (5)

(5) *Я вважаю, що право вибору, до якого виконавця звертатися, повинно бути у стягувача. Це саме стягувач, його право, він звертається до суду з відповідною заявою, він проходить повністю процедуру судову, чому він не може, чому за стягувача вирішує держава, кому виконувати певну категорію примусового виконання? Чому сам стягувач обмежується в своєму праві вибору?*

- ✓ **Економія державних коштів**, які витрачаються на утримання ДВС. (6)

(6) *На утримання ДВС – півтора мільярди гривень. Півтора мільярди в рік ми платимо з Вами зі всіх наших податків. Тобто і тут завантаженість: треба дивитися під призмою того, що треба, щоб ко-*

жен з приватників виконував таку велику кількість. Щоб держава не несла на собі тягаря: даєш дозвіл, контролюєш, а тобі безкоштовно все виконують – ідеальна ж модель. В багатьох європейських країнах вона знов-таки теж не така, тому що в багатьох країнах держава платить виконавцеві за роботу на користь держави – у нас навіть мова про це наразі йде. Ми наразі кажемо про інше – дайте нам роботу, а нам її не дають.

При цьому респонденти наголошували, що **розширення** переліку судових рішень для виконання приватними виконавцями **має бути поступовим та супроводжуватися посиленням контролю** за їхньою діяльністю, але контролю прозорого та об'єктивного. Першочергово необхідно дозволити приватним виконавцям реалізовувати стягнення на користь держави (які наразі недоступні), цей крок піде лише на користь державі та збільшить поповнення державного бюджету, при цьому будь-які ризики відсутні. Наразі перше читання пройшов законопроект №5660 “Про примусове виконання рішень”, в якому частково приватним виконавцям дозволено виконання рішень про стягнення з держави / державних підприємств на перехідний період, однак в законі вказана гранична сума до 100 тисяч гривень. Визначення цієї граничної суми є недоцільним та не відповідає реальному стану справ, так як борги держави / державних підприємств здебільшого перевищують суму у 100 тисяч гривень. Тобто зазначена норма в реальності не дозволить виконувати приватним виконавцям стягнення з держави / державних підприємств. (7)

(7) Це маленька сума і це профанація, оскільки, по суті, стягнення з держави і державних підприємств таких боргів дуже мало, тобто там всі борги сягають більше 100 тисяч гривень. Такий процент буде дуже малий і всунули цю норму до ста тисяч гривень, розуміючи це, відповідно.

Законопроект №5660 “Про примусове виконання рішень” також передбачає надання приватним виконавцям можливості виконання низки стягнень на користь держави (наприклад, штрафи за порушення правил дорожнього руху), але розгляд законопроектів відбувається вкрай повільно через небажання окремих зацікавлених груп, які мають політичний вплив, передавати ці повноваження приватним виконавцям.

Наступним кроком після зрівняння повноважень ключові інформанти з категорії «приватних виконавців» вбачають **створення єдиної самоврядної системи** організації примусового виконання без поділу на державних та приватних виконавців, яка буде мати високий рівень саморегуляції, але також не виключається наявність зовнішнього регулятора. Варто зазначити, що окремі державні виконавці підтримують тезу щодо створення єдиної самоврядної системи без поділу на приватних / державних виконавців. (8)

(8) Я абсолютно за повний, за поступовий, але повний перехід до приватної виконавчої моделі виконання рішень, як це є у багатьох країнах світу. Я абсолютно вірю в те, що колись і ми дійдемо до повністю абсолютної недержавної приватно-виконавчої системи. Колись говорили, якщо ви пам'ятаєте, про приватних нотаріусів, теж коли запроваджувався інститут, здавалось теж якоюсь дикістю. Зараз ми, говорячи слово нотаріуси, уявляємо собі приватного нотаріуса і ніхто вже не ходить в державні нотаріальні контори, тільки у якихось виключних випадках якоїсь спадщини або ще якихось старих правовідносин ті контори ще тому функціонують, і якраз тут і Мінюст, і держава говорить про те, що треба відходити від дуалістичної системи, будуть одні нотаріуси.

Окремі респонденти з категорії «приватні виконавці» відмічали, що стягнення з держави та державних органів необхідно лишити ДВС, а також залишити державним виконавцям справи щодо виселення / відібрання неповнолітніх дітей, які можуть мати суспільний резонанс через несприйняття

приватних виконавців як офіційних та законних представників державних органів влади. Але і ці респонденти наголошують, що через певний час необхідно зрівняння усіх повноважень між державними та приватними виконавцями. (9)

“ (9) *Можливо, я не знаю, який зараз навести зразок, можливо, відібрання дитини, це дуже тяжка така соціальна категорія стягнення, вона, знаєте, завжди така резонансна, завжди соціально болюча категорія. Можливо, тут повинен бути саме державний виконавець.* ”

Державні виконавці, у свою чергу, зазначали, що певні види виконавчих проваджень, які мають незначні суми стягнень, будуть фінансово нецікаві приватним виконавцям і вони не будуть їх виконувати, навіть коли отримують такі повноваження, також не будуть популярними серед приватних виконавців справи щодо виселення / відібрання неповнолітньої дитини – вони морально складні, при цьому фінансово не вигідні. (10)

“ (10) *Та приватним виконавцям не буде цікаво позбавлення батьківських прав. Тобто, вилучення дитини. Я не думаю, що приватний виконавець буде йти і горіти, забирати дитину. А державний виконавець змушений. Зрозуміло, приватному виконавцю буде стягнення з бюджету цікаво, зрозуміло, питання в цьому немає – єдине, в чому буде приватному виконавцю цікавить виконання даної справи. А знесення, відібрання, передання, побачення з дитиною – це їм не цікаво. А це нульовий заробіток. А маса часу витрачено, плюс свій емоційний стан.* ”

Водночас ця категорія інформантів також наголошує, що стягнення з державних підприємств (зазвичай це великі суми стягнень) мають лишитися прерогативою лише державних виконавців. ДВС має більше можливостей, може створювати групи виконавців для ефективної реалізації цих складних справ.

1.5. Оцінка рівня незалежності представників ДВС та приватних виконавців. Сприйняття кваліфікаційних вимог до представників ДВС та приватних виконавців, а також до кандидатів на ці посади

Питання наявності залежності виконавців були складними в емоційному плані для респондентів, однак залишилися чіткі відчуття, що респонденти були щирими, надаючи відповіді, зазначені нижче. **Державний виконавець цілком / скоріше залежний** від свого безпосереднього керівника, керівництва ДВС, інституційна залежність проявляється у такому:

- **Залежність від рішень та дій безпосереднього керівника**, його керівників.
- **Залежність від керівників щодо отримання винагороди** – незважаючи на те, що отримання винагороди намагаються повністю автоматизувати, людський фактор досі залишається, і отримання винагороди може залежати від рішення керівництва та від ставлення керівництва до кожного конкретного державного виконавця. (1)

- (1) Тому що в них є керівництво, є керівник, і оця залежність. В керівника є інший керівник, і фактично взагалі державна виконавча служба, вона була, тяготіла до такого, знаєте, командно-адміністративного стилю роботи. А, на жаль, от існуючий стан речей в Державній виконавчій службі зараз такий: якщо ти не слухаєш свого керівника, ти не отримаєш винагороду або не отримаєш якийсь там провадження. Треба зробити таким чином, щоб державні теж отримували винагороду залежно від сум, але вони стикаються з критичними перепонами, тому, на жаль, та залежність, залежність від керівника, залежність від в тому числі там, отримує він свою винагороду.
- (1) Ми приватні виконавці, ми маркетологи, ми організатори своєї роботи, ми набираємо тих працівників, які ми хочемо, даємо їм такі зарплати, заохочення і підхід до них, щоб вони виконували свою функцію на максимум. Розумієте? А державний виконавець – він заручник. Керівник відділу державної виконавчої служби – він заручник ситуації. Він не може виконавця заохотити краще.

- **Залежність щодо побудови свого робочого розкладу:** неможливо будь-що планувати, так як виникають несподівані додаткові задачі, які потребують термінового вирішення, при цьому безпосередньо на виконання проваджень залишається половина робочого часу. (2)

- (2) Прийшов на роботу, запланував собі на цілий день роботу. Понакидали цих запитів про надання інформації. Потім приходять керівник: «Ой, ходи в суд, бо більше ніхто не може піти». Ну, пішов у суд, ще півдня пішло. Приходиш на другий день, намагаєшся до своєї роботи повернутися, яку мав зробити вчора, і знову у тебе нова тема – чи в суд, чи відповідь, або порахуй таке, або покажи таке. Звичайно, що у приватника це більш, набагато більше незалежності відбувається.

- **Залежність щодо визначення рівня навантаження** (кількості виконавчих документів), неможливість відмовитися. (3)

- (3) Приватний виконавець, він може собі регулювати надходження виконавчих проваджень. А державний виконавець не може регулювати – скільки принесли, стільки виконує.

Більша частина респондентів обох категорій зазначили, що змінювати щось безпосередньо у системі ДВС неефективно, ці спроби неодноразово робилися, але успіху не мали. **Найкращий вихід - створення єдиної системи без розподілу на державних та приватних виконавців. Система повинна мати високий рівень саморегуляції та самоврядності, при цьому функції контролю має зберегти зовнішній регулятор.**

Приватний виконавець повністю незалежний щодо побудови своєї професійної діяльності, але має певну залежність від регулятора, ця залежність має такі прояви: діяльність Дисциплінарної комісії здебільшого націлена на застосування покарання приватного виконавця, рішення комісії не завжди обґрунтовані та прозорі. При цьому наявний чіткий аспект дискримінації – за одне і те саме порушення різні санкції до державного та приватного виконавця. (4)

- (4) І от якраз практика дисциплінарна, вона, на жаль, має непрозорий характер і відверту каральність, спрямовану саме на інституцію приватних виконавців. Тобто те, за що можуть покарати приватного виконавця, в органах ДВС навіть можуть не містити догани якоїсь. Прискіпливість регулятора до приватних, вона оцю незалежність псує.

Також певну залежність приватних виконавців від майбутньої реакції регулятора на можливі скарги обумовлює недосконале законодавство, можливість різного трактування законів та судова практика, яка більшою мірою захищає інтереси боржника.

В процесі опитування респонденти торкалися і болючої теми щодо наявних корупційних ризиків. Діяльність приватних виконавців також може містити певні прояви корупції – так звані «відкати» за отримання виконавчих проваджень на великі суми стягнень. Але корупційна складова на думку респондентів має більше проявів саме у ДВС, з певною обережністю інформанти все ж зазначили таке:

- Аналогічні «відкати» у справах, які мають значні суми стягнень.
- Наявні так звані «стоп-списки» підприємств боржників, інтереси яких лобіюються певними посадовими особами, і підприємство не сплачує борги роками, стягувач не може отримати свої кошти.
- Навмисне затягування вилучення боржника з реєстру, після сплати ним боргу. Або навіть вимагання додаткової неофіційної винагороди за вчинення цієї дії.

Існуючі кваліфікаційні вимоги до приватних виконавців наразі достатні та не потребують змін, наголошують інформанти з категорії «приватні виконавці». При цьому зазначають, що наразі кількість приватних виконавців недостатня та має збільшуватися, тому необхідно **забезпечувати об'єктивний та прозорий кваліфікаційний іспит,** що буде сприяти зростанню кількості кваліфікованих кадрів в системі приватного виконання. Також не сприяє зростанню кількості приватних виконавців діяльність дисциплінарної комісії, дивлячись на її рішення щодо необґрунтованого припинення діяльності приватного виконавця кількість бажаючих стати приватним виконавцем суттєво зменшується. (5)

(5) *Проблема в ризиках, з якими людина йде в професію. Тобто розуміючи і дивлячись на колег, які можуть зупинити, позбавити, ліквідувати і так далі – це ризик, який ти несеш. І, відповідно, це збиває охоту, бажання.*

Оцінюючи кваліфікаційний іспит частина респондентів зазначали **наявність певних корупційних ризиків на третьому етапі іспиту,** який не автоматизований та оцінюється людьми. Цю ситуацію необхідно змінювати, повністю автоматизувати усі етапи іспиту та виключити людський фактор. (6)

(6) *Відповідно, третій етап не позбавлений корупційної складової аж ніяк. Ти складаєш, вирішуєш конкретну задачу, там задача, дається фабула така коротка, по-перше, ти маєш відповісти, як ти маєш вчинити в тій ситуації і ще плюс скласти процесуальний документ, тобто якусь постанову і ти її маєш сформулювати за цей час. Якщо по перших двох етапах ти моментально отримуєш результат, ти тільки натиснув підтвердження, ти знаєш, на скільки ти вирішив тести, ситуативні задачі, то цей результат по третьому етапу ти завершив, здав його і результат ти знаєш тільки на наступний день. Відповідно, ти на сайті Мінюсту здав ти чи не здав іспит і ти розумієш, що ти не здав просто третій етап. Я абсолютно знаю випадки, коли мінялись результати оцінювання третього етапу, бо людина добре його склала, маючи досвід значний. Переписувались результати третього етапу, уже після визначення виявлялось, що особа проходила по прохідним балам і Мінюст: ні, ми там хочемо підправити, вибачте, міняють, ручками своїми переписують результати визначення третього етапу для того, щоб людина не склала іспит, на півбала не вистачає людині, на бал.*

(6) *Є тільки питання, ну, воно вже давно постало, щодо іспиту, а саме третього завдання. Тобто його потрібно, його потрібно, я вважаю, автоматизувати. Бо воно не автоматизовано. І там виникали питання, да, стосовно того, що не хватило одного балу чи двох балів, да.*

Окремі респонденти зазначали, що після побудови єдиної самоврядної системи примусового виконання, наповнення її достатньою кількістю кадрів, можна переглядати кваліфікаційні вимоги до приватних виконавців та посилювати їх (наприклад, як у системі нотаріату – необхідність досвіду роботи помічником нотаріуса).

Кваліфікаційні вимоги до державних виконавців наразі достатні (наразі вони нижчі, у порівнянні з вимогами до приватних виконавців), посилювати їх не потрібно в жодному разі, так як на цей час спостерігаються високі показники плинності кадрів ДВС через мінімальний розмір заробітної плати та високий рівень навантаження, тому будь-яке, навіть незначне, підвищення вимог може мати негативні наслідки. (7)

- (7) Вони і так уже послаблені, там достатньо освіти бакалавра, наскільки я знаю, і взагалі там головне не освіта, а досвід роботи. А якщо посилити ці вимоги, наприклад, з досвідом роботи, то жоден адекватний юрист, маючи досвід роботи, не піде працювати на мінімальну заробітну плату.
- (7) Якщо будуть такі вимоги до державного виконавця (як до приватного), то там просто ніхто не буде працювати. Не буде кому. Тому що маленька заробітна плата у державного виконавця. І просто ніхто не захоче з такими підготовками, з такими здачами іспитів, з такими моментами, працювати у Державній виконавчій службі.
- (7) Рівень, ну, знову ж таки це моя особиста думка, рівень заробітної плати Державної виконавчої служби, простого державного виконавця, він не відповідає самій роботі. Там заробітна плата повинна бути вище, ну, як мінімум вдвічі, реально. Тоді б кваліфікований спеціаліст прийшов би і працював би. А так як заробітна плата там на рівні охоронця АТБ, ну це реальність, тому там працюють або ті, хто вже довгий час там працюють, так, і, ну як, їх все влаштовує, або молоді спеціалісти. Що також це непогано. Бо, ну, молоді спеціалісти ж повинні десь працювати, десь набратися того ж опиту. Ну, це повинно десь бути. Але якщо запровадити такі ж вимоги і до державного виконавця, як до приватного, або там, ну, хоча б вполовину, то просто там не буде кандидатів.

Окремі приватні виконавці, зазначаючи, що кваліфікаційні вимоги в цілому не потребують змін, наголошують **на необхідному додатковому аналізі та перегляді певних вимог до організації офісу приватного виконавця**, декотрі вимоги можливо необхідно послабити. Напрямок на тотальну цифровізацію та автоматизацію процесів повинен вплинути на вимоги щодо наявності факсу, наприклад, тощо. (8)

- (8) Можливо, необхідно трошки відкоригувати вимоги стосовно офісу, бо... Ну є такі абсурдні – наявність факсу або там ще чогось. Але, ну, знову ж таки це не проблемою такою великою, прямо нагальною. Але якщо б, якби оце там, допустим, «положення про офіс приватного виконавця», якби його, за нього хтось взявся, то я думаю, що там багато би вимог просто прибрали.

Також декілька респондентів відмітили, що приватні виконавці успішно довели свою ефективність, тому заслуговують на певне послаблення кваліфікаційних вимог. (9)

- (9) Наразі приватні виконавці доказали свою ефективність, доказали, що вони можуть професійно та якісно робити свою роботу. Якщо вони вже це доказали, довели, то, мені здається, що вже можна було б трішки зменшити ці вимоги. Державним ніхто таких звірських тестів не здає, там нема вимог, як до приватних.

Ще одним з пунктів дискримінації приватних виконавців, окрім нерівних кваліфікаційних вимог з державними, є той факт, що під час військового стану державні виконавці мають бронь з місця роботи та не підпадають під призов, а приватні – не мають, що є несправедливим. (10)

(10) *От у нас наразі ще є розбіжність в статусі приватних і державних виконавців, державний виконавець в умовах військового стану, він має бронь від призиву на військову службу. Тобто держава розуміє, що ця людина виконує обов'язки держави, і вона виконує дуже значущу роль в суспільстві. Але приватний виконавець, на думку держави, не має такого захищеного статусу, немає в нього броні від призиву на військову службу, є приватні виконавці, які виконують військовий обов'язок зараз на передовій, в тому числі і ті, які загинули під час виконання бойових завдань. Но от наразі будь-хто з приватних виконавців може отримати повістку і піти на військову службу. Що робити з виконавчими провадженнями стягувачам, боржникам, які стикаються з такою проблемою? Може бути все, що завгодно. Приватний виконавець повинен знайти, хто буде його заміщувати, але це займає певний час, якого в нього може не бути.*

1.6. Оцінка рівня цифровізації професійної діяльності у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів

Цифровізація та автоматизація процесів значно сприяє здійсненню професійних обов'язків виконавців, одноставно зазначають усі респонденти. (1)

- (1) *Це ще не автоматизація, я думаю, що це роблять люди. Але, тим не менше, не потрібно роздруковувати папір, не потрібно фізично цей папір доставляти в банк. Це ми робимо за допомогою комп'ютера та інтернету, і процес стягнення коштів з боржника прискорився в рази. Тобто, я можу виставити платіжку, в ідеальному варіанті, якщо банк швидко справиться, то через декілька годин, якщо в боржника там є кошти, я можу стягнути кошти на користь стягувача. Це дійсно вражає.*
- (1) *Тепер до мене пред'являють виконавчий лист, я нажимаю на кнопку, бачу рахунки, нажимаю на другу кнопку – списую з тих рахунків кошти, і в мене буквально за 10 днів відбувається списання, 20% виконавчих документів фактично виконуються тільки у зв'язку з наданням однієї функції.*
- (1) *Так, скерування платіжних інструкцій і скерування через електронну платіжних інструкцій, підписання зняття і накладання розшуку через електронну взаємодію. Це набагато швидше.*
- (1) *Цифровізація, да, вона дуже допомагає. Нещодавно, нещодавно нарешті з'явилась можливість відправлення платіжної інструкції через особистий кабінет. Це дуже великий прорив, чесно. Це дуже великий прорив технічний, його дуже чекали.*

Ключові інформанти одноголосно зазначають **важливість та необхідність повної цифровізації** у сфері організації примусового виконання рішень, наразі розпочато рух в цьому напрямку, але він достатньо повільний. Також реалізація певних ініціатив щодо цифровізації недостатньо якісна. Цифровізації потребують не лише інструменти безпосередньо для державних та приватних виконавців, такі як: удосконалення існуючої автоматизованої системи виконавчого провадження та запровадження повної автоматизованої електронної системи арешту та списання коштів, але і інструменти

для боржників. На цей час вилучення з реєстру боржників проходить не оперативно та потребує певних зусиль, особливо з боку виконавця. Держава має забезпечити боржника доступними інструментами щодо стягування коштів, а також запровадити автоматизовану та оперативну процедуру вилучення з реєстру боржників, така практика активно та ефективно функціонує в інших країнах, тому не потрібно навіть нічого вигадувати, достатньо лише перейняти існуючий позитивний досвід. Вкрай необхідне створення єдиної системи щодо можливості оплати боргів, вилучення з реєстрів боржників, зняття арештів. Ця система набула більшої актуальності під час повномасштабної війни, яка призвела до значного збільшення кількості ВПО. Поява подібної системи підвищить доступ ВПО до виконання судового рішення і закриття провадження у будь-якій точці України. (2)

- (2) *Людина, яка перетинає кордон, і відносно в неї є обмеження, як у нас наразі законні обмеження – не важлива процедура, як вони застосовані, – стоїть ІВОХ цей: платити, чекає і впродовж п'яти хвилин вона вільна. І держава досягає головної мети: не обмежує боржника, а забезпечує саме стягнення коштів. У нас, щоб Ви зрозуміли, коли ти заплатиш гроші, щоб тебе виключили з реєстру боржників умовно через годину – не тільки з реєстру боржників, а зняли з обтяження, – це взагалі на моїй практиці практично фантастично, тобто практично нереально. Це виконавець повинен кинути все, позакривати, направити, а прикордонна так само служба, тобто дві служби повинні переключитися на одну людину і забезпечити йому кнопкою витяг.*
- (2) *І плюс до всього, думаю, що було би правильно, мабуть, виділити, як воно працює, наприклад, у Словаччині. Виділити, надати можливість боржнику влюбій країні, влюбій точці України дати можливість оплачувати, заходячи в офіс приватного виконавця по державнику, чи у державну виконавчу заходити і оплачувати ті виконавчі провадження, котрі перебувають у приватного виконавця. І у органу державної виконавчої служби в місті Києві був би доступ до виконавчого провадження в Харкові, зарахування коштів при врахуванні їх стягувачів, закриття виконавчого провадження, то це було би класно. Ну, я рахую, що це було би класно. Я за єдину систему в плані оплати, оплати і отримання документів, що підтверджують повний розрахунок і вилучення з реєстрів, зняття арештів.*

На цей момент рівень цифровізації значно підвищився у порівнянні з минулими роками, однак він досі недостатній, про що свідчить навіть кількість банків, які підключені до АСВП. При цьому взаємодія через АСВП значно ефективніша, підвищує швидкість виконання, сприяє економії людських, часових, матеріальних та фінансових ресурсів. (3)

- (3) *Ті банки, які підключені, наприклад, до АСВП: ти в електронному вигляді надсилаєш, в електронному вигляді відповідь приходить, і це досить зручно, комфортно, менше часу, менше грошей, менше трудових ресурсів, трудогоди помічника умовно, і це, відповідно, економія на твоєму бізнесі при підвищенні ефективності. І, якщо порівнювати початок існування системи, коли всі абсолютно запити і відповіді – в паперовому вигляді, то в порівнянні з цим зараз багато, що цифровізовано.*

Також **важливим є удосконалення реєстрів**, окремі респонденти зазначали, що в Україні в цілому від самого початку неправильно побудована система реєстрів: велика кількість реєстрів, які не інтегровані один до одного, які не взаємодіють – це неефективна модель. Україна має перейняти досвід інших країн (Литва, наприклад) і базувати побудову реєстрів навколо людини, тобто повинен бути один реєстр усіх громадян, в якому буде відображено усі дані по кожному окремому громадянину / ці – рухоме / нерухоме майно, рахунки, наявні штрафи / виконавчі впровадження тощо. Такий підхід позитивно буде впливати на подальшу цифровізацію держави в цілому.

Окремі респонденти зазначали, що процеси цифровізації та автоматизації будуть позитивно впливати не лише на ефективність та оперативність виконання проваджень, мінімізація людського фактору буде мати також позитивний вплив і на рівень незалежності виконавців та мінімізацію можливих корупційних ризиків.

1.7. Можливості щодо захисту професійних прав. Оцінка готовності професійної спільноти до самоврядування та саморегулювання

Питання щодо захисту професійних прав особливо важливі для приватних виконавців, яким наразі достатньо складно захищати свої професійні права у випадках їхнього порушення. **Наявний механізм захисту прав – звернення до суду, але цей механізм вкрай неефективний:** суди можуть тривати роками, під час судового процесу приватний виконавець здебільшого позбавлений можливості виконувати свою професійну діяльність (практика надання дозволу працювати не дуже поширена, отримати дозвіл важко).

Окремі ключові інформанти зазначали, що існують певні успішні кейси щодо захисту професійних прав приватних виконавців у судовому порядку, але подібні випадки вимагають надзвичайних зусиль, судові засідання проходять вкрай важко, сам процес довготривалий.

Серед найбільш негативних випадків відмічалися судові позови до Асоціації приватних виконавців України з боку окремих посадових осіб, респонденти відмічали, що ці позови є необґрунтованими та пов'язані з бажанням мати вплив на дії Асоціації чи її окремих членів.

Учасниками опитування відмічалася **наявність певного упередженого ставлення до приватних виконавців** з боку представників суду, поліції, податкової тощо – досі йде несприйняття приватних виконавців як офіційних представників держави. Ця ситуація подекуди має негативний вплив як на процес реалізації професійної діяльності, так і на захист власних професійних прав приватними виконавцями. (1)

(1) *От коли, знаєте, бувають ситуації, коли вилучаєш транспортний засіб у боржника, будучи приватним виконавцем, то коли приїжджає наряд поліції, викликаний боржником або стягувачем, або навіть виконавцем, ну, неважливо, то поліція, знаєте, так от: «А, Ви приватний виконавець? Ну, тоді добре. Ми просто дивимося, робіть що хочете». Але коли на місці такої події державний виконавець, то якось підсвідомо співробітник поліції намагається допомогти державному виконавцю. Ну якось отак от. Ну, чомусь так відбувається. Напевно, якась така солідарність державних службовців.*

Певним механізмом щодо захисту професійних прав приватних виконавців є можливість та вже реальна практика участі у підготовці законопроектів, відстоювання доцільності / необхідності прийняття цих законопроектів. (2)

(2) *Це теж є показником того, що ось на законодавчому рівні ми можемо якимось чином захищати свої права. Воно далеко від ідеалу, але якщо порівнювати з тим, що п'ять років тому ніхто навіть не міг мріяти про якийсь там закон, що його буде прийнято за твоєї участі – наразі у нас є перший вже.*

Серед **наявних громадських об'єднань** приватні виконавці частіше зазначали такі:

- ✓ Громадське об'єднання «Факт» - перше всеукраїнське об'єднання, досить потужне до 24.02.2022 р.
- ✓ Регіональні об'єднання (наприклад, у м. Дніпро “Альтернатива”), але вони менш розвинуті та активні більше на рівні регіону.
- ✓ Профспілка приватних виконавців – існує недовгий термін, внески члени зараз не сплачу-

- (3) *Асоціація є, це зрозуміло, але додатково, щоби ще була профспілка, щоби ми могли кожен захищати свої безпосередньо професійні права. Навіть брати участь у обговоренні законопроектів, давати якісь зміни на цій економічній раді при Мінюсті. Так воно планувалося. Але поки що воно не діє.*

Головна роль громадських об'єднань приватних виконавців на цей момент – інформування щодо нововведень та змін у сфері організації примусового виконання, обмін досвідом між членами спільноти, освітня функція, роз'яснення певних аспектів професійної діяльності. (4)

- (4) *На початку діяльності «Факт» надавав досить розгорнуту, досить розгорнуті методичні рекомендації щодо організації офісу, щодо укладення договорів страхування тощо. Тобто організацію офісу приватного виконавця на початку це «Факт» давав дуже-дуже багато корисної інформації.*

Державні виконавці дещо менше обізнані щодо наявних громадських об'єднань та організацій, більше гуртуються саме на рівні установ, в яких вони працюють, або на рівні міста / області з іншими представниками ДВС.

Більшість ключових інформантів з категорії «приватні виконавці» оцінюють діяльність Дисциплінарної комісії скоріше негативно – комісія здебільшого виконує каральну функцію, а мала б в частині випадків перевіряти вказувати приватним виконавцям на недоліки, тим самим підвищуючи рівень кваліфікації приватних виконавців. Зазначають, що склад комісії на цей момент не має балансу, незважаючи на те, що представлена однакова кількість членів від Міністерства юстиції та інституту приватних виконавців, є третя сторона – представник судової системи, який здебільшого при прийнятті рішень займає сторону представників Міністерства, тим самим приватні виконавці залишаються у меншості та не мають реального впливу на прийняття рішень. Члени комісії, представники Мінюсту, також завжди мають однакове бачення та голосують одноставно тому, що три з чотирьох наявних членів є прямими підлеглими четвертого і керуються його поглядами при прийнятті рішень. **Голова комісії має бути виборним**, а не призначатись за своєю посадою – відмічають респонденти обох категорій. (5)

- (5) *І більша частина приватних виконавців вважала, що саме похід на Дисциплінарну комісію – це як гільйотина, да, чесно. Бо просто банально не чули, не розбиралися, а вчиняли і застосовували заходи одразу карального характеру. От з цим проблема.*
- (5) *У нас Дисциплінарна комісія в розуміннях, в розумінні, ну, напевно, Мінюсту, департаменту, в розумінні навіть самих приватних виконавців – це як такий якийсь караючий орган, да, який створений для того, щоб покарати всіх виконавців і припинити діяльність. Сама Дисциплінарна комісія – це повинна бути така, як така комісія справедливості, де не повинні карати виконавця, а більш як вказати на його недоліки, виправити і у разі, якщо виконавець систематично вчиняє, ну, одні і ті ж там незаконні діяння. Або якщо є відповідне рішення суду, якщо десь розібрались в цьому питанні, тоді якісь вживати такі заходи, ну, скажімо так, впливу.*
- (5) *Начебто однакова кількість від приватних виконавців і однакова кількість від Міністерства юстиції, але існує золота акція у представника судової гілки влади, один член вибирає від з'їзду суддів України, делегат до комісії, дисциплінарної комісії приватних виконавців і за статистикою, скільки існує дисциплінарна комісія приватних виконавців, скільки вона раз мінялась, жодного разу, жодного разу представник ради суддів України не проголошував по-іншому, ніж представники Міністерства юстиції Укра-*

їни, тобто ми маємо, я не перебільшую, це факт, це реальний факт.

- (5) Тобто, навіть якщо всі приватні виконавці голосують одним чином, то Мінюст плюс суддя делегована, у них є переважна кількість голосів, на рівні якої дисциплінарна комісія приймає своє рішення. Тобто, вони нас переголосовують, скажімо так. Законодавець вбачав в цьому паритет – чотири виконавця, чотири працівника Мінюсту, один суддя. Але ми бачимо, що суддя в нас завжди бере сторону Мінюсту і та суддя вже три роки сидить в дисциплінарній комісії.

Доцільним буде зміна складу Дисциплінарної комісії, а точніше – розширення переліку членів: **до комісії можуть входити експерти з суміжних сфер системи юстиції та права, науковці, незалежні експерти.** Ці кроки забезпечать прийняття більш об'єктивних рішень комісією.

Респонденти відзначають, що окрім забезпечення незалежності Дисциплінарної комісії та її членів від впливу Міністерства юстиції, також необхідно реалізовувати навчальну функцію – тобто комісія має сповіщати виконавців про кейси, які вона розглядає, це буде надавати змогу отримати нову та корисну для підвищення рівня кваліфікації інформацію. Виконавці будуть вивчати та аналізувати помилки своїх колег, не повторювати їх у майбутньому.

Державні виконавці не змогли оцінити діяльність Дисциплінарної комісії, так як у них відсутній досвід взаємодії з нею.

Всі приватні виконавці є членами Асоціації приватних виконавців України. Надавалися різні оцінки діяльності асоціації, її ролі у професійній діяльності приватних виконавців та захисті прав, однак переважна більшість відгуків мала цілком або скоріше позитивний характер. **Серед позитивних аспектів діяльності Асоціації відмічали такі:**

- ✓ **Інформування щодо нововведень та змін** на ресурсах Асоціації, **публікація корисної інформації, роз'яснень.**
- ✓ **Участь у законотворчому процесі,** а також у просуванні законів, які доцільні та відповідають реальному стану речей у сфері організації примусового виконання рішень.
- ✓ **Відстоювання професійних прав приватних виконавців** (наприклад, петиції щодо відновлення доступу до АСВП після початку повномасштабної війни для приватних виконавців на рівні з державними; консультації для членів спільноти в разі необхідності; правовий супровід членів спільноти у разі судових позовів).
- ✓ **Організація заходів з метою обміну досвідом між членами спільноти.** Серед респондентів є запит щодо збільшення кількості подібних заходів, молодь готова переймати досвід досвідчених колег, пропонували формати вебінарів, враховуючи існуючу ситуацію в країні.
- ✓ **Реалізація освітньої /навчальної функції** – організація семінарів, конференцій.
- ✓ **Контроль за дотриманням кодексу професійної етики** (Комітет етики).
- ✓ **Надання фінансової допомоги виконавцям,** які опинилися на території бойових дій.
- ✓ **Надання правової допомоги у справах,** коли приватні виконавці зазнали фізичного нападу та отримали фізичні ушкодження, втратили майно.
- ✓ **Волонтерська діяльність та допомога ЗСУ.**

Також зафіксовано такі обмеження, які стоять на заваді ефективної роботи Асоціації: законодавчо обмежені повноваження та недостатній затверджений функціонал, високий рівень регуляції діяльності з боку Мінюсту. (6)

- (6) Законодавча база побудована так і комунікація з Мінюстом і, скажімо так, з самого початку склалось так, що ми є меншим братом для Міністерства юстиції і вони нам навіть нав'язують свою волю, регламент, порядок і так далі.
- (6) А зараз, ну, скажімо так, вони позбавлені реальних ефективних важелів їх вирішувати. Ну, не може професійна спільнота, вона позбавлена будь-яких важелів. В них немає законодавчої ініціативи, вони не можуть, ну, не знаю, впливати на щось реально.

Окремі ключові інформанти (приватні виконавці) зазначали, що членство в Асоціації приватних виконавців не має бути обов'язком, можливо буде ефективним створення декількох конкуруючих самоврядних організацій, які будуть більш активні та ефективні. Але це можливо лише за умови розширення повноважень самоврядних організацій приватних виконавців в цілому.

Державні виконавці мають нижчий рівень поінформованості щодо діяльності Асоціації приватних виконавців, так як не є її членами.

Переважна більшість учасників опитування зазначали, що **підтримують передачу самоврядним організаціям приватних виконавців функції Дисциплінарної комісії**. Однак при цьому зазначали, що цей процес має бути поступовим, відбуватися у декілька етапів. Ефективним буде створення дворівневої системи регуляції: на першому рівні функцію регулятора виконує безпосередньо самоврядна організація, але у разі виникнення необхідності має бути можливість звернутися до регулятора другого рівня (умовно Міністерства юстиції як вищої Дисциплінарної комісії).

Окремі респонденти зазначали, що наразі **рівень самоврядування та саморегуляції спільноти подекуди недостатній і потребує посилення**. Негативним явищем недостатнього рівня самоврядування є недобросовісне виконання окремими виконавцями своїх професійних обов'язків (так звані «сірі виконавці»): ці прояви поодинокі, але мають місце та є проблемою, в першу чергу, для самої спільноти виконавців. Спільнота повинна мати більше повноважень / функцій щодо контролю та регуляції діяльності своїх членів, це також є додатковим аргументом для передачі повноважень Дисциплінарної комісії до самоврядної організації. На цей момент самоврядна організація за зверненням може провести перевірку окремого приватного виконавця, навіть знайти певні порушення, але не має повноважень щодо застосування санкцій, окрім критики на адресу виконавця у закритих професійних чатах та групах, хоча подібна критика, зазвичай, неефективна та не призводить до результату. (7)

- (7) Повинен бути механізм реакції зі сторони самоврядування більше, ніж написати в групі «Який ти безсовісний!», а для цього треба повноваження збільшувати. І не просто повноваження – і обов'язок на належну саморегуляцію.
- (7) Я бачу, що не готова спільнота об'єктивно до того, до самоконтролю, до повного самоконтролю. Він має бути якийсь міністерський, державний, але поступово рухаючись з еволюцією нашого суспільства і правовою державою в Україні, ми маємо рухатись до самоконтролю приватних виконавців над собою і до повністю приватної виконавчої системи через змішану, така, як зараз, але з розширенням поступовим, поступовим розширенням наших повноважень. Кінцеву точку я бачу автономне самоврядування, самоконтроль, саморегуляція, самоочищення, вдосконалення, підвищення кваліфікації на базі спільноти приватних виконавців.
- (7) Повністю передати повноваження – ні. Тому, що ще рано, незріла спільнота ще, на жаль. Тому ми повертаємось до того пункту, про який говорили – це добросовісність, тобто, ну. Проблема в тому, що сама спільнота ще не готова до покарання, до очищення, скажімо так, від не дуже порядних своїх членів.

При можливій передачі повноважень Дисциплінарної комісії до самоврядної організації необхідно таким чином все прописати, щоб знизити можливі випадки використання функцій перевірки та контролю як інструмент боротьби з конкурентами.

Також варто звернути увагу, що наразі у спільноті приватних виконавців спостерігається скоріше здорова конкуренція, якоюсь мірою створення подібної атмосфери заслуга Асоціації, а саме: в незначній кількості справ існувала (і досі існує) практика, коли виконання судового рішення щодо боржника, який проживає у певній області, виконувалося виконавцями з іншої області, а частіше з м. Київ, тобто умовно виконавці зі столиці забирали роботу у виконавців з регіонів. Наразі це питання було винесено на розгляд, проголосоване і члени асоціації дійшли згоди дотримуватися високих стандартів професійної етики щодо принципів чесної конкуренції, тому впроваджують затверджену практику у повсякденну професійну діяльність, проводячи контроль відносно виконання судових рішень виконавцями, які є в регіоні перебування / проживання боржника.

1.8. Визначення основних джерел інформації

Найбільш популярними джерелами щодо обміну інформацією з колегами серед приватних виконавців зафіксовано наявні спільні чати, групи в соціальних мережах, де обговорюються питання у галузі виконання судових рішень, а саме:

- Telegram, група та канал «Приватні виконавці» - наразі вони приватні та закриті, Асоціація приватних виконавців публікує у цих джерелах новини щодо професійної діяльності, також відбувається спілкування між учасниками. Є плани через деякий час зробити канал публічним.
- Facebook, різні тематичні групи, наприклад: «Виконавче провадження», «Виконавець», «Приватні виконавці». Частина груп публічні, частина закриті.
- Закриті тематичні чати та групи у Viber (на зразок чатів / груп в Telegram).

Зафіксовано такий перелік джерел, які використовуються для отримання професійної інформації:

- Сайт Верховної Ради, zakon.rada.gov.ua
- Сайт Міністерства юстиції
- Сайт та сторінка у Facebook Асоціації приватних виконавців України
- Різноманітні реєстри (Реєстр судових рішень, Державний реєстр боржників, Реєстр юридичних осіб, Реєстр речових прав тощо)
- Facebook (різноманітні тематичні групи)
- Соціальні сторінки проекту «Право Justice»
- Видання «Юридична практика»
- Інтернет-ресурс «Ліга»
- Друковані видання (правова та юридична тематика)
- Безпосереднє спілкування з колегами виконавцями
- Недержавні сервіси / системи - бази даних (Clarity Project, Опендатабот, YouControl)
- Сторінки колег виконавців у соціальних мережах
- Група у соціальних мережах «Антиколектор» - це група, в якій боржники ділять своїми враженнями, виконавці отримують звіт цікаву для себе інформацію щодо схем, які розробляють боржники для ухилення від сплати коштів

Найбільш зручні джерела для отримання професійної інформації у напрямку нових ініціатив, змін – **сайти Міністерства юстиції та Асоціації приватних виконавців України, закриті та публічні групи / чати у соціальних мережах та месенджерах, а також листи на електронну пошту.** Серед цікавих тем щодо реформування сфери організації примусового виконання респонденти називали такі: досвід розвинених країн, успішні кейси з інших країн, питання щодо реалізація земельних ділянок чи корпоративних прав.

Варто окремо відмітити позитивні відгуки респондентів щодо діяльності проєкту Право-Justice в напрямку розвитку спільноти приватних виконавців в Україні. (1)

(1) *Міжнародні партнери нам дуже допомагали, я вам хочу сказати, така організація, як Право-Джастіс, вони з нами з самого початку, як почалася реформа, як тільки з'явилися приватні виконавці, вони нас дуже підтримували, в тому числі фінансово, якись з'їзди вони фінансували, проведення з'їздів, проїзд виконавців, проживання, дуже допомагали нам в тому числі своїми професійними підказками, своїм опытом загальним, який витікає з інших держав, де вже існують приватні виконавці вже довгий час. Ми спілкувалися з нашими колегами із Франції, із Литви, Польщі, Грузії, вони ділилися своїм досвідом. В більшій мірі це все організувала от Право-Джастіс, вони нам допомагали, їх лідер в нашій країні Довідас Віткаускас дуже багато зробив для нашої спільноти.*

(1) *В нас ще велику роль відіграє проєкт «Право Justice», тому що вони є здебільшого рушійною силою певних змін і площадкою, де постійно обговорюються ті чи інші проблеми і питання, перспективи розвитку інституції.*

Державні виконавці менш активно користуються загальнонаціональними чатами з колегами, частіше створюються чати / групи на рівні окремого відділу / міста / області і саме там відбувається обмін професійною інформацією. Однак державні виконавці також активно використовують у своїй діяльності офіційні державні ресурси та соціальні мережі, які здебільшого збігаються з зазначеними вище джерелами отримання професійної інформації для приватних виконавців.

1.9. Загальні рекомендації ключових інформантів

Основні рекомендації від категорії респондентів «приватні виконавці»:

- ✓ **Зміна законодавства, узгодження законів** та інших нормативних документів, постанов між собою.
- ✓ **Забезпечення реальних належних умов для реального виконання усіх судових рішень, контроль за обов'язковим виконанням.**
- ✓ **Розширення повноважень приватних виконавців,** надання доступу до виконання усіх видів судових рішень (зрівняння повноважень державних та приватних виконавців).
- ✓ **Подолання фактору фінансової зацікавленості представників регулятора** (в першу чергу, керівників Департаменту державної виконавчої служби) – наразі їхня законна винагорода напряму залежить від кількості справ, які будуть реалізовані ДВС. Подібна ситуація призводить до конфлікту інтересів, негативно впливає на розвиток інституту приватних виконавців та гальмує загальний процес реформування у сфері організації примусового виконання рішень.

- ✓ **Створення єдиної самоврядної системи виконання з високим рівнем як саморегуляції, так і зовнішнім контролем з боку відповідного регулятора** (умовно Палата судових виконавців України). (1)

- (1) Створювати окрему палату з питань виконавчого провадження, єдину, в якій голова палати буде захищений беззаперечно в розвитку інституції в цілому, і регулятор буде мати певні функції контролю за діяльністю. І, відповідно, ця палата забере оці розрізнення приватних і державних – умовно всі будуть судовими виконавцями, палата судових виконавців України, яка дбає про себе, яка в професію впускає, випускає, карає сама, і збоку регулятор. Тобто не зовсім вільні вони, а ми там певні функції якісь маємо. Ось таку систему треба будувати – про неї навіть ще не розмовляють, а її треба таку будувати.

- ✓ **Глобальна цифровізація та автоматизація процесів**, в першу чергу, повноцінне впровадження повної автоматизованої електронної системи арешту та списання коштів. Збільшення рівня автоматизації АСВП, наповнення АСВП достатнім обсягом інформації, з метою виключити потребу звертатися до недержавних ресурсів (наприклад, YouControl і Opendatabot), наразі останні мають більшу кількість інформації. Впровадження у АСВП функції пошуку по частковому співпадінню результатів, а також можливість додавати банківські рахунки. **Створення єдиної системи електронного документообігу** між органами місцевого самоврядування, правоохоронними органами, виконавцями, банками та безпосередньо фізичними особами з метою спрощення процесу взаємодії та підвищення швидкості цієї взаємодії.
- ✓ **Активне залучення представників професійної спільноти до розробки законопроектів** (наразі один з останніх законопроектів щодо цифровізації був розроблений без залучення приватних виконавців, його навіть подано до Верховної Ради, хоча думки та рекомендації прямих учасників майбутнього процесу цифровізації скоріше за все не враховані). (2)

- (2) Немає оцієї на стадії розробки залучення, немає розуміння, коли яка законодавча ініціатива буде напрацьована, змінена, внесена в цілому. Нормативно-правові акти не погоджуються з нами, хоча в законодавстві є така можливість погоджувати. Тобто ти, як, я ж кажу, в ролі людини, доганяючої потяг: внесли законопроект, і ми наразі включаємося в нього, аналізуємо, просимо, хоча ми могли бути на старті оцієї всієї законодавчої бази.
- (2) Напевно, відносно реформування, це вже як я раніше казала, що реформування того самого законодавства або взаємодія автоматизованої системи виконавчого провадження, щоб такі дії узгоджувалися безпосередньо з людьми, які мають до цього відношення, тобто, з виконавцями. Не те, щоб в нас питали дозволу, а хоча б щоб дали нам якусь пораду, ну, тому що ми більше до того відносимося, ми більше знаємо, що потрібно, і, напевно, нам варто би було це обговорювати з виконавцями.
- (2) Дуже позитивні моменти, коли нам наша Асоціація приватних виконавців, вони нам відсилали проекти нормативних документів, і ми обговорювали ці питання, носили свої корективи. Потім Асоціація їх об'єднувала, виділяла найбільш важливі і якимось от так воно працювало, ну, більш правильно.

- ✓ **Розширення повноважень помічників приватних виконавців.**
- ✓ **Зменшення кількості документів, які виносить приватний виконавець.** (3)

- (3) Я б змінив, я б зменшив кількість документів, які виносить виконавець, просто зменшив би кількість. Дуже велика кількість документів, я вважаю, можна їх прибрати, і нічого не поміняється. Дуже велика

кількість документів, які я вважаю за можливе прибрати. Особливо від того часу, коли з'явилась автоматизована система виконавчого провадження, і доступ до цієї системи мають всі сторони виконавчого провадження. Тобто ми винесли, я вважаю, ми винесли постанову про відкриття, направили її сторонам, в постанові міститься ідентифікатор для доступу до системи, і сторони можуть самостійно з використанням домашнього комп'ютера або телефона.

- ✓ **Інформаційна кампанія для населення з метою покращення іміджу виконавців** (особливо приватних), населення має розуміти, що виконавці не забирають кошти людини, а повертають борг у встановленому законом порядку. (4)

(4) Болгарія, здається, до появи цих приватних виконавців там держава готувала інформаційне тло рік, два чи три, вони повідомляли, розказували, роз'яснювали, і потім з'явився інститут приватних виконавців. У нас інститут приватних виконавців просто вкинули в реальність: працюйте. Приватні виконавці, вони так само як державні мають право виконувати рішення. Про це ніхто не знає і не пояснюють функціонал на загальнодержавному рівні і люди нас сприймають дуже часто досі як колекторів, як якусь приватну структуру, які просто вибивають гроші без будь-яких законних на те підстав, хоча ми, наша діяльність регулюється тим самим законом, що і Державна виконавча служба.

- ✓ **Збільшення кількості приватних виконавців у певних регіонах**, де наразі їх кількість недостатня. Має бути рівномірне покриття, що підвищить доступ до приватних виконавців.
- ✓ **Зниження податків для приватних виконавців.**
- ✓ **Визначення чітких підстав для подання скарг від боржників / стягувачів** на приватного виконавця до Дисциплінарної комісії, а також **чітко прописані та адекватні санкції** залежно від типу та тяжкості порушень з боку приватного виконавця. (5)

(5) Більша частина приватних виконавців більш професійна і вона використовує логічні правові можливі дії під час виконання. Але боржники цим користуються і застосовують цей формалізм в більшості питань. Застосовують, знаючи, що є каральний орган – Дисциплінарна комісія. Ну тобто спекулюють на цій темі, да, от. І звертаються зі скаргами, да, в більшій частині на такі видумані дії.

- ✓ **Активності, спрямовані на навчання приватних виконавців**, підвищення їхньої кваліфікації, круглі столи щодо обміну досвідом.
- ✓ **Встановлення фіксованої суми винагороди для справ, які мають незначні суми стягнень**, – це буде сприяти зростанню рівня зацікавленості виконавців у подібних справах, що в цілому позитивно вплине на загальний рівень успішного виконання судових рішень.

Основні рекомендації від категорії респондентів «державні виконавці»:

- ✓ **Чіткий та прозорий розподіл виконавчих проваджень** між співробітниками ДВС, **чітко визначена та автоматизована схема нарахування та виплати офіційної винагороди.**
- ✓ **Глобальна цифровізація та автоматизація усіх процесів**, повноцінний електронний документообіг, повний відхід від паперових носіїв.

- ✓ Збільшення заробітної плати.
- ✓ Удосконалення законодавства щодо посилення відповідальності боржника за невиконання судового рішення.
- ✓ Скасування принципу територіальності - розподілу справ по районам. ДВС має також функціонувати за принципами здорової ринкової конкуренції і стягувач повинен мати можливість обирати, куди саме йому звернутися, це буде мати позитивний вплив на підвищення якості співпраці.
- ✓ Скасування тендерів щодо залучення експертів, матеріально-технічного оснащення.
- ✓ Наявність ДВС у майбутньому з метою забезпечення доступу усіх категорій стягувачів до взаємодії з виконавцями, навіть якщо суми стягнень зовсім незначні (приватні виконавці не будуть зацікавлені в подібних справах).
- ✓ Проведення більшої кількості освітніх / навчальних заходів у будь-якому форматі, наразі їх кількість скоріше достатня, але є запит на додаткові заходи.

РОЗДІЛ 2.

КІЛЬКІСНИЙ КОМПОНЕНТ – ОПИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ЯКІ ВЗАЄМОДІЯЛИ З ДВС АБО ПРИВАТНИМИ ВИКОНАВЦЯМИ ПІСЛЯ 24.02.2022 РОКУ (СТЯГУВАЧІ / ПРЕДСТАВНИКИ СТЯГУВАЧІВ)

2.1. Портрет учасників опитування

Після 24.02.2022 усі учасники опитування співпрацювали / взаємодіяли з представниками Державної виконавчої служби або з приватними виконавцями. Усі респонденти після початку повномасштабної війни взаємодіяли з виконавцями або в ролів стягувачів (57%), або представників стягувача (43%).

Більшість респондентів (78%) мали безпосередній досвід взаємодії з представниками ДВС або приватними виконавцями (фізичними або юридичними особами), решта — наймані представники фізичних або юридичних осіб користувачів (юристи, адвокати), один з опитаних є соціальним працівником.

Графік 1.1.

Base: усі опитані — 51

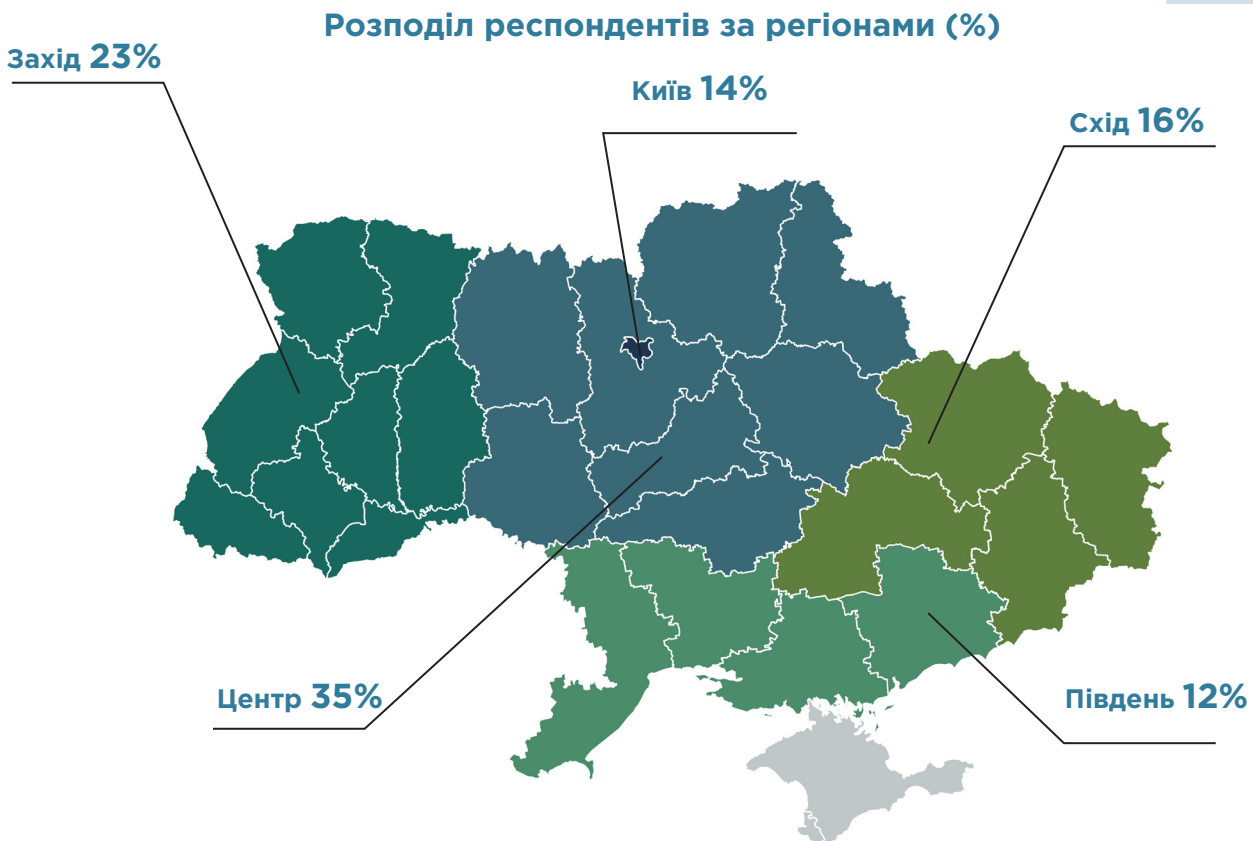

Сфери зайнятості респондентів: юридична, правова; банківська, фінансова; державна служба; виробництво; енергетика; сільське господарство; торгівля; сфера послуг; медицина; мистецтво; освіта; ІТ; ФОП, а також пенсіонери та безробітні.

Серед учасників опитування 14 (27%) чоловіків та 37 жінок (73%) у віці від 20 до 60 років (середній вік респондентів складає 39 років).

В опитуванні взяли участь респонденти з різних областей України. Загальний розподіл респондентів добре репрезентує всі регіони України — Захід, Центр, Схід, Південь і окремо м. Київ. Більшість учасників опитування (60%) проживають в обласних центрах, 14% — у Києві, 22% — в інших містах або селищах міського типу (зокрема м. Бердичів, м.Гадяч, м. Долина, м. Кам'янець-Подільський, м. Кам'янка, м. Коростень, м. Кременчук, м. Кривий Ріг, м. Прилуки, м. Сарни, смт. Ратне), 4% — у селах.

Графік 1.2.

Base: усі опитані — 51

2.2. Характеристика аспектів взаємодії з державними та приватними виконавцями

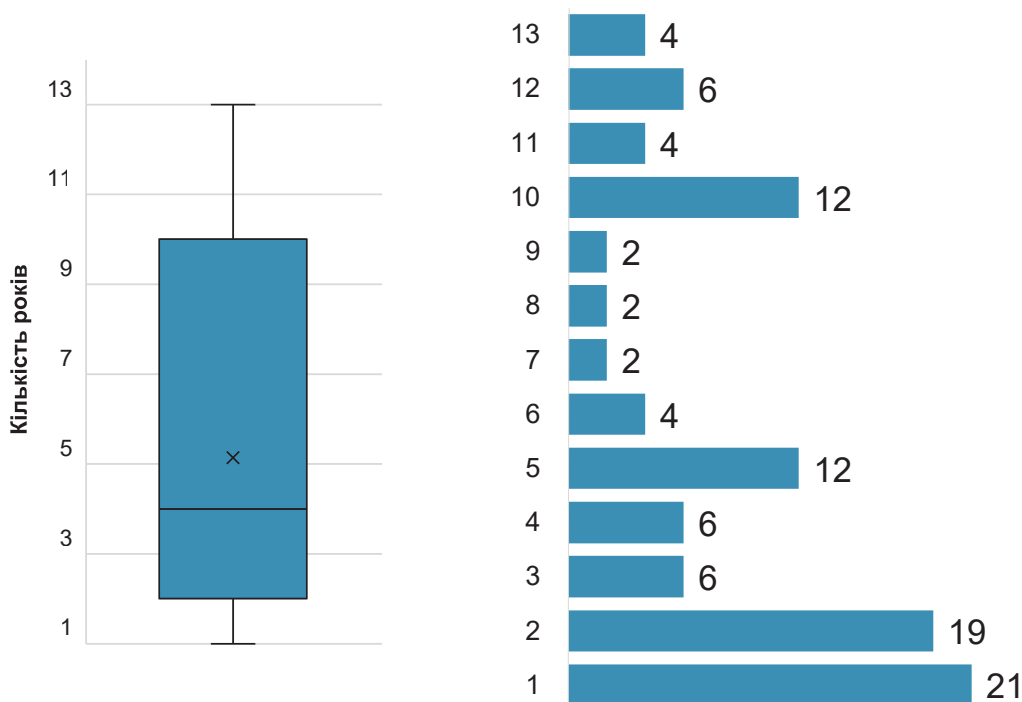
Учасники опитування мають досвід співпраці / взаємодії з виконавцями від 1 до 13 років, медіанне значення становить 4 роки (тривалість співпраці половини опитаних 4 роки або менше, другої половини — більше 4 років). Більшість респондентів взаємодіє з виконавцями від 2 до 10 років.

Тривалість співпраці з виконавцями (%)

Q: “Як давно співпрацюєте, взаємодієте з виконавцями?”

Base: усі опитані — 51

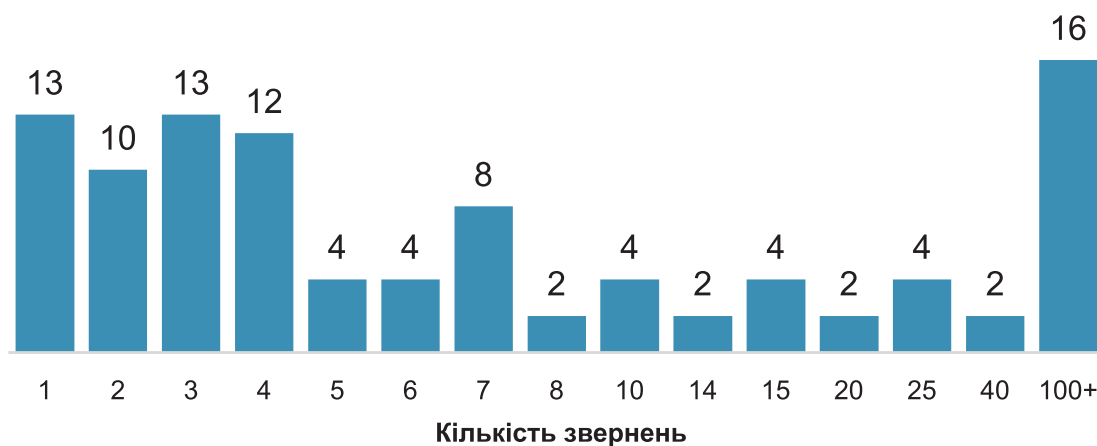
Кількість звернень до виконавців за останні 5 років також є дуже різною, проте близько половини респондентів (52%) звертались до виконавців від 1 до 5 разів, більшість (70%) — від 1 до 10 разів.

Графік 2.2.

Кількість звернень до виконавців за останні 5 років (%)

Q: “Вкажіть скільки загалом разів зверталися до виконавців за останні 5 років?”

Base: усі опитані — 51

Безпосередні користувачі, фізичні та юридичні особи, звертались до виконавців за останні 5 років у середньому 4-5 разів (медіанні значення). Разом з тим наймані представники користувачів (юристи, адвокати) мають сотні таких звернень — у середньому 300 представники юридичних осіб і більше 500 представники фізичних осіб (медіанні значення).

Учасники опитування звертались до виконавців стосовно виконання судових рішень щодо стягнення заборгованості, зокрема по споживчим кредитам, по заставним / іпотечним кредитам, стягнення штрафів, зокрема по адміністративним правопорушенням, судового збору, стягнення моральної компенсації, стягнення аліментів, стягнення коштів (заробітна плата), стягнення матеріальних цінностей, відчуження майна тощо. Найчастіше це звернення з приводу стягнення аліментів та заборгованості.

Після 24.02.2022 більшість респондентів (57%) мали лише одне виконавче впровадження, яке потребувало взаємодії з виконавцями.

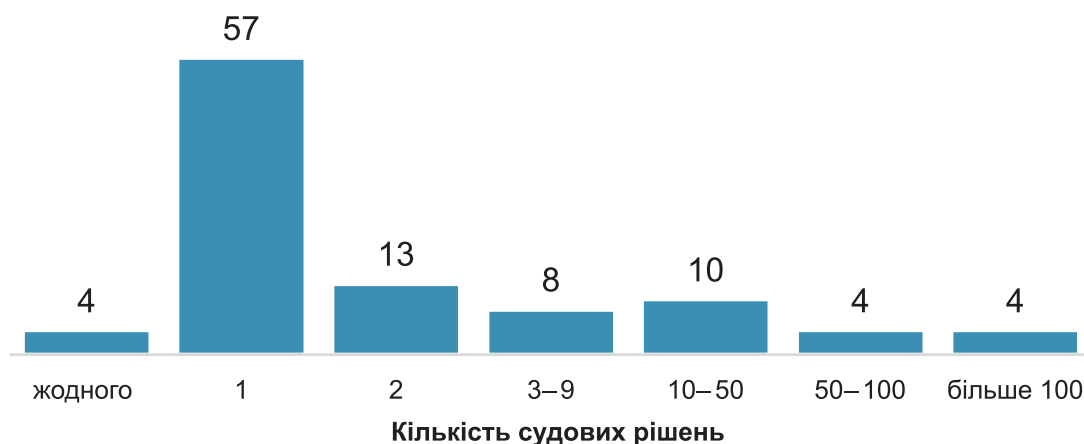
Безпосередні користувачі, фізичні та юридичні особи, мають за цей період в середньому одне судове рішення, яке потребувало взаємодії з виконавцями, а для найманих представників користувачів (юристів, адвокатів) таких судових рішень налічуються десятки (медіана становить 60 для представників юридичних осіб і 30.5 для представників фізичних осіб).

Графік 2.3.

Кількість судових рішень, які потребували взаємодії з виконавцями (%)

Q: “Вкажіть кількість судових рішень, які потребували взаємодії з виконавцями, після початку повномасштабного вторгнення?”

Base: усі опитані — 51

Більшість користувачів або представників користувачів за період, починаючи з 24.02.2022, контактували з одним або двома виконавцями. Типова кількість таких контактів для фізичних осіб становить 2, для юридичних осіб — 4-5, для представників юридичних осіб — 7-8, а для представників фізичних осіб — 9-10 (відповідні медіанні значення: 2 / 4.5 / 7.5 / 9.5).

Кількість виконавців, з якими контактували (%)

Q: “Зі скількома виконавцями контактували після 24.02.2022, вкажіть кількість, будь ласка”

Base: усі опитані — 51

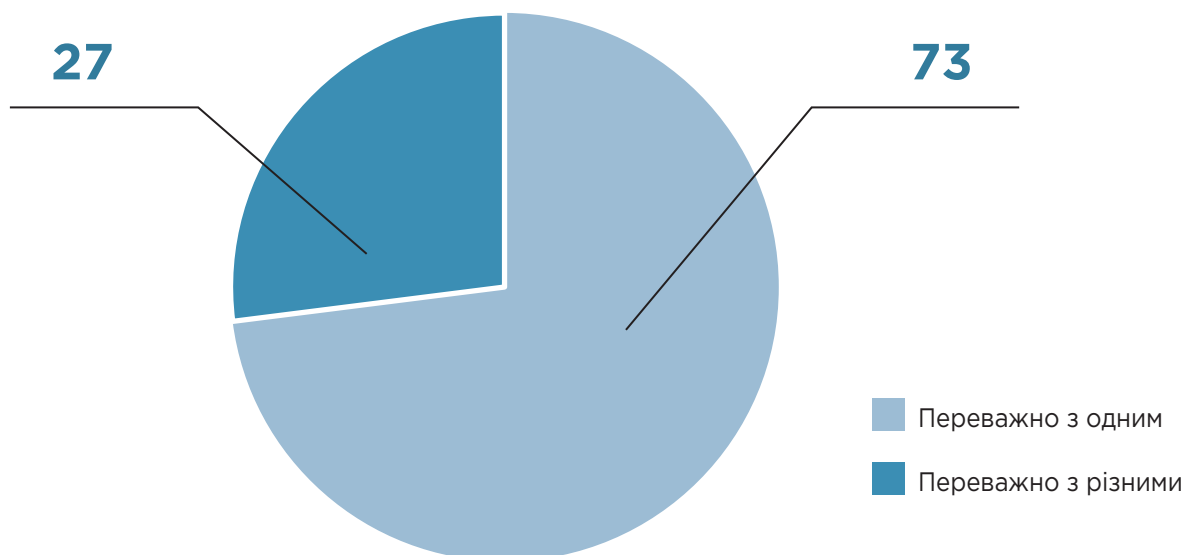
Лише 27% респондентів відзначають, що вони контактують переважно з одним і тим самим виконавцем, переважна більшість (73%) контактують кожного разу з різними виконавцями. Переважно з різними виконавцями частіше за все контактують безпосередні користувачі фізичні особи, решта категорій опитаних майже завжди орієнтуються на одних і тих самих виконавців.

Графік 2.5.

Вибір виконавців — постійні або різні (%)

Q: “Ви завжди контактуєте переважно з одним і тим самим виконавцем, або переважно кожного разу з різними?”

Base: усі опитані — 51

Переважна більшість опитаних звертаються до виконавців у своєму населеному пункті, де вони проживають. 29% шукають виконавців з інших населених пунктів своєї області (в межах виконавчого округу) або навіть в інших областях. Найчастіше це відбувається через реєстрацію боржника

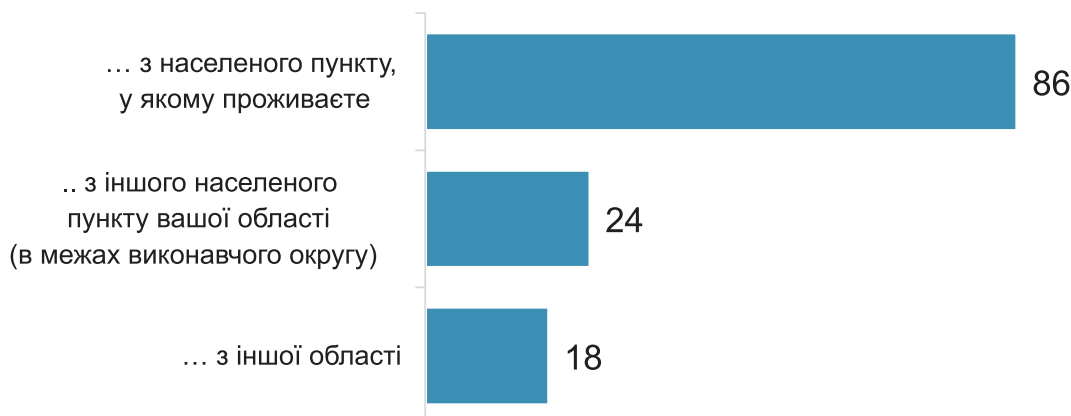
в іншому населеному пункті або відсутність виконавця у своєму населеному пункті. Також користувачів можуть не влаштовувати умови або певні професійні якості виконавців за місцем проживання. Переважна більшість тих, хто звернувся до виконавців поза межами свого населеного пункту, залишились задоволені, хоча певна кількість звернень була пов'язана з виникненням додаткових проблем або перешкод. Зокрема це відбувалось через ускладнення комунікації («після початку війни комунікація гірше, змінили місце знаходження ДВС і контакти та телефони змінювались», «не завжди можна зв'язатися») та вартість («складнощі були через суттєве зростання суми витрат»).

Графік 2.6.

Вибір виконавців — постійні або різні (%)

Q: «Зазвичай (здебільшого) ви співпрацюєте / взаємодієте з виконавцями...?»

Можливо обрати декілька варіантів відповіді, тому сума всіх відповідей більше 100%

Base: усі опитані — 51

Після 24.02.2022 респонденти взаємодіяли з виконавцями щодо виконання судових рішень, які стосувались найчастіше стягнення аліментів та стягнення заборгованості, а також штрафів, питань щодо нерухомого майна, пенсійних виплат, стягнення заробітної плати з роботодавця тощо.

Більша частина опитаних для пошуку виконавця зверталась до ДВС, а також питали поради знайомих, колег, партнерів тощо. 37% користувачів орієнтувались на успішний попередній досвід взаємодії з виконавцем, отже звертались до тих виконавців, які їх влаштовують. Четверть респондентів шукала виконавців, використовуючи інтернет-джерела.

Джерела інформації для вибору виконавців (%)

Q: «Як обирали виконавця, які джерела використовували?»

Інші відповіді: зовнішня реклама; враження під час особистої зустрічі; відгуки людей; виконавець не обирався, бо був призначений.

Можливо обрати декілька варіантів відповіді, тому сума всіх відповідей більше 100%

Base: усі опитані — 51

В рамках останньої справи респонденти контактували як з державними, так і з приватними виконавцями, проте з державними дещо частіше (57%). Саме **державних виконавців було обрано**, тому що:

- безкоштовно / дешевше, відсутність зайвих витрат / співпраця з приватними виконавцями дорого коштує;
- більше довіри / відсутність довіри до приватних виконавців і до їхньої ліцензії;
- це легально і надійно;
- влаштовує якість роботи, професійність;
- через характер справи («в конкретній справі у державного виконавця більше повноважень», «призначення за рішенням суду», «характер спору вимагав цю категорію виконавців», «позиція банку» тощо);
- не було можливості звернення до приватного виконавця / не знають приватних виконавців.

Приватним виконавцям надавали перевагу, тому що:

- більш ефективна робота / краща якість роботи / більше компетентності у виконанні своїх повноважень;
- швидкість вирішення питання («не треба очікувати поки відкриють провадження, все одразу відбувається»);

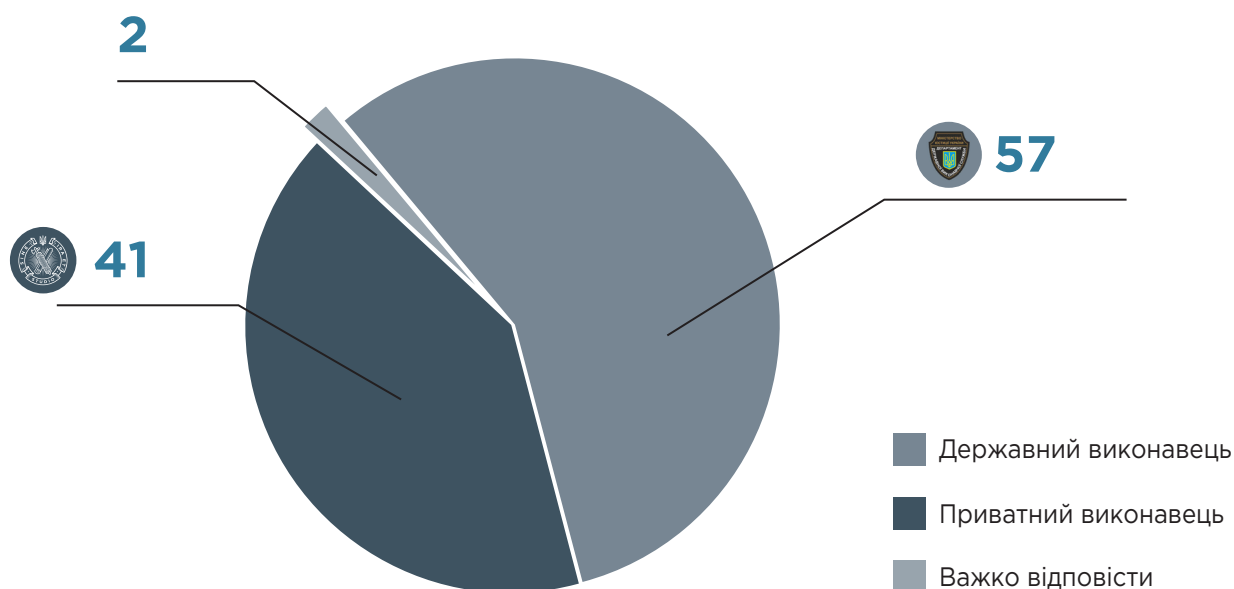
- відсутність черг;
- зручність і комфортність спілкування («зрозумілі пояснення», «більш компетентні по обговорюванню зі стягувачами, ніж державні виконавці»)
- більше довіри;
- надійність;
- можливість співпраці з різними країнами;
- поради / хороші відгуки;
- досвід попередньої співпраці / особисте знайомство.

Графік 2.8.

Категорія виконавця в рамках останньої справи (%)

Q: “Категорія виконавця, з яким контактували в рамках останньої справи?”

Base: усі опитані — 51

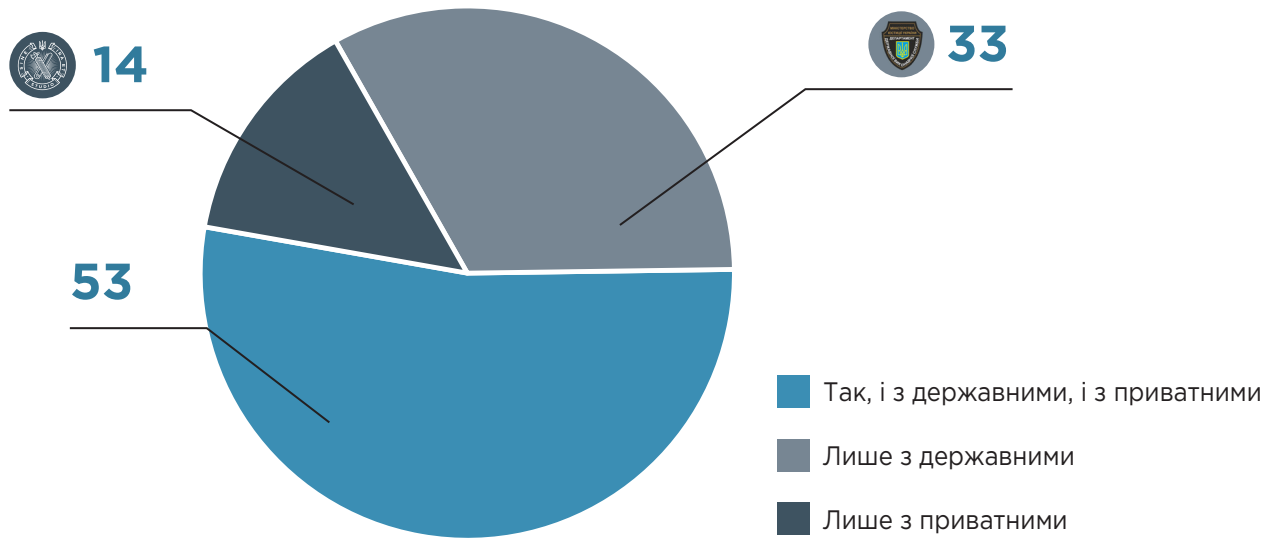
Близько половини респондентів має досвід взаємодії як з державними, так і з приватними виконавцями, третина стягувачів або їхніх представників співпрацюють лише з державними виконавцями, 14% — лише з приватними.

Графік 2.9.

Досвід взаємодії з державними та приватними виконавцями (%)

Q: “Чи є досвід взаємодії і з державними, і з приватними виконавцями?”

Base: усі опитані — 51

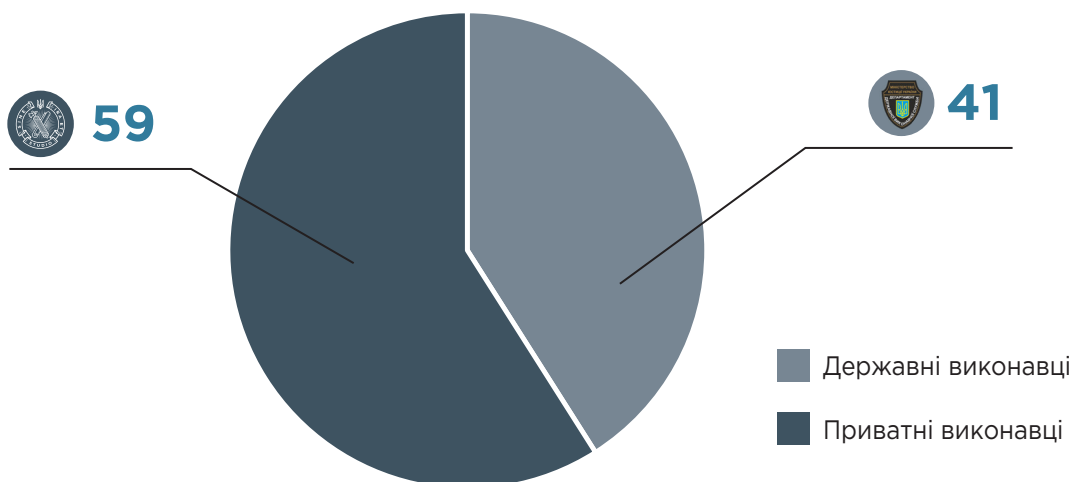
Серед тих учасників опитування, які мають досвід взаємодії як з державними, так і з приватними виконавцями, більшість (59%) надає перевагу саме приватним виконавцям.

Графік 2.10.

Категорія виконавців, якій надають перевагу (%)

Q: “З якою категорією виконавців взаємодієте частіше?”

Base: респонденти, які мають досвід взаємодії як з державними, так і з приватними виконавцями — 27

Отже, якщо врахувати одночасно досвід співпраці / взаємодії з виконавцями та вибір тих, хто знайомий з двома категоріями виконавців, вподобання опитаних розділились приблизно навпіл — 55% взаємодіє та / або надає перевагу державним виконавцям, 45% — приватним виконавцям.

З **державними виконавцями взаємодіють**, тому що:

- безкоштовно;
- більш доступно / ближче перебувають / простіше знайти;
- викликають більше довіри / легальні;
- мають більше повноважень у справі;
- влаштовують як спеціалісти;
- не було нагоди співпраці з приватними виконавцями.

З **приватними виконавцями взаємодіють**, тому що:

- ефективність і висока якість роботи / праця на результат;
- швидкість / швидший результат;
- більша компетентність, професійні якості;
- комфорт («ставлення», «відсутність черг», «зрозумілі пояснення», «можливість в будь-який момент ознайомитись зі справою» тощо);
- позитивний досвід співпраці / взаємодії.

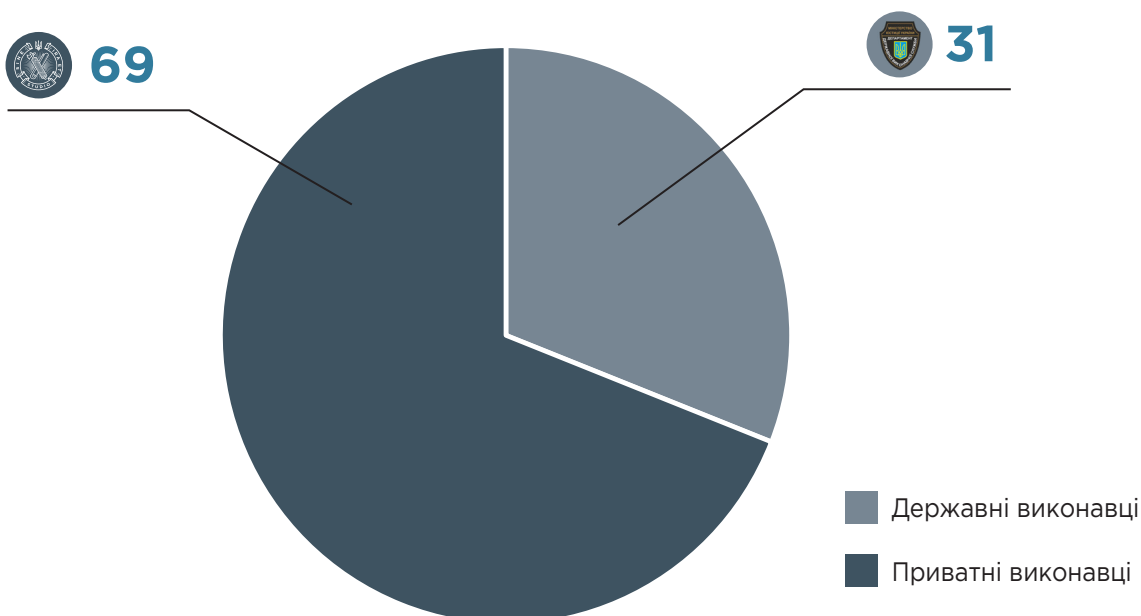
Ефективність роботи — найчастіша характеристика приватних виконавців, з якою погоджуються і ті, хто надає перевагу державним. У цілому більшість опитаних (69%) вважає більш ефективними саме приватних виконавців.

Графік 2.11.

Більш ефективна категорія виконавців (%)

Q: «Яка категорія більш ефективна?»

Base: усі опитані — 51

Респондентам ставилось додаткове запитання: «Чому саме ця категорія спеціалістів більш ефективна?». Стягувачі, які вважають саме державних виконавців більш ефективними, пояснюють це таким чином:

- безкоштовно;
- державні виконавці — хороші спеціалісти;
- більше довіри, бо підпорядковуються владі / мають державну ліцензію;
- юридично мають більше повноважень / більше можливостей;
- притаманна відповідальність та дисципліна до виконання законів;
- є керівництво, до якого можна в будь-який момент звернутися.

Стягувачі, які надають перевагу приватним виконавцям, бо саме їх вважають найбільш ефективними, роблять так, тому що:

- приватні виконавці більш вмотивовані / зацікавлені через грошове заохочення (отримують винагороду зі стягнень, їхній заробіток залежить від виконання обов'язків, а у державних виконавців ставка) / так як працюють самі на себе, «відпрацьовують по повній програмі» / націлені на результат;
- більш компетентні;
- більш ініціативні;
- діють швидше;
- більше часу приділяють виконавчому провадженню ніж державний і більше вчиняють виконавчих дій для виконання рішення;
- менш корумповані / в державних установах частіше вимагають хабар;
- дають зрозумілі пояснення / комунікація з ними комфортна і приємна;
- краще виконують роботу.

2.3. Оцінка процесу взаємодії з державними та приватними виконавцями щодо виконання виконавчого впровадження

Загалом задоволеність співпрацею / взаємодією з державними виконавцями оцінюється на середньому рівні — середня оцінка за десятибальною шкалою становить 5.5, проте розмах оцінок досить великий, тобто є як позитивні, так і негативні оцінки (варіація складає 51%). Водночас, задоволеність співпрацею / взаємодією із приватними виконавцями оцінюється досить високо — середня оцінка за десятибальною шкалою становить 8.4, а розподіл відповідей досить однорідний (варіація дорівнює 23%). Ця тенденція в оцінках спостерігається в усіх категоріях респондентів.

Оцінка задоволеності співпрацею з виконавцями (%)

Q: «Оцініть загальний рівень задоволеності співпрацею з державними / приватними виконавцями за шкалою від 1 до 10, де 1 — ■ дуже незадоволений, а 10 — ■ дуже задоволений?»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Респондентів просили пояснити, чому вони оцінюють свою задоволеність саме таким чином. Стосовно **державних виконавців** усі позитивні оцінки супроводжувались коментарями щодо наявності позитивного досвіду: «*всі справи було вирішено*», «*гарно виконує свою роботу*», «*мені дали відповіді на майже всі мої запитання*» тощо. Негативні оцінки супроводжувались критичними коментарями, які можна розділити на декілька категорій:

- **ускладнена комунікація** («*черги*», «*тяжко потрапити на прийом та вести комунікацію*», «*не відповідають на телефонні дзвінки*»);
- **низька швидкість** («*до них тяжко достукатися: то зайняті, то довго виконують прохання*», «*дуже повільна робота через велике навантаження на працівників*», «*не поспішають*», «*не мають на меті швидкого виконання рішення*»);
- **неефективність** («*погано працюють*», «*не виконують обов'язки*», «*не завжди допомагають*», «*не все зроблено для досягнення цілі*», «*виконавче провадження не виконується боржником*», «*державні виконавці не використовують всі методи, які передбачені законами, їм ще треба нагадувати і вони не відразу реагують, подання подати не хочуть і просять стягувача писати подання*»);
- **невмотивованість** («*інертність, безініціативність*», «*не хочуть працювати*», «*нікому нічого не потрібно*», «*більшість посилаються на маленьку з/п, на те, що роботи багато, а людей мало*»);
- **корумпованість** («*хабарі*»).

Загалом суперечливі оцінки можна підсумувати такими висловлюваннями респондентів: «державні виконавці є, які працюють чудово, але інші не відправляють постанов, не здійснюють перевірку май-

на, за них пишуть подання стягувачі, тобто бездіяльність», «є виконавчі служби, які взагалі не працюють, але є і ті, що на гідному рівні», а також красномовне — «проблема рано чи пізно вирішиться».

Щодо **приватних виконавців** коментарі переважно були позитивними. Декілька негативних оцінок супроводжувались коментарями стосовно наявності негативного досвіду взаємодії: «*несвоєчасне виконання зобов'язань*», «*є незакінчені провадження*» «*не все ідеально*», «*у приватних виконавців є обмеження по певним категоріям справ*», «*дивляться лише на розмір вашого гаманця*» — «*ти сплачуєш, вони працюють*».

Позитивні коментарі щодо приватних виконавців дзеркально відображають недоліки державних виконавців — якщо державні виконавці повільні, малоефективні та невмотивовані, приватні виконавці, навпаки, зазвичай характеризуються ефективністю, швидкою працею, наявністю мотивації:

- **ефективність** («*все виконано ідеально*», «*це дійсно ефективні виконавці, поспілкувались особисто і за годину було винесено вирішення справи*», «*багато фактичних виконано рішень, гарна взаємодія по проханню стягувача по листу все виконано, і набрали вони подання і запит зроблено, тобто виконання прохання*», «*вирішують питання, є результат*», «*вони своєчасно в повному обсязі виконують усі дії, є доступність до матеріалів, можливість отримати на електронну пошту дані*»);
- **швидкість** («*швидке виконання роботи*», «*легко та швидко співпрацюють та на електронну пошту можна відправляти, швидкість отримання дій*», «*вдалося стягнути борг досить швидко*»);
- **легкість комунікації** («*прислуховуються до стягувача, розуміють*», «*з ними легко, є контакт*», «*комунікабельні, надають інформацію, йдуть на контакт зі стягувачами*», «*комфортні офіси, відсутність черг*», «*завжди на зв'язку*»);
- **вмотивованість** («*приватні виконавці працюють краще через помічників і їхня зацікавленість більша, бо вища винагорода*», «*спрямовують всі сили на вирішення питань*»).

Підсумувати можна коментарем одного з респондентів: взаємодія з приватними виконавцями – це «*якість, швидкість та ефективність роботи, яка цілком відповідає своїй вартості*».

Респондентам також ставились прямі відкриті запитання: «*Які аспекти співпраці з державними / приватними виконавцями вам подобаються? І які не подобаються або потребують покращення?*». А також: «*Які найбільші складнощі, перепони виникали в процесі взаємодії з державними виконавцями?*».

У взаємодії / співпраці з **державними виконавцями**, за оцінками тих, хто має досвід такої взаємодії, **подобається** таке:

- безкоштовно / дешево;
- не вимагають авансових внесків;
- більша доступність;
- більша відповідальність;
- професійний підхід;
- надійність / все в межах законодавства;
- якісне виконання роботи;
- зручне місцезнаходження;
- питання можна вирішувати в телефонному режимі;
- реагування на запит / швидке реагування на повідомлення.

Не подобається або потребує покращення таке:

- бюрократія;

- недотримання строків відкриття виконавчого впровадження / довга тривалість виконання рішень;
- важко потрапити на прийом / великі черги;
- відсутність в деяких населених пунктах;
- відсутність результату / не виконують обов'язки / безвідповідально ставляться до справи / неефективне виконання роботи;
- невмотивованість / вони взагалі не хочуть працювати / нічого не роблять або довго та важко з навантаженням та без мотивації;
- тяжко додзвонитися та контактувати;
- завантаженість / неможливість застати на робочому місці;
- не співпрацюють із суміжними / вищими установами;
- невідповідна манера спілкування;
- недолуга система електронної бази даних / низький рівень цифровізації.

Найбільш докладна відповідь, яка влучно характеризує проблематику, описану вище, наведена далі без скорочень: *«Виконавці майже не виходять на місце знаходження боржника або роблять це тільки за рахунок стягувача. Відсутність транспортного забезпечення і відсутність можливості виїзду з виконавцями до боржника, або тільки за рахунок стягувача. Відсутність марок, конвертів у органів ДВС, необхідність направлення поштової кореспонденції на адресу стягувача. Іноді не надходять постанови про відкриття провадження, і необхідно телефонувати, просити та писати листа, іноді не надаються відповіді на звернення. Але все залежить від керівництва органу ДВС та наявності працівників».*

Найбільшими складнощами, перепонами, що виникають в процесі взаємодії з державними виконавцями, є такі:

- виконавці відсутні в населеному пункті;
- виконавці відсутні на робочому місці;
- низькі професійні якості виконавців (безвідповідальність / некомпетентність / не виконують обов'язки);
- відсутність бажання допомоги / працювати;
- завантажений графік виконавців;
- тривале вирішення питання;
- корупція;
- відсутність комунікації / не відповідають на телефонні дзвінки / не дізнаєшся про стан справ, немає особистого контакту;
- велика кількість довідок / треба зібрати купу документів і фактично все робить стягувач;
- черги.

У взаємодії / співпраці з **приватними виконавцями**, за оцінками тих, хто має досвід такої взаємодії, **подобається** таке:

- швидкість / оперативність / своєчасність;
- ефективність / результативність;
- комунікабельність / щирість / відкритість / прозорість;
- вмотивованість / зацікавленість у результаті / належне ставлення до роботи;
- високий професіоналізм.

Не подобається або потребує покращення таке:

- висока вартість (за кількістю згадувань це, безумовно, головний недолік);
- законодавче обмеження повноважень виконавців («Часто реєстр не працює і вони обмежені в своїх правах. На приватних виконавців ще впливає те, що було накладено арешт на майно ще державним виконавцем, а знімається в електронному вигляді лише тим, хто наклав цей арешт»);
- обмеження кількості помічників виконавця та їхніх повноважень;
- вибірковість справ («приватні виконавці першочергово займаються впровадженням де є майно, а потім там, де вже немає, тобто вибірково чинять виконавчі дії»);
- невідповідне ставлення до клієнтів.

Найбільші складнощі й перепони, що виникають в процесі взаємодії з приватними виконавцями:

- висока вартість виконання виконавчого впровадження;
- важко знайти приватного виконавця;
- небажання особисто реалізовувати майно;
- подекуди затягування процесу виконання (*«не завжди швидко реагували через те, що зайняті і неможливо делегувати помічникам, та фізично не встигали»*);
- державні служби не завжди хочуть, щоб працювали з приватними виконавцями;
- наявні непорозуміння з іншими органами: не всі знають про приватних виконавців, інші органи ставлять перепони.

Більшість стягувачів та представників стягувачів не помітили зміни у рівні своєї задоволеності від співпраці з виконавцями після 24.02.2022. Проте серед тих, хто має досвід співпраці з державними виконавцями, є певна кількість тих, хто бачить покращення їхньої роботи протягом війни (14%), але помітна кількість і тих, хто бачить, навпаки, погіршення (25%). Респонденти, які помітили покращення роботи державних виконавців, зауважують, що в роботі ДВС зараз спостерігається менше черг, робота виконується швидше. Респонденти, які відмітили погіршення роботи державних виконавців, пояснюють свою оцінку тим, що виконавці працюють ще повільніше, неефективно, загалом погіршився стан виконання. Зокрема погіршення респонденти пов'язують зі скороченням штату державних виконавців (*«частина виконавців звільнилася, на одного спеціаліста припадає більше справ і менше часу на справу»*), а зниження вмотивованості та бездіяльність – з низькою зарплатою держслужбовців.

Погіршення роботи приватних виконавців жоден з респондентів не помітив, навпаки, є відгуки щодо покращення їхньої роботи, зокрема, коментуючи це, респонденти зауважують, що приватні виконавці сприймаються більш позитивно на тлі порівняння з державними, також подобається *«швидкість виконання та рівень обслуговування, боротьба за клієнта та своє ім'я, зацікавленість в виконанні своїх обов'язків»*, *«більше фактичного виконання рішень суду у зв'язку з тим, що накладають арешт на рахунки, стало менше обмежень для дій приватних виконавців»*.

Зміна рівня задоволеності співпрацею з виконавцями (%)

Q: «Чи змінився рівень задоволеності співпрацею з державними / приватними виконавцями після 24.02.2022?»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Учасникам опитування ставили запитання: які нові складнощі, перепони виникли у взаємодії з державними та приватними виконавцями після 24.02.2022?

Стосовно **державних виконавців** зауважень було досить багато, зокрема:

- Складнощі через скорочення або зміни в штаті («відсутність більшої кількості виконавців, державні не встигають виконувати роботу», «часта зміна виконавців», «набрали нових людей, вони не знають законодавчу базу, беруть без конкурсу і людина зовсім не розуміється з інструкцією виконання рішень; стягувачі пишуть скарги на Мінюст, а на скарги просто дають відповідь одну і ту ж саму і вказують суму стягнення», «частина виконавців звільнилася, на одного спеціаліста припадає більше справ і менше часу на діло, через це — зменшення ефективності», «багато молодих виконавців стало, відсутній досвід у багатьох»);
- ускладнення комунікації через дистанційну роботу («відсутність контактів з виконавцями», «неможливість тримати зв'язок з виконавцем»), непрацюючі ДВС («в ДВС закриті двері, неможливість потрапити у приміщення навіть не під час повітряної тривоги»);
- «через тривоги, часто перенос чи скасування зустрічі»;
- не працював реєстр;
- перепони реалізації («виконавці обмежені у вчиненні виконавчих дій, не захищають прав стягувача», «законопроект про неможливість примусового виконання у зв'язку із воєнними діями», «не стягують аліменти»);
- збільшились черги на прийом;
- виконавці відмовляються вчиняти виконавчі дії за місцем реєстрації чи проживання боржника;
- корупція.

Щодо **приватних виконавців** більшість респондентів, які мали досвід такої взаємодії, кажуть, що жодних нових складнощів або перепон не з'явилося. Втім, певні зауваження все ж таки були, зокрема:

- зросла вартість;
- відсутність виконавців на місцях, «спеціалістів менше»;
- зупинка виконання через відсутність доступу до реєстру (зараз працює);
- «законодавчі перепони по визначенню з військовим станом стосовно іпотеки тощо», «мораторій на іпотеку не можна виставляти для споживачів»;
- «в роботі приватний виконавець не може зняти арешти і розшук не може зняти, так як вони накладені електронно цифровим підписом державним виконавцем і виникають конфліктні питання і претензії».

Стягувачі або їхні представники стикались з ситуаціями зміни виконавця в процесі співпраці / взаємодії. Частіше замінювались державні виконавці — такий досвід має близько половини респондентів, які контактували з державними виконавцями. У разі приватних виконавців ця частка суттєво менша — 12%.

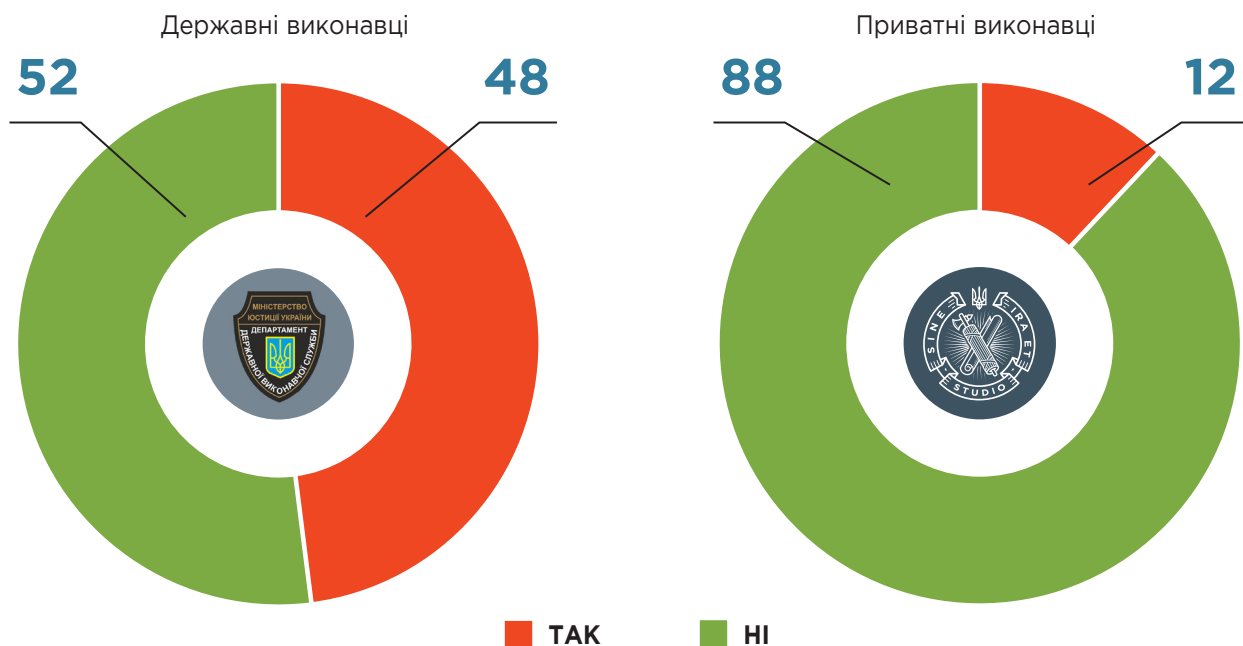
Заміна державних виконавців найчастіше відбувалась через незадоволеність їхньою роботою, зокрема через безвідповідальність, довгий розгляд справи, зволікання з виконанням рішення суду, невиконання службових зобов'язань, некомпетентність, необізнаність, непрофесіоналізм тощо. Низка замін була обумовлена об'єктивними причинами — відпусткою, звільненням, хворобою або відстороненням від справи виконавця. Причинами **заміни приватного виконавця** також була незадоволеність його роботою («не контактував, не вчиняв виконавчих дій»), висока вартість або певні об'єктивні обставини («позиція банку»).

Графік 3.3.

Зміна виконавця в процесі співпраці / взаємодії (%)

Q: «Чи доводилося будь-коли змінювати державного / приватного виконавця в процесі співпраці / взаємодії?»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Лише приблизно третина тих, хто змінював державного виконавця, характеризує процес заміни як легкий, решта мала часткові або суттєві складнощі. Найчастіше складнощі виникали через небажання виконавця виконувати свої професійні обов'язки або певні бюрократичні перепони («*відсутність бажання керівника співпрацювати*», «*ДВС не хочуть повертати виконавчий лист*», «*з ДВС не надсилають, не віддають судові накази, порушення згідно зі зверненням сторони виконавчого провадження, порушені права стягувача*», «*керівник ДВС довго приймав рішення щодо відсторонення виконавця від справи не по терміну, який прописано в законі*»). Також процес затягувався через тривале «*введення в курс справи нового спеціаліста*», «*передачу усієї інформації, документів*» тощо. Пошук нового виконавця міг тривати довго через нестачу кадрів, відсутність вільного виконавця через велике навантаження.

Заміна приватних виконавців зазвичай складнощів не викликала. Єдине зафіксоване зауваження: «*виніс постанову, але довго не віддавав попередній виконавець*».

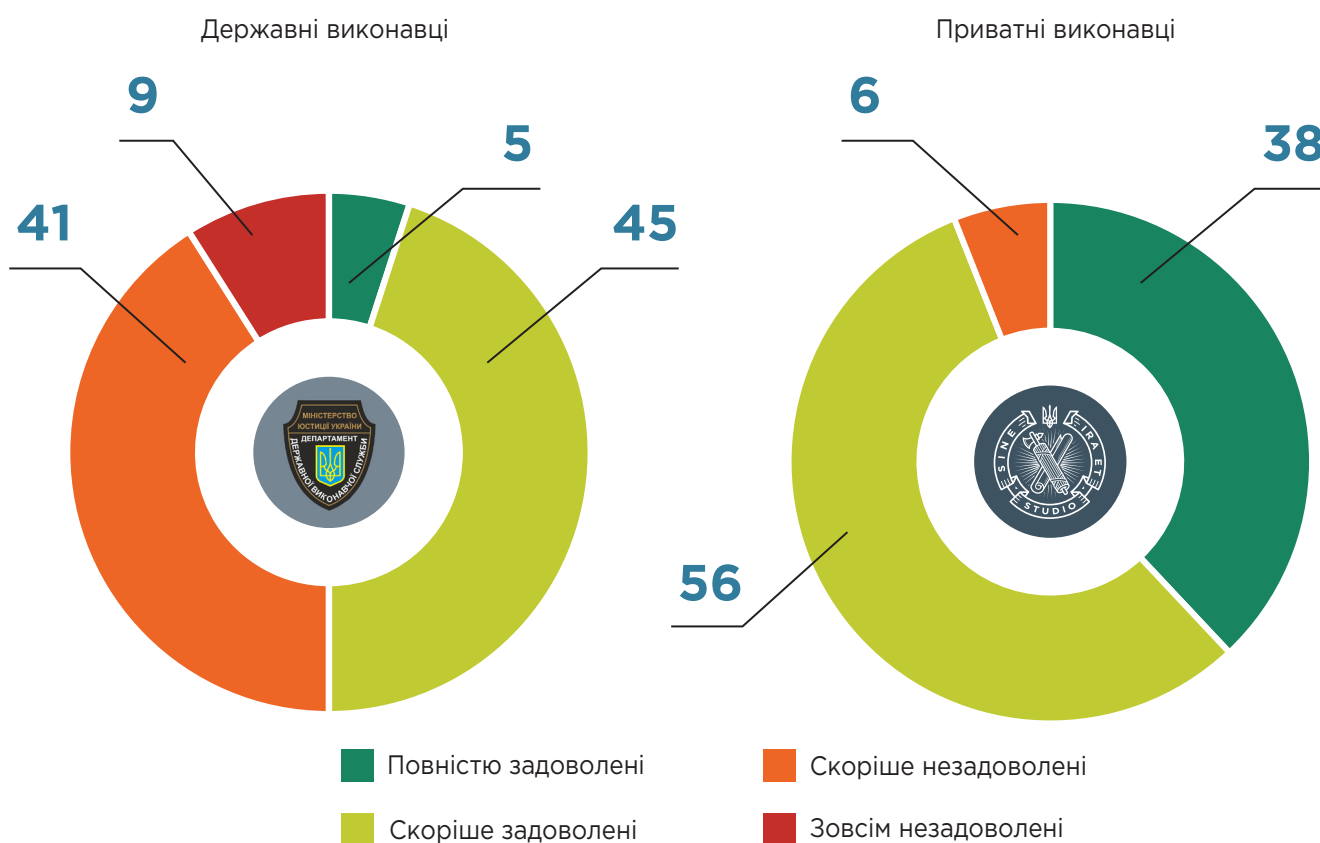
Задоволені **якістю виконання виконавчого впровадження** близько половини тих, хто звертався до державних виконавців, і переважна більшість (94% відповідей «повністю задоволені» та «скоріше задоволені») тих, хто звертався до приватних виконавців. Серед клієнтів приватних виконавців зовсім незадоволених не було.

Графік 3.4.

Задоволеність якістю процесу співпраці (%)

Q: «Наскільки в цілому ви задоволені якістю виконання виконавчого впровадження державними / приватними виконавцями?»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Респонденти мали змогу пояснити, чим саме вони були задоволені чи не задоволені. Учасники опитування, які задоволені взаємодією з державними виконавцями, пояснюють свою задоволеність по-

зитивним результатом співпраці, взаєморозумінням з виконавцем, оперативністю рішення, чіткою роботою та професійністю виконавця, низькою вартістю. Ті респонденти, які незадоволені державними виконавцями, зазначають довгу тривалість процесу, некомпетентність та невмотивованість виконавців, неефективність або відсутність вирішення проблеми. Опитані, які задоволені співпрацею з приватними виконавцями, зазвичай кажуть про високу ефективність (*«більш ефективна робота щодо стягнення заборгованості ніж в ДВС, вжиття заходів примусового виконання»*), швидкість, компетентність та результативність. Два коментаря щодо незадоволеності взаємодії з приватними виконавцями стосувались вартості та затягування процесу.

Респонденти висловили свою довіру до державних та приватних виконавців за допомогою 5-бальної шкали. Оцінка довіри до державних виконавців є досить неоднорідною, середнє значення складає 3.3 бали. Приватним виконавцям учасники опитування, які мають досвід такої взаємодії, здебільшого повністю довіряють, а середня оцінка дорівнює 4.5 бали.

Графік 3.5.

Довіра до виконавців (%)

Q: «Наскільки державні / приватні виконавці, з якими ви мали взаємодію, викликають довіру? Оцініть за шкалою від 1 до 5, де 1 – зовсім не викликають довіри, 5 – викликають повну довіру.»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Респондентам додатково ставилось запитання: що саме необхідно змінити для збільшення рівня довіри до державних / приватних виконавців? Стосовно державних виконавців учасники опитування зокрема пропонували таке:

- «більш жорсткий контроль за діями виконавців»; «ввести систему штрафів»;
- надати додаткові грошові заохочення від держави / збільшити заробітну плату, щоб змінити ставлення виконавців до роботи, збільшити зацікавленість у виконанні обов'язків;
- додати кадрів, зменшити навантаження на виконавців;
- підвищити якість підготовки фахівців, «набирати компетентних людей, які знають законодавчу базу і можуть вчиняти виконавчі дії згідно з законом, введення конкурсу на посаду державного виконавця»;

- розширити повноваження («надати виконавцям більше важелів до впливу на боржників на законодавчому рівні»);
- «змінити закон, щоб більш автоматична система була, щоб вибрати самостійно виконавця»;
- здолати корупцію;
- «достатньо буде просто виконувати свої обов'язки і бути на зв'язку».

Щодо приватних виконавців низьких оцінок довіри майже не було. Малочислені респонденти, які не довіряють приватним виконавцям, радили виконавцям бути більш ефективними, а також «змінити ціни на послуги, навчитись працювати з людьми без хамства, прибрати корупцію».

Учасникам опитування пропонувалось оцінити, які **якості найкраще характеризують державних і приватних виконавців**. Державним виконавцям скоріше притаманні такі якості, як відсутність конфліктності, чесність, коректність та етичне спілкування, відсутність корупційної складової (медіанні оцінки за цими характеристиками складають 4 бали). Інші якості характеризують державних виконавців лише частково (медіани — 3 бали), за винятком оперативності вирішення питань, яка державним виконавцям скоріше не притаманна (медіана — 2 бали). Приватним виконавцям скоріше притаманні всі запропоновані якості (усі медіани дорівнюють 4 балам), дещо більше — коректність та етичне спілкування, високий професіоналізм, націленість на оптимальний результат, висока ефективність, достатній рівень досвіду, доступність.

Таблиця 3.1.

Характеристики державних виконавців (медіани)

? Q: «Оцініть за шкалою від 1 до 5 наступні характеристики державних виконавців, з якими ви співпрацювали, де 1 – характеристика зовсім не відповідає, 5 – повністю відповідає.»

	 Державні виконавці	 Приватні виконавці
Неконфліктність	4	4
Чесність	4	4
Коректність, етичне спілкування	4	4
Відсутність корупційної складової	4	4
Повнота наданої інформації	3	4
Достатній рівень досвіду	3	4
Доступність (при необхідності можна було зв'язатися)	3	4
Високий професіоналізм	3	4
Висока ефективність	3	4
Націленість на оптимальний для Вас результат	3	4
Оперативність вирішення питань	2	4

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Характеристики державних виконавців (%)

Q: “Оцініть за шкалою від 1 до 5 наступні характеристики державних виконавців, з якими ви співпрацювали, де 1 – характеристика зовсім не відповідає, 5 – повністю відповідає.”

Державні виконавці

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44

Характеристики приватних виконавців (%)

Q: “Оцініть за шкалою від 1 до 5 наступні характеристики приватних виконавців, з якими ви співпрацювали, де 1 – характеристика зовсім не відповідає, 5 – повністю відповідає.”

Приватні виконавці

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з приватними виконавцями, — 34

Думки щодо **престижності професії** державного виконавця розділились практично навпіл — престижною цю професію вважають 48%, непрестижною — 50%. Більшість оцінок сконцентровані в позиціях «скоріше престижна» або «скоріше непрестижна». Професія приватного виконавця вважається престижною переважною більшістю респондентів (91%), половина опитаних в цьому повністю впевнена.

Графік 3.8.

Престижність професії виконавця (%)

Q: «Оцініть престижність професії державного / приватного виконавця на цей час»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Спостерігаються розбіжності й у відповідях на запитання щодо **кількості виконавців**. Доволі велика частка тих, хто вважає кількість державних виконавців недостатньою — 43% (відповіді «зовсім недостатня» і «скоріше недостатня» разом). Кількість приватних виконавців більшістю опитаних (76%) вважається достатньою (відповіді «цілком достатня» і «скоріше достатня» разом).

Щодо **незалежності державних і приватних виконавців** думки також розділились. Більше половини (55%) тих, хто має досвід співпраці з державними виконавцями, вважає їх залежними (відповіді «цілком залежні» і «скоріше залежні» разом). Водночас, більшість (79%) тих, хто взаємодівав із приватними виконавцями, називають їх незалежними (відповіді «повністю незалежні» і «скоріше незалежні» разом).

Чи достатня кількість виконавців (%)

Q: “Чи наразі достатня кількість державних / приватних виконавців в Україні?”

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Графік 3.10.

Незалежність виконавців (%)

Q: “Наскільки, на ваш погляд, є незалежними у реалізації своєї професійної діяльності і обов’язків державні / приватні виконавці?”

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

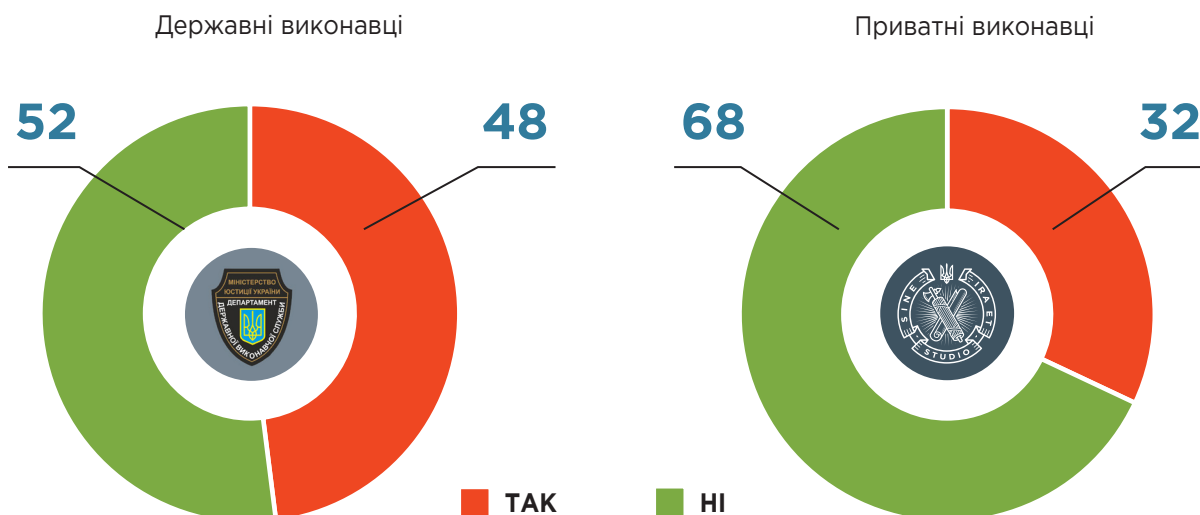
Досить велика частка респондентів чула про випадки корупції, якої, на їхню думку, більше серед державних виконавців. На власному досвіді стикались з корупцією державних виконавців 20%, приватних виконавців — лише 3%.

Графік 3.11.

Чули про випадки корупції в процесі взаємодії з виконавцями (%)

Q: “Чи чули ви про випадки корупції в процесі взаємодії з державними / приватними виконавцями?”

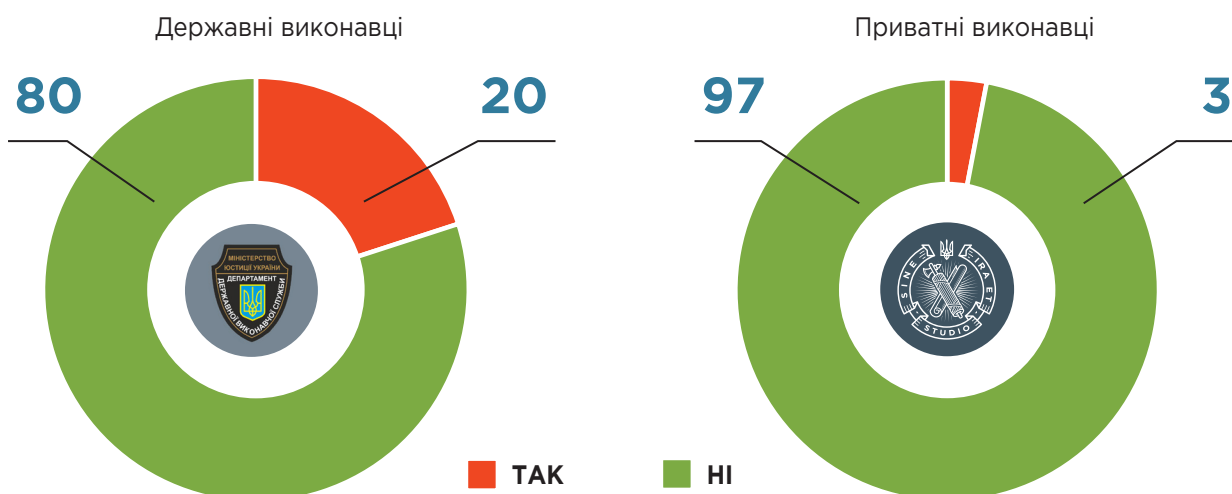
Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Графік 3.12.

Стикались з випадками корупції в процесі взаємодії з виконавцями (%)

Q: “Чи стикалися Ви особисто з випадками корупції в процесі взаємодії з державними / приватними виконавцями?”

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

Учасникам опитування запропонували зробити власні пропозиції щодо змін або покращення роботи державних та приватних виконавців, відповісти, що б вони зробили в першу чергу, якщо б мали таку можливість?

Пропозиції щодо роботи **державних виконавців** стосувались таких моментів:

- відсутність / зменшення черг;
- більш ввічливе ставлення / більше працювати на користь людей;
- належне фінансування діяльності виконавців;
- покращення матеріально-технічного забезпечення: транспорт, конверти, марки тощо;
- додаткові можливості зв'язку з виконавцями;
- мотивувати державних виконавців (підвищення заробітної плати / додати систему бонусів за кількість справ);
- доступ до вищих державних установ та спеціальних гарячих ліній;
- дотримання строків виконання;
- кадрова політика (збільшення кількості кадрів / більш кваліфікований відбір кандидатів / кращий підбір обізнаних професійних співробітників / щорічне підвищення кваліфікації);
- контроль роботи виконавців / підзвітність щодо процесу перебігу справи;
- розширення повноважень виконавців / збільшення впливу на боржника;
- протидіяти корупції / робити все по закону;
- змінити керівництво / змінити міністра юстиції;
- оновлення електронної бази даних;
- цифровізувати процес.

Пропозиції щодо роботи **приватних виконавців** були такими:

- зниження вартості / перевірка цін / впорядкування розцінок;
- гнучкість в оплаті;
- додати повноважень та помічників / розширити повноваження виконавців шляхом внесення змін у закон / збільшення дозволів на помічників та додавання категорій справ на примусове виконання / можливість на законному рівні збільшити кількість помічників і щоб виконували і інші рішення органів місцевого та державного самоврядування / надання більших прав приватним виконавцям відносно зняття ними арештів, щоб банк не перешкоджав, щоб брали участь в аукціонах теж тощо;
- перевірити їхні ліцензії;
- протидіяти хабарям, корупції;
- забрати право вибирати справи на провадження, щоб була відповідна категорія справ, по яким приватний виконавець не мав би змоги відмовити стягувачу у відкритті провадження (наприклад аліменти);
- підвищення кваліфікації;
- підвищення доступності.

Учасники опитування також мали можливість зробити будь-які пропозиції або дати рекомендації щодо підвищення якості взаємодії / співробітництва із державними та приватними виконавцями.

Респонденти, які звертались до **державних виконавців**, залишили такі поради:

- більше особистого контакту, прийомів особистих, прийомних днів;
- ввічливе ставлення, відкритість, публічність, доступність, гнучкість;

- відсутність черг;
- засоби контакту з клієнтами / забезпечити засобом зв'язку за рахунок бюджету, і щоб цей телефон був увімкнений / мобільність шляхом надання офіційного контактного зв'язку-телефону;
- обов'язково залишати відгуки / Графік звітування про хід справи;
- надання транспорту від держави, щоб на своїй машині оперативно добиратися;
- ефективніше працювати з банками та бухгалтерами;
- законодавчо прописати шляхи примусового впливу на боржників / застосування інших ефективних методів з метою змусити боржника платити;
- змусити виконавців працювати згідно з чинним законодавством;
- незалежність від керівника, але дисциплінарна відповідальність за свої рішення / підвищити відповідальність за свої дії;
- зміна керівництва, щоб впливали на роботу державних виконавців;
- збільшити кількість кадрів, зменшити навантаження на одну особу;
- частково зміна в законі, щоб можна було ознайомитися зі справою протягом робочого дня, а не в один встановлений час;
- підвищення обізнаності в зміні нормативних документів / бути більш обізнаними в юридичних питаннях / підвищувати кваліфікацію спеціалістів;
- підвищити заохочення та зацікавленість в своїй роботі, щоб виконували свої обов'язки швидко;
- цифровізація взаємодії;
- достатньо просто виконувати обов'язки.

Один з докладних коментарів, який містить детальні рекомендації щодо підвищення якості взаємодії, приведено далі повністю: *«З реєстру виконавчих проваджень ми можемо брати інформацію, які дії виконавець вживає. На сьогоднішній день таку інформацію, як отримання доходу, закрили для стягувачів, наявність / відсутність нерухомого майна. Тобто виконавець робить запити, і ці відповіді раніше могли бачити стягувачі, але зараз цю інформацію закрили для стягувачів, і тому комунікація погіршилась. Необхідно постійно смикати виконавця, щоб отримати довідку, ознайомитись з провадженням. Систему виконавчого впровадження необхідно вдосконалити, щоб була доступна інформація і для стягувачів. Це полегшило б роботу виконавчої служби і стягувачів. І боржники б більше розуміли, по яких діях по ним відчинені провадження. У цьому році закрили доступ довідки з податкової про отримання доходів. Раніше цю інформацію бачили, а зараз ні. Так само інформація по транспорту — система висить, а раніше її було видно. По нерухомості то, що вони створюють запити, то ми їх не бачимо. Тобто вони в провадженні у себе створюють, а документи ці вони не роздруковують, оскільки папери немає, і їм це не оплачують. Необхідно вдосконалити систему АСКТ і всі електронні запити, що робить виконавець, щоб бачили і стягувачі. Це б спростило б життя всім. Зменшило б і кількість скарг і менше б витрачали час на виконавця».*

Поради тих, хто звертався до **приватних виконавців**:

- зниження вартості;
- зробити більш доступними;
- для вразливих категорій населення зробити знижки;
- збільшення винагород, повноважень, кількості помічників;
- дозволити виконання рішення суду по стягненню з державних органів;
- підвищувати кваліфікацію;
- удосконалити реєстр — те, що автоматизовано робить виконавець, щоб було доступно і стягувачам.

Далі приведений один з докладних коментарів, який містить детальні рекомендації щодо підвищення якості взаємодії: «Щоб кожен був зобов'язаний мати сайт, де розміщені реквізити і фото приміщення офісу. Зобов'язані мати один робочий номер, прив'язаний до месенджера (Telegram або Viber), щоб і на месенджер, окрім електронної пошти, можна було надсилати інформацію, документи. І щоб якість співробітництва на законодавчому рівні по всіх районах рівномірним було, тобто розподілена певна кількість виконавців на кожний район, щоб менше на дорогу витратити по районах».

Втім, більшість респондентів, які взаємодіяли з приватними виконавцями, не відповіли змістовно на це запитання, тому що «порад немає, і так працюють нормально, швидко та ефективно».

Показником ефективності роботи виконавців є **результативність звернень**. Рішення було виконано в повному обсязі у 47% випадків звернень до державних виконавців і в 70% випадків звернень до приватних виконавців, до того ж державні виконавці частіше затягували процес, а приватні частіше виконували завдання своєчасно. Отже приватні виконавці в цілому характеризуються порівняно вищою результативністю, ефективністю та своєчасністю виконання завдань.

Графік 3.13.

Результат звернення до виконавців (%)

Q: «Чи звернення до державного / приватного виконавця дозволило забезпечити вчасне і повне виконання судового рішення?»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 44, та з приватними виконавцями — 34

2.4. Реформування системи юстиції та сфери організації примусового виконання

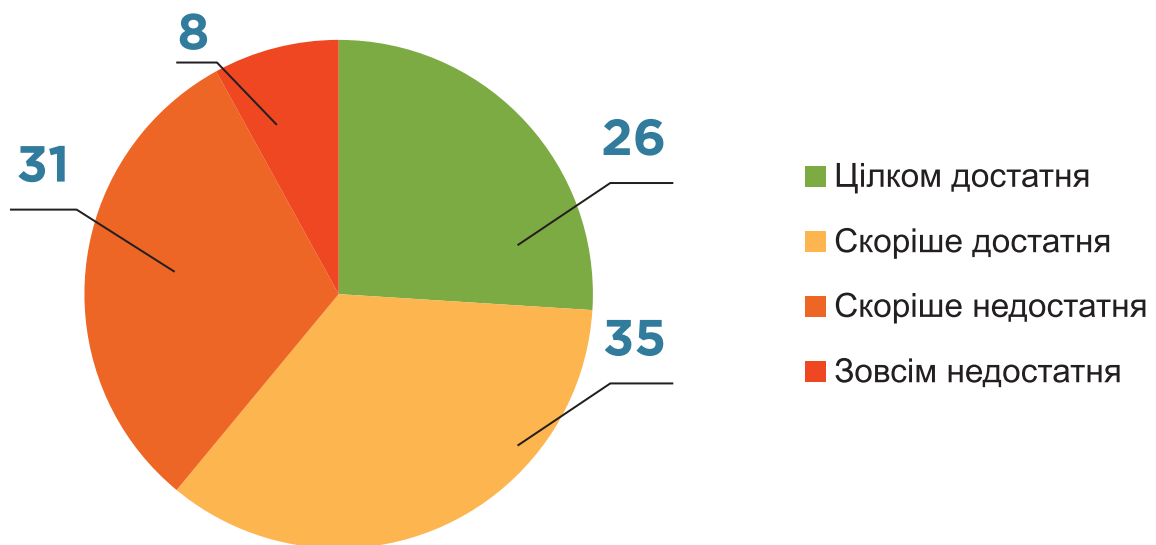
Думки учасників опитування щодо цифровізації / автоматизації процесів виконавчого провадження розділились — 61% вважає рівень цифровізації / автоматизації цілком або скоріше достатнім, 39% з цим не погоджуються. Водночас, переважна більшість опитаних впевнена, що цифровізація / автоматизація процесів має покращити якість роботи виконавців.

Графік 4.1.

Рівень цифровізації / автоматизації процесів виконавчого провадження (%)

Q: «Наскільки достатньою є цифровізація / автоматизація процесів виконавчого провадження?»

Base: усі опитані — 51

Графік 4.2.

Вплив цифровізації / автоматизації процесів на роботу виконавців (%)

Q: «Чи вважаєте ви, що цифровізація / автоматизація процесів покращать якість роботи виконавців?»

Base: усі опитані — 51

Найчастіше респонденти наполягають на відкритті доступу до всіх реєстрів та баз даних, цифровізації документообігу, фінансових операцій. Зокрема респондентами запропоновано такі пропозиції (дослівно):

- Відкрити / дати доступ до усіх реєстрів;
- Швидше оновлювати бази даних;
- Запити, постанови, платіжні інструкції у всі банки;
- Зробити звіт по нарахованим та перерахованим на банк сумам;
- Щоб списання коштів проходили через цифрові кабінети;
- Увесь документообіг, «увесь процес виконавчого провадження»;
- Усі відомості по справах;
- Усі дані про мене і боржника;
- Усі дані, щоб у виконавця був завжди до них доступ;
- Збільшити можливість здійснення в ВСП процесу, автоматизувати перерахування та зняття коштів, мобільність системи здійснення своєї діяльності стосовно опису та арешту у виконавця;
- Відображення в реєстрі всіх дій виконавця;
- Державний реєстр справ привести всі реєстри до порядку — не все бачить виконавець, підключення всіх банків до автоматизованої системи, щоб виконавці мали доступ до всіх реєстрів;
- Доступ державного чи приватного виконавця до реєстрів (їх більше 20), а саме до спадкового реєстру відкрити доступ, та стосовно реєстрації до 2013 року необхідних моментів також немає. Для того щоб знайти людину, потрібно чинити якісь дії, десь її шукати, і на початку по реєстру можна подивитись, чи вона жива, а якщо необхідно спадкоємців знаходити, то нотаріуси не дають таку інформацію;
- Матеріали виконавчого провадження, перевірка майнового стану боржника. На цей час цю інформацію не бачать стягувачі;
- Можливість оперативно розшукувати боржників за провадженням;
- Перелік послуг та ціни;
- Персональний сайт, робочий номер, прив'язаний до месенджера, щоб викладали всі документи, всі запити, щоб автоматично були в системі;
- Подача заяв в електронному вигляді;
- Потрібно більше бачити інформації в ВСП для стягувачів;
- Стягувач має бачити, які дії робить виконавець;
- Щось налагодити в системі, швидше формування постанов та рішень для виконавців.

Респондентам ставились запитання щодо **повноважень приватних виконавців**, які, на відміну від державних виконавців, не можуть виконувати деякі категорії судових рішень. Знають про такий стан речей 59% опитаних. Очікувано, що про це частіше обізнані представники стягувачів — юристи, адвокати. Стосовно того, чи потрібно дозволити виконання всіх видів судових рішень приватним виконавцям нарівні з державними виконавцями, думки розділились. Близько половини опитаних підтримує цю пропозицію, третина воліла б залишити status quo, решта вагається з відповіддю.

Графік 4.3.

Інформованість про обмеження повноважень приватних виконавців (%)

Q: *“Чи знаєте ви, що приватні виконавці не мають повноважень виконувати деякі категорії судових рішень, на відміну від державних виконавців, які можуть виконувати усі рішення судів?”*

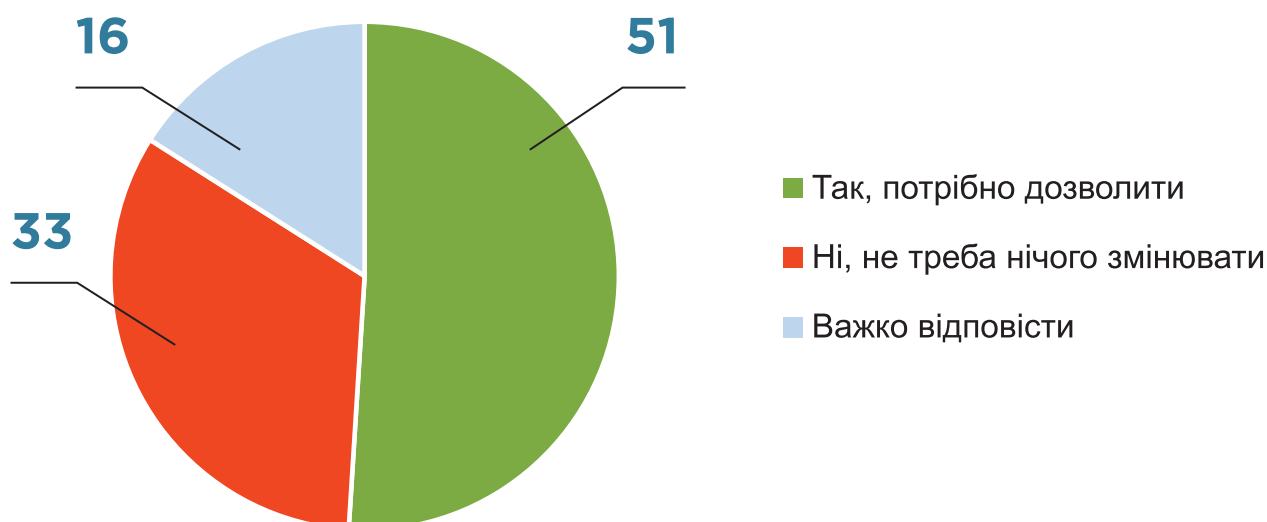
Base: усі опитані — 51

Графік 4.4.

Думки щодо розширення повноважень приватних виконавців (%)

Q: *“Чи потрібно дозволити виконання всіх видів судових рішень приватним виконавцям нарівні з державними виконавцями?”*

Base: усі опитані — 51

Про реформи у системі юстиції України, зокрема про виконання судових рішень, реформу нотаріату, реформу в сфері банкрутства та неплатоспроможності тощо, обізнані лише 29% учасників опитування, а на уточнююче запитання «Про які саме реформи у системі юстиції ви чули?» отримано

ще менше змістовних відповідей, зокрема респонденти згадували про таке:

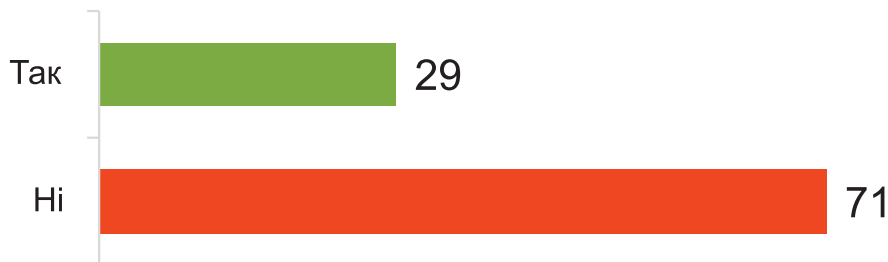
- банкрутство;
- про банкрутство, примус виконання;
- що приватні виконавці за несплату мікрозаймів можуть блокувати рахунки;
- реформа неплатоспроможності;
- вимоги Євросоюзу щодо подолання корупції;
- зміна місця виконання рішень;
- новела підпорядкування в системі юстиції, спрощення для громадян;
- про нотаріат, хто має право виїзду, про дозволи, хто їх надає;
- про цифровізацію останній, про виконавчі провадження надписи, з/п та пенсії та в частині рахунку про всі зміни.

Графік 4.5.

Обізнаність щодо реформи у системі юстиції України (%)

Q: «Чи чули про реформи у системі юстиції України (виконання судових рішень, реформа нотаріату, реформа в сфері банкрутства та неплатоспроможності тощо)?»

Base: усі опитані — 51

Близько половини (54%) з тих, хто знає про реформи у системі юстиції України, оцінюють їх як ефективні, решта респондентів вважає ці реформи скоріше або цілком неефективними.

Додатково респондентам ставилось запитання «**Які першочергові зміни** необхідні для покращення функціонування системи юстиції в Україні загалом?», на яке відповіли дві третини всіх опитаних. Отримано такі відповіді (деякі з яких змістовно повторюються):

- Автоматизація та цифровізація;
- Збільшення доступності інформації та поінформованості громадян;
- Боротьба з корупцією, прозорість та підзвітність, зменшення бюрократизації;
- Зміни / покращення в керівництві Міністерства юстиції, зміни у державному управлінні системи юстиції;
- Зміна складу суддів;
- Ввести громадську наглядову раду звільнення суддів;

- Розширити повноваження виконавців;
- Для державних виконавців – це забезпечення матеріально-технічне та забезпечення достатнього рівня з/п, збільшення кількості приватних виконавців та доступності до професії приватного виконавця (можливості стати приватним виконавцем);
- Зміни ДВС, належне матеріальне забезпечення та з/п, повноваження приватних виконавців розширювати, надавати дозвіл іншим виконавцям їхати за кордон, а не за рішенням суду, щоб розвантажить зайнятість суддів;
- Зменшення цін на послуги виконавців, відсутність черг, неконфліктність, чесність;
- Щоб більше реєстрів були підтягнуті для вільної діяльності виконавців;
- Комплексно змінювати, підвищення рівня виконавців, процедури їх практичне забезпечення та навчання, усунення недоліків в роботі, реальне та ефективне вирішень розглядання скарг;
- Ввести електронний запис;
- Оновити персонал;
- Забезпечити альтернативність представників юстиції у всіх центрах ОТГ, або у райцентрах на першому етапі;
- Введення загальної автоматизованої системи стягнень;
- Захист прав кредиторів.

Відповідь одного з респондентів щодо першочергових змін була досить докладною та влучною, отже наводимо її без скорочень: *«На цей час прикладом є придбання майна людиною і неможливість оформлення, тому що накладено арешт по рішенню суду. І саме перше б, щоб ввести корективи в закон України про виконавче провадження, щоб державний чи приватний виконавець направляє запити щодо, наприклад, нерухомого майна до територіального селищного центру, де буде повідомлено стосовно цього рішення, тому що майно може бути як спільно нажитим, так і ліквідаційним може бути. На цей час вони це не роблять. Стосовно арештів, ввести не першочерговість, хто перший приділив платіжну вимогу до банку, а щоб ділилось пропорційно. Строки виконання провадження ввести їх знову, як було раніше в законодавстві. Також виникають ситуації, коли один боржник перебуває і у державній, та приватній виконавчій службі. І одне майно описано і державним, і приватним виконавцем, і це якось не зрозуміло, як це взагалі можливо було, бо хто перший подав, той і реалізує, але це не правильно. Це порушення прав стягувача і необхідно урегулювати це питання. Стосовно виконавчого збору, якщо перебувало виконавче провадження, забрав сам стягувач, то необхідно заплатити витрати, які були понесені там державною виконавчою службою, але виконавчі збори, які отримав приватний виконавець, вони не скасовують, і люди залишаються в реєстрі боржників, а це порушення їхніх прав. Де підстави для того, щоб при закінченні виконавчого провадження, що вони виносять постанову про виконавчий збір? Потім воно виноситься в реєстрі і людина не має права нічого не переоформити, нічого зробити. Виконавчий збір сплачується раз за одну суму, де написано, щоб було потрібно двічі сплатити? Ну, у нас державні виконавці це не виконують. При поверненні виконавчого провадження при фактичному виконанні дуже багато державних виконавців не знімають всі обмеження».*

РОЗДІЛ 3.

КІЛЬКІСНИЙ КОМПОНЕНТ -

ОПИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ, ЯКІ СПІВПРАЦЮВАЛИ З ДВС АБО ПРИВАТНИМИ ВИКОНАВЦЯМИ ПІСЛЯ 24.02.2022 РОКУ (БОРЖНИКИ / ПРЕДСТАВНИКИ БОРЖНИКІВ)

3.1. Портрет учасників опитування

Протягом останніх трьох років усі учасники опитування співпрацювали / взаємодіяли з представниками Державної виконавчої служби або з приватними виконавцями. Усі респонденти після початку повномасштабної війни взаємодіяли з виконавцями або як боржники (82%), або як представники боржників (18%). Респонденти найчастіше звертались до виконавців стосовно випадків стягнення заборгованості, аліментів, штрафів, арешту та відчуження майна.

Графік 3.1.

Причини звернень до виконавців (%)

? Q: “Щодо виконання яких рішень судів ви звертались до виконавця протягом останніх 3-х років?”

* Адміністративні штрафи, іпотека, податки, заборгованості за комунальні послуги, страхові виплати по ДТП.

** Інші відповіді: розблокування рахунків, судовий збір, питання щодо спадкового майна, незаконні / помилкові штрафи або стягування коштів, розшуки власника автомобіля, призначення опікуна, внесення до Єдиного державного реєстру боржників, апеляційні скарги судових рішень в кримінальних провадженнях, рішення немайнового характеру, а також виконавчі написи нотаріусів.

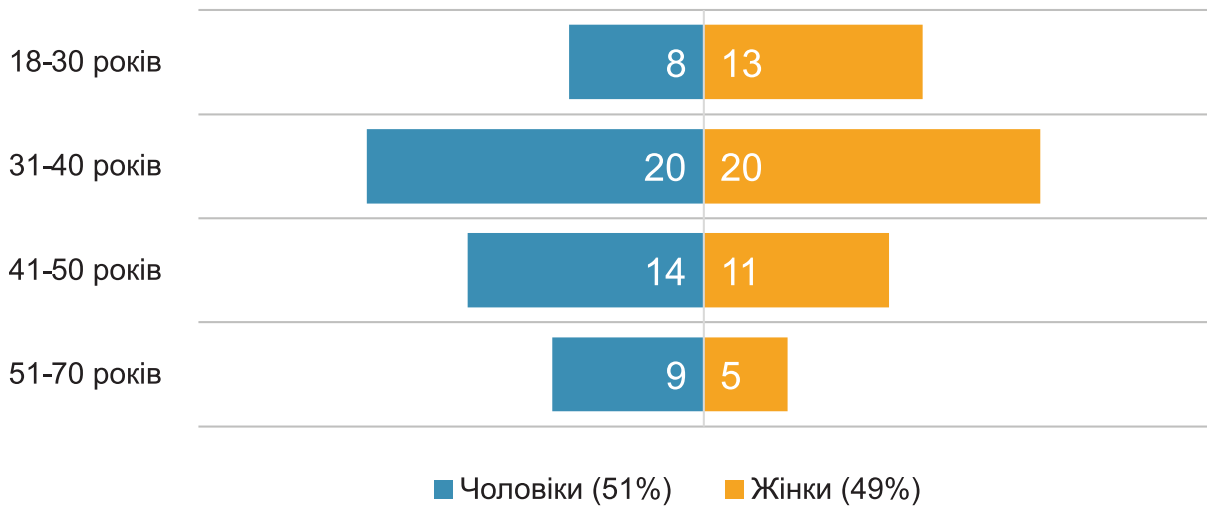
Можливо обрати декілька варіантів відповіді, тому сума всіх відповідей більше 100%.

Base: усі, хто погодився відповісти на це запитання, — 133 (80%)

Серед учасників опитування 83 (51%) чоловіка та 80 жінок (49%) у віці від 18 до 70 років (середній вік респондентів складає 39 років). Більшість респондентів перебувають у шлюбі, офіційному або цивільному (68%). Більше половини учасників опитування має дітей до 18 років.

Графік 3.2.

Статеві-віковий склад учасників опитування (%)

Base: усі опитані — 163

Графік 3.3.

Сімейний статус та наявність дітей учасників опитування (%)

Чи проживають з вами діти віком до 18 років

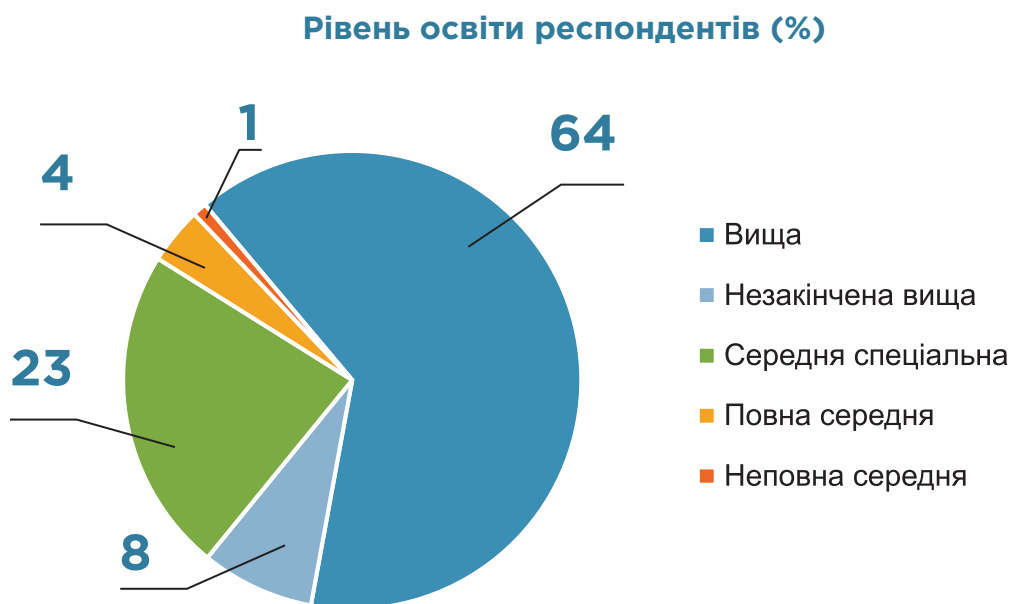

Base: усі опитані — 163

Більшість учасників опитування (64%) має вищу освіту. Більшість респондентів (70%) працюють найчастіше у приватних компаніях, 30% — навчаються, перебувають на пенсії, займаються домашнім господарством або безробітні.

Графік 3.4.

Base: усі опитані — 163

Графік 3.5.

Base: усі опитані — 163

Близько половини опитаних визначає матеріальне становище своєї сім'ї як середнє — на харчування і одяг грошей вистачає, а на більш коштовні речі, на кшталт телевізора, холодильника, пральної машини, треба накопичувати.

Графік 3.6.

Матеріальне становище сімей респондентів на цей час (%)

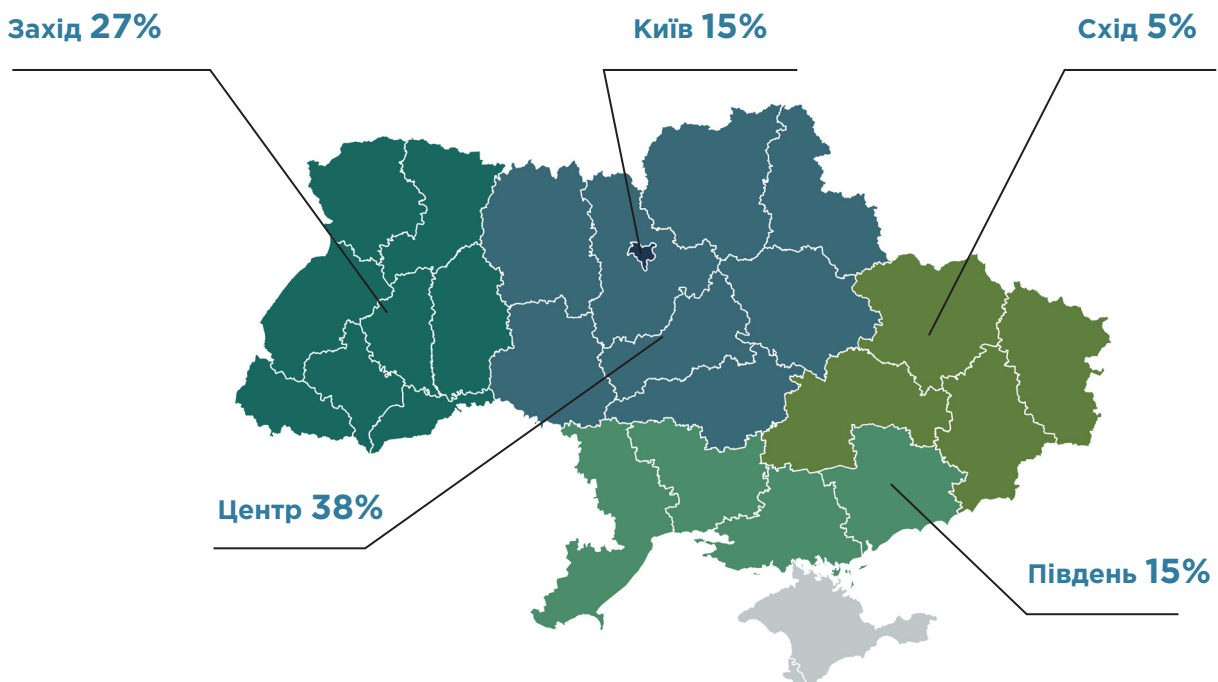

Base: усі опитані — 163

В опитуванні взяли участь респонденти з різних областей України. Загальний розподіл респондентів добре репрезентує всі регіони України — Захід, Північ-Центр, Схід, Південь і окремо м. Київ. Близько половини учасників опитування (49%) проживають в обласних центрах, 15% — у Києві, 31% — в інших містах або селищах міського типу (загалом 42 населених пункти), 5% — у селах.

Графік 3.7.

Розподіл респондентів за регіонами (%)

Base: усі опитані — 163

3.2. Оцінка взаємодії з державними / приватними виконавцями

Учасники опитування мають досвід взаємодії / співпраці як з державними виконавцями (73%), так і з приватними виконавцями (43%). Майже кожен третій респондент (31%) звертався і до державних, і до приватних виконавців, причому за своїми вподобаннями вони розділились майже навпіл — половина частіше зверталась до державних, а інша половина до приватних виконавців. 15% опитаних не можуть впевнено ідентифікувати, з якими виконавцями вони контактували.

Графік 3.8.

Досвід взаємодії з виконавцями (%)

Q: “Чи є в цілому досвід взаємодії і з державними, і з приватними виконавцями?”

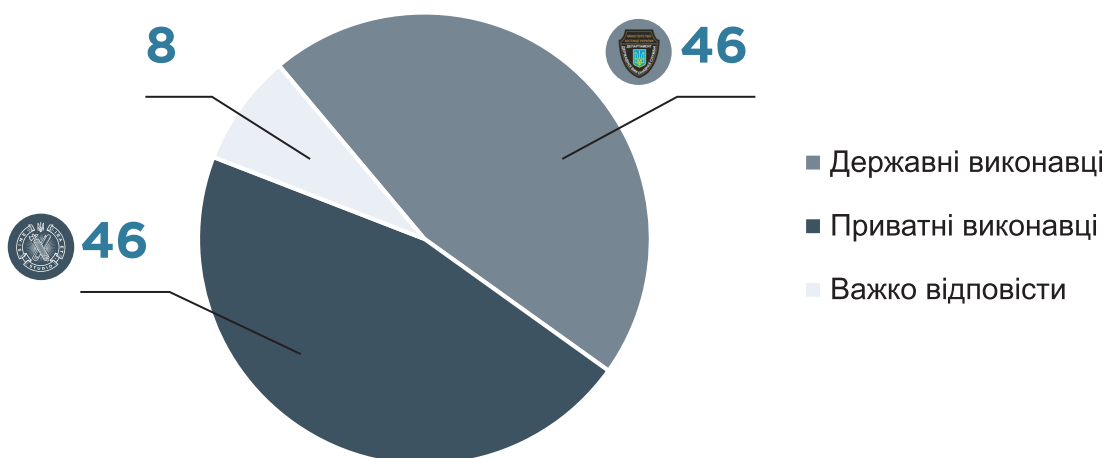

Base: усі опитані — 163

Графік 3.9.

Категорія виконавців, якій надають перевагу (%)

Q: “З якою категорією виконавців взаємодіяли частіше?”

Base: респонденти, які мають досвід взаємодії як з державними, так і з приватними виконавцями, — 50

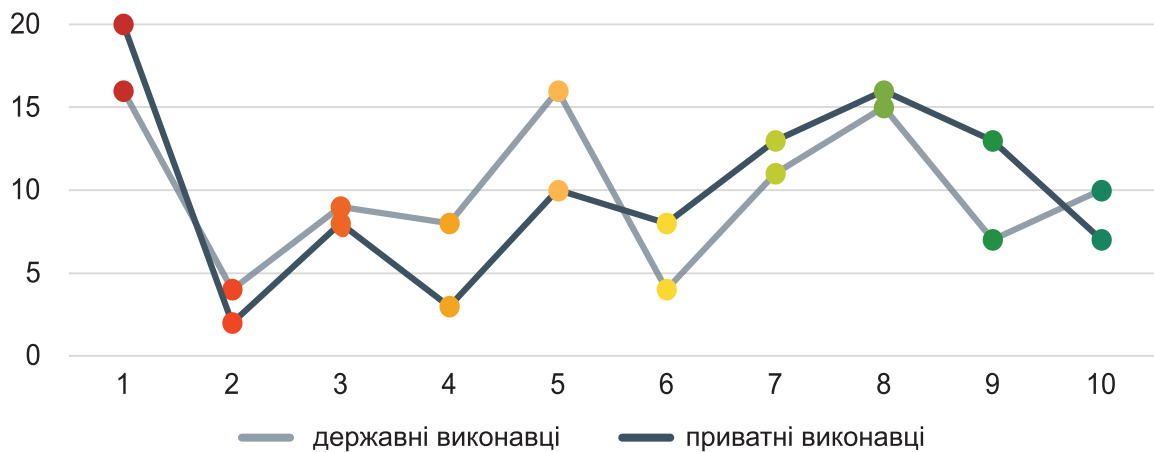
Загалом задоволеність взаємодією / співпрацею і з державними, і з приватними виконавцями оцінюється приблизно однаково — на середньому рівні. Середня оцінка задоволеності співпрацею з державними виконавцями за десятибальною шкалою становить 5.6, із приватними виконавцями — 5.4. Проте оцінки задоволеності дуже різні — є як позитивні, так і негативні (варіація обох розподілів складає 54%), а отже середні не є досить характерними для розподілу в цілому.

Графік 3.10.

Оцінка задоволеності співпрацею з виконавцями (%)

Q: «Оцініть загальний рівень задоволеності співпрацею з державними / приватними виконавцями протягом останніх 3-х років за шкалою від 1 до 10, де 1 — дуже незадоволений, а 10 — дуже задоволений.»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 118, та з приватними виконавцями — 70

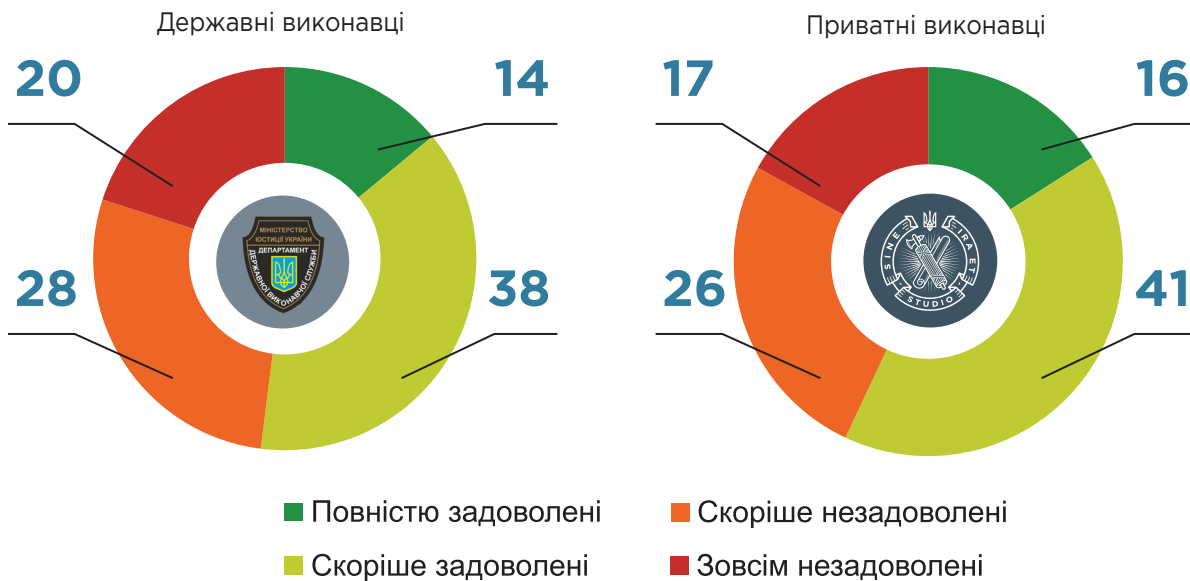
Задоволені якістю співпраці близько половини тих, хто звертався до державних виконавців (52% відповіли «повністю задоволені» або «скоріше задоволені»), і 57% тих, хто звертався до приватних виконавців. Загалом рівень задоволеності якістю співпраці з державними та приватними виконавцями боржниками та їхнім представниками оцінюється приблизно однаково.

Задоволеність якістю співпраці (%)

Q: «Наскільки в цілому ви задоволені якістю виконанням виконавчого впровадження державними / приватними виконавцями?»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 118, та з приватними виконавцями — 70

Довіру до державних та приватних виконавців респонденти висловили за допомогою 5-бальної шкали. Оцінка довіри і до державних, і до приватних виконавців досить схожа. Загалом оцінки є неоднорідними, середнє значення складає в обох випадках рівно 3 бали (умовна часткова довіра або «у чомусь довіряють, у чомусь ні»). Варіація складає близько 45-48%, отже спостерігається доволі багато як довіри, так і недовіри, як до державних, так і до приватних виконавців.

Показником ефективності роботи виконавців є **результативність звернень**. Рішення було виконано в повному обсязі у 64% випадків звернень до державних виконавців і в 52% випадків звернень до приватних виконавців, але державні виконавці частіше затягували процес, а приватні дещо частіше виконували завдання своєчасно. Отже державні виконавці в цілому характеризуються порівняно вищою результативністю, ефективністю, але не своєчасністю виконання завдань.

Довіра до виконавців (%)

Q: «Наскільки державні / приватні виконавці, з якими ви мали співпрацю, викликають довіру? Оцініть за шкалою від 1 до 5, де 1 — зовсім не викликають довіри, 5 — викликають повну довіру.»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 118, та з приватними виконавцями — 70

Результат звернення до виконавців (%)

Q: «Чи звернення до державного / приватного виконавця дозволило забезпечити вчасне і повне виконання судового рішення?»

Base: усі, хто має досвід співпраці / взаємодії з державними виконавцями, — 118, та з приватними виконавцями — 70

РОЗДІЛ 4.

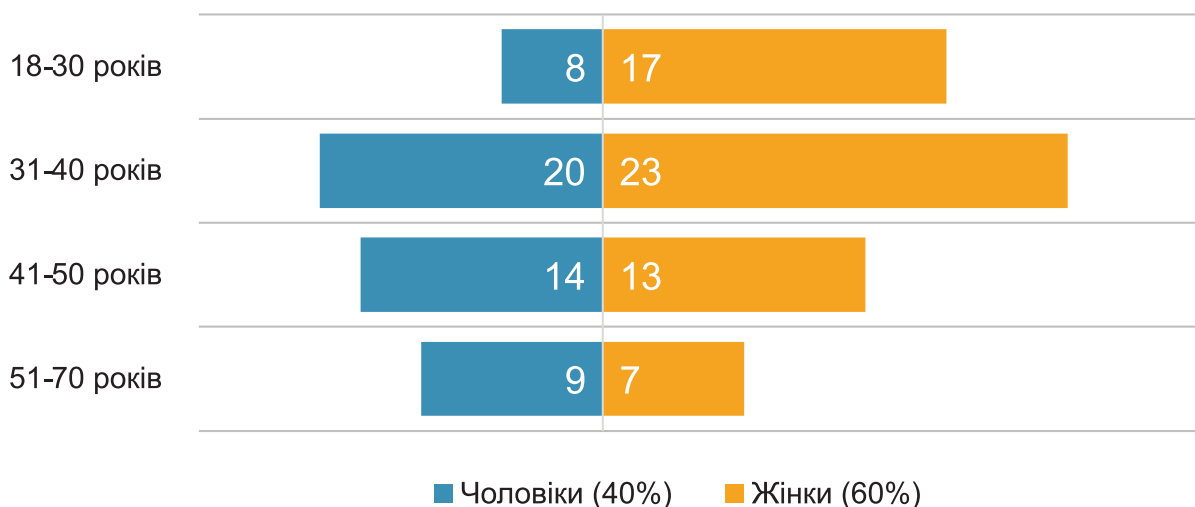
КІЛЬКІСНИЙ КОМПОНЕНТ – ОПИТУВАННЯ ФІЗИЧНИХ ТА ЮРИДИЧНИХ ОСІБ ЩОДО ІМІДЖУ ДЕРЖАВНИХ ТА ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ (ДОДАТКОВЕ ОПИТУВАННЯ, ПРОВЕДЕНЕ СЕРЕД РЕСПОНДЕНТІВ, ХТО МАВ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ З НОТАРІУСАМИ ПІСЛЯ 24.02.2022 РОКУ)

4.1. Портрет учасників опитування

В опитуванні взяли участь 1200 користувачів нотаріусів (зверталися до нотаріусів після 24.02.2022р.). Серед учасників опитування 483 (40%) чоловіка та 717 жінок (60%) у віці від 18 до 70 років (середній вік респондентів складає 39 років). Більшість респондентів перебувають у шлюбі, офіційному або цивільному (73%). Більше половини (57%) учасників опитування має дітей до 18 років.

Графік 4.1.

Статеві-віковий склад користувачів (%)

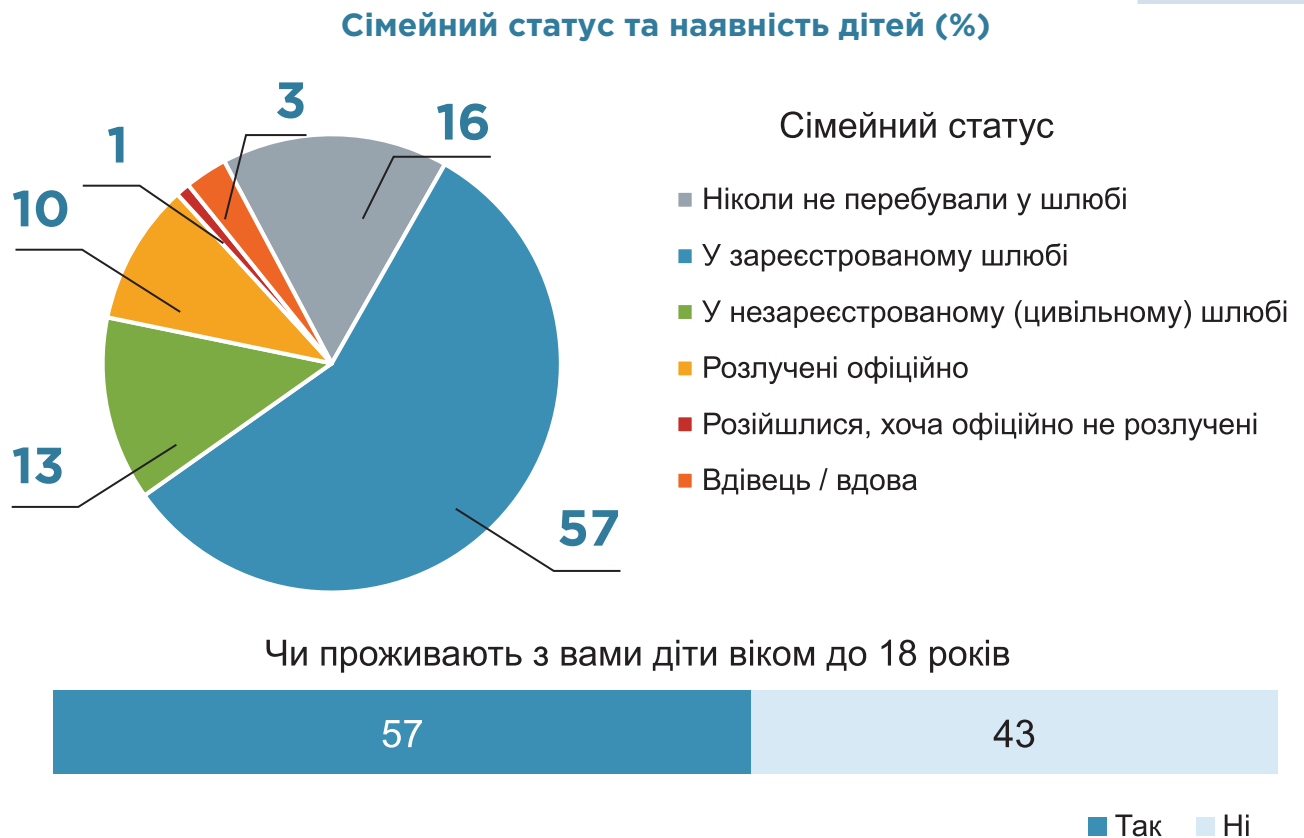

Base: усі опитані — 1200

Більшість учасників опитування (65%) має вищу освіту. Більшість респондентів (69%) працюють, кожен третій — у приватних компаніях. Решта респондентів навчаються, перебувають на пенсії, займаються домашнім господарством або безробітні.

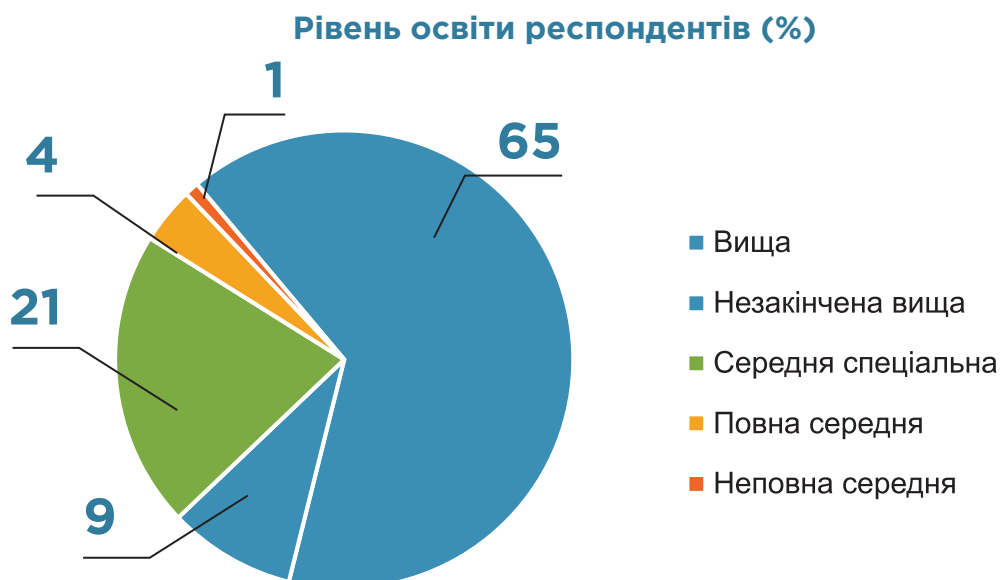
Близько половини опитаних (47%) визначає матеріальне становище своєї сім'ї як середнє (на продукти харчування і необхідний одяг коштів вистачає). Чверть респондентів відчуває брак коштів, коли грошей бракує на одяг, а іноді й на харчування. 28% можуть характеризуватися як заможні, коли складнощі можуть виникати лише з великими покупками (машина, квартира тощо).

Графік 4.2.

Base: усі опитані — 1200

Графік 4.3.

Base: усі опитані — 1200

Зайнятість респондентів (%)

Base: усі опитані — 1200

Графік 4.5.

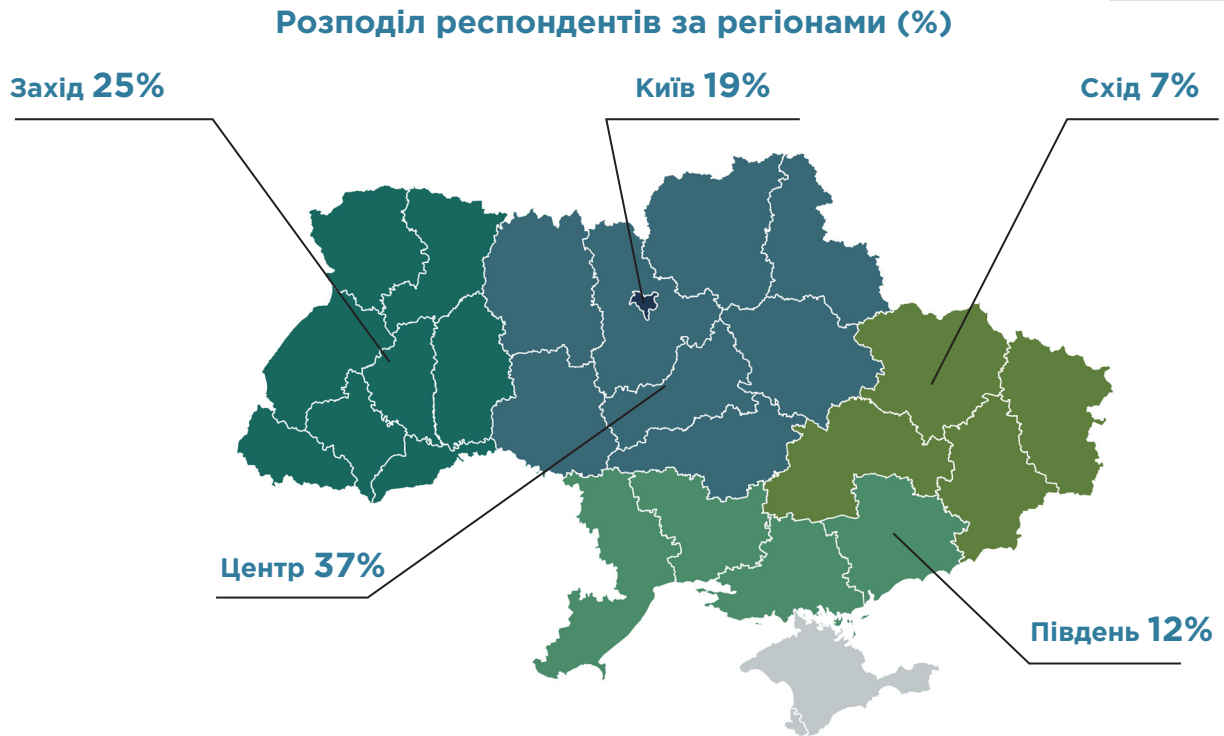
Матеріальне становище сімей респондентів на даний час (%)

Base: усі опитані — 1200

Учасниками опитування стали жителі різних областей України. Загальний розподіл респондентів добре репрезентує всі регіони України — Захід, Північ-Центр, Схід, Південь і окремо м. Київ. Близько половини учасників опитування (48%) проживають в обласних центрах, 19% — у Києві, 26% — в інших містах або селищах міського типу (загалом 173 населених пункти), 7% — у селах.

Графік 4.6.

Base: усі опитані — 1200

4.2. Сприйняття державних та приватних виконавців

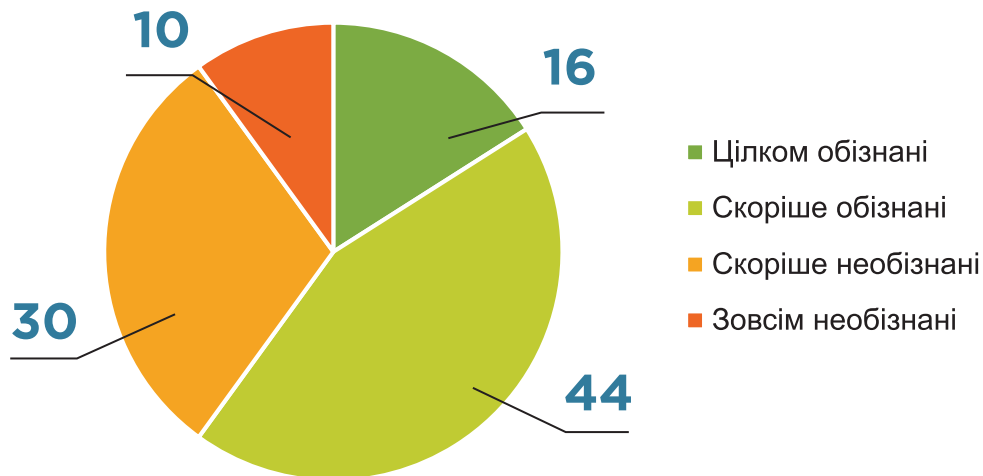
60% респондентів серед користувачів нотаріусів вважають себе обізнаними щодо діяльності виконавців в цілому, 40% не знайомі з роботою виконавців, причому кожен четвертий з них взагалі нічого про це не знає.

На відкрите запитання щодо іміджу державних та приватних виконавців змістовно відповіли 71% респондентів, решта ухилилася від відповіді через брак досвіду, відсутність оцінки або без конкретних пояснень. Оцінки щодо іміджу виконавців визначались як позитивні, нейтральні та негативні. Загалом кількість позитивних, нейтральних та негативних оцінок приблизно однакова, отже сприйняття іміджу виконавців є досить різним.

Обізнаність щодо роботи виконавців (%)

Q: “Наскільки ви обізнані, чим займаються та які функції виконують виконавці?”

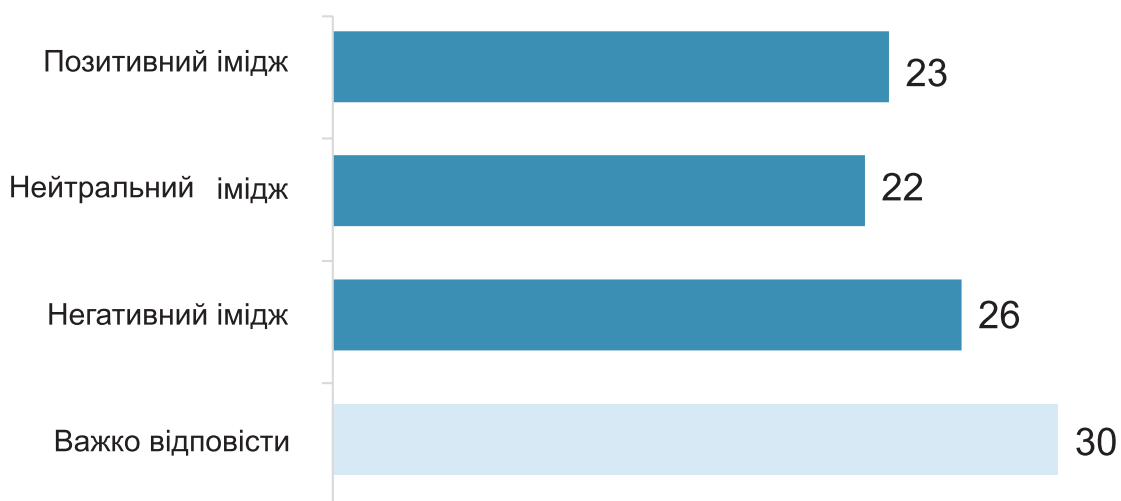

Base: усі опитані — 1200

Графік 4.8.

Імідж державних та приватних виконавців (%)

Q: “Як ви оцінюєте імідж державних та приватних виконавців в Україні?”

Респонденти могли висловити одночасно позитивні, нейтральні та негативні твердження, отже сума всіх відповідей дещо перевищує 100%

Base: усі опитані — 1200

Позитивні висловлювання щодо іміджу виконавців зробили 23% респондентів, 5% пояснили більш змістовно, чому саме вони так відповіли. Зокрема, коментарі щодо **позитивного іміджу державних виконавців** були такі:

- кращий імідж;
- високий професійний рівень;

- добре виконують свою роботу;
- ввічливі;
- діють по закону.

Позитивний імідж приватних виконавців пояснювався таким чином:

- високий професійний рівень;
- зацікавленість;
- швидкість прийняття рішень;
- висока якість роботи;
- комфорт;
- дбають про клієнтів;
- кращий імідж.

І більш докладний коментар: *«Інститут приватного виконавця є покращення у сфері надання цих послуг і стимулює роботу не тільки приватних, а й державних виконавців».*

Близько половини змістовних позитивних коментарів зроблено респондентами без уточнення, стосуються вони державних чи приватних виконавців, зокрема:

- престижна робота;
- професіоналізм;
- викликає задоволення;
- технологічні;
- доброзичливі, дружні;
- доступність оплати;
- зацікавленість;
- знають свою роботу;
- інтелектуальні;
- надійні;
- трудолюбиві;
- швидкість;
- якісне обслуговування.

Критичні висловлювання щодо іміджу виконавців зробили 26% респондентів, 7% пояснили свою позицію за допомогою змістовних коментарів. Зокрема, коментарі щодо **негативного іміджу державних виконавців** були такі:

- низький професійний рівень / некваліфіковані;
- корупція;
- імідж бажає покращення;
- відсутність бажання виконувати свою роботу / працюють не на результат;
- державні — це зло;
- працюють повільно;
- черги.

Негативний імідж приватних виконавців характеризувався такими висловлюваннями:

- висока вартість виконання виконавчого впровадження;

- низький професійний рівень;
- зухвалі / настирливі;
- беззаконня;
- грубіяни;
- треба заборонити.

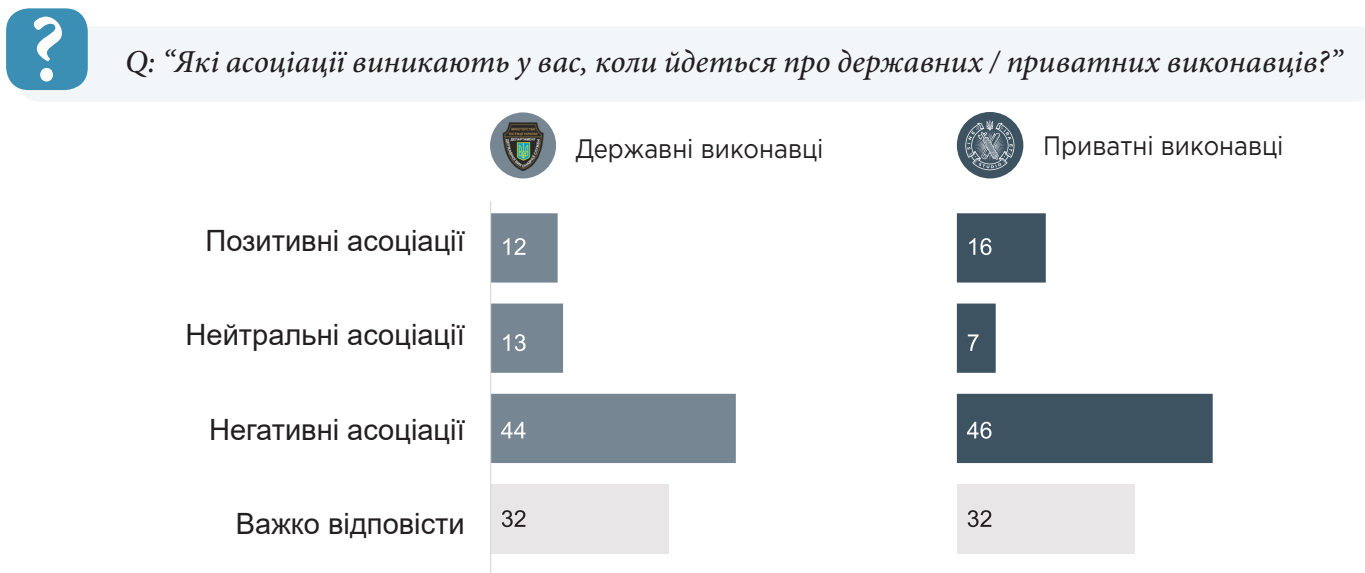
Дві третини критичних коментарів зроблено без уточнення, стосуються вони державних чи приватних виконавців, зокрема це такі висловлювання:

- корупція / беззаконня;
- виконавців не люблять;
- непрофесіоналізм;
- нічого не роблять / не зацікавлені;
- шахраї / нахаби / хапуги;
- відсутність бажання виконувати свою роботу;
- здирники / колектори;
- неповажні люди / непрестижна робота;
- непунктуальні / пихаті / хитрі;
- недостатньо забезпечують виконання судових рішень;
- недоступні, непривітні.

Респондентам, які мали досвід співпраці з нотаріусами, було запропоновано прокоментувати, які асоціації у них виникають щодо державних та приватних виконавців. Більшість респондентів відповіли на це відкрите запитання (69% щодо державних виконавців і 69% щодо приватних виконавців). Змістовні відповіді було класифіковано на позитивні, нейтральні та негативні, і тенденцією можна вважати суттєву перевагу негативних асоціацій, які виникають стосовно як державних, так і приватних виконавців.

Графік 3.8.

Асоціації щодо державних та приватних виконавців (%)

Респонденти могли висловити одночасно позитивні, нейтральні та негативні твердження, отже сума всіх відповідей дещо перевищує 100%

Base: усі опитані — 1200

Позитивні асоціації щодо іміджу державних виконавців мають 12% респондентів, 7% пояснили більш змістовно, чому саме вони так відповіли — було названо 85 різних асоціацій. Зокрема, **позитивні асоціації з державними виконавцями** були такі:

 Позитивні асоціації	Кількість згадувань
Професіоналізм	13
Дешево	12
Якість співпраці / взаємодії	7
Захист прав	5
Чесність	5
Доступність	4
Повага	4
Відповідальність	3
Швидкість роботи	3
Інші *	29

* Інші відповіді (1-2 згадування): *вирішення, влада, допомога, розумність, серйозність, справедливість, юридична опора, ввічливість, держава, довіра, законність, компетентність, креативність, надійність, обізнаність, обов'язки, освіченість, порядність, порядок, правосуддя, представництво, прозорість процесу, спілкування лише державною мовою, стабільність, точність, чемність.*

Негативні асоціації щодо іміджу державних виконавців висловили 44% респондентів, 35% пояснили свою позицію більш змістовно — загалом було названо 414 різних асоціацій. Зокрема, **негативні асоціації з державними виконавцями** були такі:

 Негативні асоціації	Кількість згадувань
Корупція	104
Некомпетентність	67
Затягування процесу / повільно працюють	49
Колектори / рекетири	48
Черги	15
Бюрократія	12
Байдужість	8
Хамство	8
Дорого	6
Недостатня уважність до клієнта	6
Застарілі	5
Злість	5
Аферисти	3
Грубість	3
Ненадійність	3
Перевищення повноважень	3
Страх	3
Халатність	3
Інші *	63

* Інші відповіді (1-2 згадування): *безініціативність, важко зв'язатись, наглість, нахабність, неповага, нечесність, повільність, хапуги, шахраї, шури офісні, безпорадність, болото, брудні, виконання без розуму, виконання результату справи на папері, витрачений час, відраза, відсутність бажання мати з ними справу, втома, ганьба, жадібні, заангажованість, заляканий службовець, ігнорування інтересів стягувача, краще з ними не мати справ, кумівство, люди похилого віку, настороженість, неввічливість, невідповідність, невмотивованість, невпевненість, незадоволеність працею, непорядність, непривітність, нероби, неспроможність, ніколи немає на робочому місці, огида, пихаті, примус, проблеми з законом, строгість, стурбованість, схибити можуть, тривожність, узаконені здирники, уповільненість, утиски, хитрі тощо.*

Позитивні асоціації щодо іміджу приватних виконавців мають 16% респондентів, 12% пояснили більш змістовно, чому саме вони так відповіли — було названо 140 різних асоціацій. Зокрема, **позитивні асоціації з приватними виконавцями** були такі:

Позитивні асоціації	Кількість згадувань
Швидкість, оперативність	37
Якість співпраці / взаємодії	25
Професіоналізм	22
Націленість на результат	19
Надійність	7
Чесність	5
Повага	4
Впевненість	3
Інші *	19

* Інші відповіді (1-2 згадування): більша вмотивованість, доступність, захист, неупередженість, престижність, юридична опора, амбітність, без черг, безпечність, ввічливість, відповідальність, вчасність, гарантії, допомога, експертність, ефективність, завжди поруч, зрозумілість, зручність комунікації, інформування людей, орієнтованість на клієнта, компетентність, конфіденційність, креативність, легка співпраця, можна доручити щось своє особисте, незалежність, обізнаність, обов'язковість, освіченість, порядність, розумність, серйозність, технологічність, толерантність, увага, уважність, чіткість.

Негативні асоціації щодо іміджу приватних виконавців висловили 46% респондентів, 37% пояснили свою позицію більш змістовно — загалом було названо 445 різних асоціацій. Зокрема, **негативні асоціації з приватними виконавцями** були такі:

Негативні асоціації	Кількість згадувань
Колектори / рекетири	145
Висока вартість	81
Корупція	54
Націленість тільки на винагороду	16
Шахраї	8
Борг	7
Діють неетично	7
Некваліфіковані робітники	5
Злість	4
Настороженість	4
Агресія	3
Бюрократія	3
Нахабство	3
Неповага до людини	3
Обман	3
Страх	3
Інші *	96

* Інші відповіді (1-2 згадування): аліменти, арешт, аферисти, конфіскація, ледарі, наглість, огида, тиск, арешт грошей та майна, безкарність, безчесні, буде багато клопоту, ведуть нечесно справи, викачка грошей без впевненості в результаті, вишибали без совісті, гірші ніж державні, грабунок, грубість, жах, завеликі побори, зверхність, зловживання, краще з ними не мати справ, лобювання інтересів, мародери, нажива, наїзд, настирливість, не мають ні совісті, невихованість, незаконність, непорядність, неприйнятно, неприязнь, непрості, нероби, несправедливість, обурення, осторога, ошуканці, перевищення влади, перевищують свої повноваження, переслідування, пихаті, побори, погано працюють, погрози, порушення прав людини, продажні, строгість, стурбованість, тероризм та тиск, тривога, упередження, фінансові втрати, хамство, хвать-хвать, хитрі, шантаж, шкуродери, штрафи та збір коштів, щось заберуть тощо.

ДЯКУЄМО ЗА УВАГУ!

**ВІРИМО В ПЕРЕМОГУ
ТА ДОПОМАГАЄМО ЗСУ!**

